

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Diplomová práce

2017

Sabina Rázková

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Rozdíly mezi dobrovolnými a profesionálními hasiči

Sabina Rázková

Diplomová práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Sabina Rázková**
Osobní číslo: **H15362**
Studijní program: **N6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Rozdíly mezi dobrovolnými a profesionálními hasiči**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Tato diplomová práce se zaměří na prostředí dobrovolných a profesionálních hasičů. Bude se opírat o terénní výzkum, který autorka uskuteční na území Pardubického kraje. Cílem tohoto výzkumu bude zjistit, jak se činnost dobrovolných hasičských sborů liší od profesionálních hasičů. Účelem této práce bude porovnat fungování a náplň činnosti, která je provozována oběma skupinami. Autorka bude pracovat se statistickými údaji poskytnutými Hasičským záchranným sborem Pardubice. Hlavními výzkumnými metodami bude polozúčastněné pozorování a polostrukturované rozhovory.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Hendl, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, ISBN 80-736-7040-2.

Chmelař, Josef. Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Chrudim. Vyd. 1. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, státní podnik, 1990, ISBN 80-7065-065-6.

Keller, Jan. Sociologie, byrokracie a organizace. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996. Základy sociologie. ISBN 80-858-5015-X.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Směrnice hasičských sportovních soutěží pro muže a ženy. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2011.

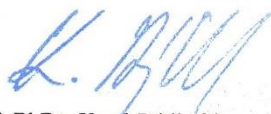
Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.

Katedra sociálních věd

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 6. 2017

Sabina Rázková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce, PhDr. Lívii Šavelkové, Ph.D. za vedení práce, cenné rady a nesmírnou trpělivost. Dále všem respondentům, kteří byli ochotni odpovídat na moje otázky a v neposlední řadě děkuji své rodině, která pro mě byla po celou dobu studia velkou oporou a bez ní by to nešlo.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá rozdíly mezi hasiči dobrovolnými a profesionálními. Obě skupiny hasičů jsou srovnávány z několika hledisek. Těmito hledisky jsou například: samotná činnost obou skupin, systém organizace a hierarchie uvnitř obou skupin, genderové zastoupení ve skupinách a množství sociálního kapitálu a prestiže. Informace jsou získávány pomocí pozorování, rozhovorů a dotazníků. Obě skupiny toho mají hodně společného, ale zároveň se v několika ohledech liší.

Klíčová slova

dobrovolní hasiči, profesionální hasiči, rozdíly, sociální kapitál, prestiž, stigma, byrokracie a organizace

Annotation

This diploma thesis deals with the differences between volunteer and professional firefighters. Both groups of firefighters are compared from several points of view. These are, for example, the activities of the two groups themselves, the organization system and the hierarchy within the two groups, the gender representation in groups and the amount of social capital and prestige. Information is gained through observations, interviews, and questionnaires. Both groups have a lot in common, but they differ in several respects.

Keywords

volunteer firefighters, professional firefighters, differences, social capital, prestige, stigma, bureaucracy and organization

Obsah

Úvod.....	12
1. Metodologie	14
1.1. Kvalitativní výzkum	14
1.2. Techniky sběru dat.....	16
1.3. Výběr informantů	16
1.4. Představení respondentů	18
1.5. Rozhovory	19
1.5.1. Motivace.....	20
1.5.2. Hasičky.....	22
1.5.3. Aktivita členů	22
1.5.4. Školení a kurzy.....	23
1.5.5. Rodinná tradice	25
1.5.6. Význam hasičství	27
1.5.7. Nejlepší a nejhorší zážitek.....	28
1.5.8. Hasiči a strach	31
1.5.9. Prestiž hasičů.....	32
1.6. Dotazníky.....	33
1.7. Pozorování	35
1.7.1. Hasičská stanice HZS.....	36
1.7.2. Hasičská stanice SDH	40
2. Dobrovolní hasiči.....	42
2.1. Historie dobrovolných hasičů	47
2.2. Dobrovolní hasiči – práce všeho druhu	51
2.2.1. Družba s Holandány	51
2.2.2. Hasičský ples.....	54
2.2.3. Pálení čarodějnic	56
3. Profesionální hasiči.....	59
3.1. Historie profesionálních hasičů	65
3.2. Den bezpečnosti s IZS	69
4. Rozdělení jednotek požární ochrany.....	72
5. Spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů	76
6. Není hasič jako hasič	85

6.1.	Preventivní a výchovná činnost.....	85
6.2.	Dobrovolný hasič – prestiž nebo stigma?.....	94
6.3.	Sociální kapitál – kdo ho má více?.....	98
6.4.	Byrokracie a organizace	101
6.5.	Soutěže.....	103
6.5.1.	TFA	106
6.5.2.	Soutěže pro dětské kolektivy.....	107
6.5.3.	Dorostenci a Dorostenky	110
6.6.	Vstup mezi hasiče, jako přechodový rituál.....	111
6.7.	Gender	112
7.	Závěr	113
8.	Bibliografie:	118
9.	Seznam zkratk	122
10.	Seznam příloh.....	123
11.	Přílohy	124

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počty výjezdů JPO v letech 1996 – 2016;

Zdroj: Statistické ročenky HZS z let 1996 – 2016; Autor: Sabina Rázková 82

Tabulka 2: Účast JPO na událostech v % za roky 1996 – 2016;

Zdroj: Statistické ročenky HZS z let 1996 – 2016; Autor: Sabina Rázková 83

Úvod

Tato diplomová práce pojednává o rozdílech mezi dobrovolnými hasiči a hasiči profesionálními. Skupiny hasičů profesionálních a hasičů dobrovolných jsou srovnávány hned z několika hledisek. Hledisky jsou například samotná činnost obou skupin hasičů, jejich podíl na vzdělávání veřejnosti v oblasti požární ochrany, systém organizace a hierarchie uvnitř organizací, genderové zastoupení ve skupinách a množství sociálního kapitálu a prestiže. Výzkum se zaměřuje na území Pardubického kraje. Diplomová práce se snaží přiblížit termíny profesionální hasič a hasič dobrovolný, co obnáší stát se takovým hasičem, být jím a kdo vlastně je, takový hasič, ať už profesionální či dobrovolný.

Téma z prostředí hasičů jsem si vybrala z toho důvodu, že mě daná problematika zajímá a také kvůli tomu, že se stále pohybuji v prostředí dobrovolných hasičů, neboť většina mé rodiny jsou členy různých sborů dobrovolných hasičů. Hasičská tematika je u nás doma tedy všudypřítomná a je mi blízká. Ne-jednou jsem pomáhala své matce, která pracuje v oblasti dobrovolných hasičů, s přípravou na okresní kola v požárním sportu. (viz příloha č. 1) nebo s praním, rozmotáváním tkaniček a žehlením závodních čísel po závodech. (viz příloha č. 2) Já sama jsem v minulosti byla několik let dobrovolnou hasičkou, avšak pouze jako závodnice sportovního družstva. I přes znalost terénu dobrovolných hasičů, jsem se díky této diplomové práci dozvěděla mnoho nových informací, a to nejen z oblasti profesionálních hasičů, jejichž prostředí mi nebylo tolik známé. Dalším důvodem, proč jsem si zvolila tento terén je skutečností, že práce hasičů, především dobrovolných, je leckdy brána veřejností na lehkou váhu a bývá často i nedoceněna.

Diplomová práce je rozdělena do jednotlivých kapitol a podkapitol. V metodologické části popisují metody výzkumu, které jsem si pro svůj terénní výzkum vybrala, a důvody, proč jsem tak učinila. V této části jsou tedy popsány rozhovory s respondenty a pozorování, které

jsem prováděla. Součástí rozhovorů je i představení respondentů. Respondenty jsem pro účely této práce rozdělila do třech skupin, hasiči dobrovolní, hasiči profesionální a hasiči, kteří jsou zároveň dobrovolnými a profesionálními. Rozhovory jsem provedla vždy se třemi reprezentanty dané skupiny, tedy je respondentů celkem devět.

1. Metodologie

V této metodologické části bych chtěla představit svůj kvalitativní výzkum a z části také kvantitativní, o které se opírá celá má diplomová práce.

Cílem práce bylo tedy zjistit, jak se aktivita profesionálních hasičů, tedy členů HZS, liší od aktivity dobrovolných hasičů. Dále, jak probíhá jejich spolupráce a jestli jsou i přes existenci profesionálních jednotek hasičů, potřeba i hasiči dobrovolní, ať už při výjezdech k mimořádným událostem, jako ti, co provádějí osvětu pro veřejnost, učí malé děti požární ochraně nebo pomáhají spoluobčanům v těžkých situacích.

Jak vybírat své respondenty, techniky sběru dat, které budu používat, a způsob jejich následné analýzy, jsem si stanovila ještě před samotným výzkumem, ale v průběhu celého výzkumu jsem je upravovala a doplňovala. Rozhovory jsem vedla tak, abych díky odpovědím, které jsem od svých respondentů získala, dospěla ke svému výzkumnému cíli, který jsem si na začátku svého výzkumu vytyčila. Pozorování jsem se snažila provádět tak, abych zachytila co nejvíce rozličných momentů obou skupin.

1.1. Kvalitativní výzkum

Jak jsem již napsala, pro svůj terénní výzkum jsem si zvolila především způsoby výzkumu kvalitativního. Při rozhodování mezi kvantitativním a kvalitativním výzkumem, se mi jevil kvalitativní výzkum pro mou diplomovou práci, vzhledem k jejímu charakteru, vhodnější. Jedním z důvodů, proč jsem si tento typ výzkumu vybrala, je ten, že se díky němu dají získat informace podrobnější než u výzkumu kvantitativního, kdy se sbírá hlavně velké množství informací, ale nejde už tolik do hloubky, je spíše povrchní. Informací tedy není takové množství, ale jsou o to kvalitnější, jak vyplývá ze samotného názvu tohoto typu výzkumu.

U tohoto výzkumu není nutné mít všechny výzkumné otázky a metody ihned na počátku. Výzkumník je může v průběhu výzkumu měnit nebo doplňovat (Hendl 2005: 50). Stejně tak jsem postupovala i já a svůj výzkum doplnila o dotazníky, které patří spíše do kvantitativního výzkumu. V průběhu výzkumu se výzkumník snaží různými způsoby získávat jakékoliv informace, které mu nějakým způsobem budou nápomocné při hledání odpovědí na výzkumné otázky. Sběr dat a získávání informací přirovnává Hendl k detektivní práci (Hendl 2005: 50). Já jsem například studovala různé statistiky, směrnice a stanovy a leckdy hledání těchto informací opravdu snadné nebylo. Důležitou částí kvalitativního výzkumu je přímá spolupráce s lidmi, se kterými se výzkumník během výzkumu, při své práci v daném terénu, seznamuje. Díky době, kterou ve svém terénu stráví, má možnost plně porozumět dané problematice a lidem, kteří se v tomto terénu pohybují a jsou jeho součástí. Snaží se pochopit pravidla a zvyklosti, které v jeho terénu, u jedinců či komunit, platí. Již dříve jsem se pohybovala v terénu dobrovolných hasičů, tedy jsem jejich komunitu už trochu znala, takže nebylo tak složité pochopit to, jak funguje. Dozvěděla jsem se však i mnoho nových informací. Oproti dobrovolným hasičům, jsem prostředí hasičů profesionálních téměř neznala. Bylo tedy těžší se v terénu profesionálních hasičů zorientovat a množství nových informací, které jsem v různých fázích výzkumu získala, bylo podstatně větší než u dobrovolných hasičů.

Jednou z hlavních metod kvalitativního výzkumu, které jsem použila, je pozorování, já jsem při některých událostech, pokud to bylo možné, používala zúčastněné pozorování a pokud nebyla možnost se dění účastnit, tak pozorování nezúčastněné. Hlavní výhodou kvalitativního výzkumu je právě kontakt s vybranými komunitami a jedinci, kteří do těchto komunit patří. Snažila jsem se je zachytit při jejich každodenních činnostech, při obyčejných chvílích, ale také při situacích, které nejsou na denním pořádku. Obecně samozřejmě záleží na tom, jak velký přístup je výzkumníkovi k těmto jedincům nebo komunitám umožněn. Dalšími jeho metodami jsou analýza textů a dokumentů, v mém případě tedy zpracování statistik práce

profesionálních hasičů společně s hasiči dobrovolnými za jednotlivé roky a případně pořizování fotografií, což jsem v některých situacích také udělala (Hendl 2005: 50). Dalším ne méně důležitým bodem mého kvalitativního výzkumu byly rozhovory s vybranými respondenty.

1.2. Techniky sběru dat

Jako techniky sběru dat jsem si pro svůj kvalitativní výzkum zvolila metody, které jsem již uvedla výše. Tyto techniky jsem později doplnila o dotazníkové šetření mezi hasiči dobrovolnými i profesionálními. Kombinace těchto třech technik se mi zdála, vzhledem k charakteru práce, jako nejvhodnější. Díky pozorování jsem si mohla udělat obraz o svém terénu a vytvořit si určitý náhled na danou problematiku. Na druhou stranu díky rozhovorům jsem se dozvěděla od respondentů jejich názory na danou problematiku a mohla jsem si tak potvrdit nebo vyvrátit své domněnky, které jsem si v průběhu pozorování vytvořila. Tento způsob se mi jevil jako nejvhodnější a snad i nejobjektivnější, neboť bere v potaz názory nejen výzkumníka, ale také respondentů, tedy osob, které se v terénu pohybují. Výsledek tedy nebude tolik subjektivní, jako by mohl být, kdybych nezvolila tuto kombinaci technik.

1.3. Výběr informantů

Respondenty jsem vybírala tak, abych se stále pohybovala pouze na území Pardubického kraje. První respondentka, kterou jsem oslovila, je pracovnice Okresního sdružení dobrovolných hasičů v Chrudimi. Mluvit s ní, jako s první osobou, se mi zdálo nejvhodnější, neboť jsem se u ní informovala i o dalších věcech, které se týkají dobrovolných hasičů. Také díky tomu, že s nimi pracuje, má nejen mnoho znalostí, co se týká dobrovolných hasičů

obecněji, ale také má mnoho známých v tomto okruhu lidí. Jejím prostřednictvím jsem se tedy informovala o případných respondentech a získala na ně kontakt, abych se s nimi na rozhovoru mohla dohodnout. Po rozhovoru s dalším respondentem jsem získala nejen odpovědi na své otázky, ale také kontakt na dalšího případného informanta, se kterým jsem se spojila. Další adepty na rozhovory jsem tedy získávala mimo jiné i přes jiné respondenty.

Bylo pro mne snazší, když jsem získala kontakt, a poté se s respondenty spojila, než kdybych je sama měla vyhledávat a oslovovat. Tento způsob byl snazší i z toho důvodu, že jsem kontakt na ně získala od někoho, koho znají, jejich známého či kamaráda, a ten jim řekl, proč s nimi chci rozhovor dělat. Tento způsob byl tedy rozhodně lepší i pro ně, neboť věděli, z jaké důvodu s nimi chci mluvit a k čemu mi jejich odpovědi budou. Byla i větší pravděpodobnost, že s rozhovorem budou souhlasit, než kdybych je oslovila sama. Většinu respondentů jsem osobně neznala, nepřišla jsem s nimi dříve do kontaktu. Bylo pro mě tedy těžší s nimi provádět rozhovor, snadnější by to samozřejmě bylo, kdybych je znala, jako tomu bylo u mé bakalářské práce. Otázky jsem sice neměla ožehavé nebo nepříjemné, ale i tak jim mohlo být nepříjemné mluvit se mnou otevřeně a popravdě odpovídat na otázky, které jsem jim pokládala, když mě neznali. Nebylo možné vést úplně otevřený rozhovor. Bylo zde samozřejmě riziko, že mi na mé otázky neodpovídali pravdivě, s tím jsem však musela počítat a nezbylo mi, než respondentům věřit, stejně tak, jako oni museli důvěřovat mně, že jejich odpovědi nijak neupravím nebo nepřekroutím. Informanty pro svůj výzkum jsem se snažila i přes získávání kontaktů vybírat i podle toho, které skupiny jsou příslušníky, jestli dobrovolných hasičů, hasičů profesionálních nebo obou skupin.

1.4. Představení respondentů

p. Bohuslav – Bohuslavovi je 66 let, je nyní v důchodu od loňského roku. Do odchodu do důchodu sloužil na stanici HZS ČR, kde dokonce přesluhoval o 22 dní. Podílel se na samotné zakládání stanice, na které dlouhá léta pracoval. Zároveň je také hasičem dobrovolným, a to velmi ceněným, nejen v okrese Chrudim. Jeho syn a zeť jsou také profesionálními hasiči, dcera a vnoučata jsou u hasičů dobrovolných.

p. Jakub – Jakubovi je 28 let, je členem dobrovolných hasičů a zároveň je hasičem profesionálním. Hasičem chtěl být už od mládí, jeho práce je pro něj tedy splněným snem. U hasičů zastává post strojníka. Ve svém volném čase se stará o muzeum s hasičskou tematikou v Kočí u Chrudimi, které založil. Ve své rodině nemá žádnou hasičskou tradici. Ze své práce je opravdu nadšený.

p. Jan – Janovi je 38 let, je hasičem dobrovolným a také profesionálním hasičem podniku. Jan se stal nejprve hasičem profesionálním a až později díky kolegovi hasičem dobrovolným. Hasičem se stal, protože má rád, když je k něčemu platný, nemá rád lhotejnost k věcem. Jako vedoucí rady prevence v okrese Chrudim, u dobrovolných hasičů, vytvořil brožuru pro seniory o požární ochraně.

p. Michal – Michalovi je 44, je profesionálním hasičem od svých 20 let. S profesionálními hasiči se setkal prakticky hned při narození, neboť jeho matka byla sama profesionální hasičkou a do porodnice ji vezli také profesionální hasiči. Jeho děti jsou členy dětského kolektivu hasičů.

p. Lukáš – Lukášovi je 33 let, je profesionálním hasičem od svých 19 let. Hasičem se chtěl stát již od dětství, tato práce je pro něho tedy splněným snem. V rodině žádnou hasičskou tradici nemá.

p. Libor – Liborovi je 25 let, je profesionálním hasičem podniku Českých drah. Hasičem se stal, protože vždy rád pomáhá lidem a má rád adrenalin. U profesionálních hasičů má pozici strojníka a má školení na první psychickou pomoc. Je velmi skromný a o hasičích tvrdí, že jsou jeho životním stylem.

pí. Hana – Haně je 42 let, je dobrovolnou hasičkou a pracuje pro SH ČMS v Pardubickém kraji. Vede družstvo mladých hasičů. Většinu víkendů tráví na závodech jako rozhodčí. Vzdělávala se na Univerzitě dobrovolného hasiče. V rodině má velkou rodinnou tradici, otec, sestra, manžel, tchýně s tchánem, dcera a syn jsou nebo byli u dobrovolných hasičů. O hasičích tvrdí, že jsou jejím životním stylem.

p. Jaroslav – Jaroslavovi je 49 let a je dobrovolným hasičem. Mezi hasiče vstoupil už jako malý kluk, když ho k mladým hasičům přihlásili rodiče. Studoval na Univerzitě dobrovolného hasiče. V rodině má hasičskou tradici, matka byla starostkou jednoho okresního sdružení v Pardubickém kraji a na počest jeho otce se už několik let pořádá memoriál pro dětské kolektivy. Hasiči jsou pro něj koníčkem.

P. Milan – Milanovi je 24, je dobrovolným hasičem a ještě studuje. Jako dítě nechtěl být hasičem, ale vojákem. U dobrovolných hasičů se zabývá převážně sportovní činností. Hasiči jsou pro něj tedy příležitostí zasportovat si, připouští však, že to by se časem mohlo změnit v hlubší činnost. Přímo rodinnou hasičskou tradici nemá, ale jeho děd byl u dobrovolných hasičů.

1.5.Rozhovory

Hned na začátku svého výzkumu jsem si stanovila, že chci mít rozhovory minimálně se třemi zástupci všech skupin, což se mi podařilo. Celkem jsem tedy provedla devět rozhovorů.

Respondenty jsem rozdělila do třech skupin. První skupinou jsou hasiči dobrovolní, druhou jsou hasiči profesionální a poslední skupinou jsou příslušníci obou těchto skupin, tedy hasiči dobrovolní i profesionální. Abych měla zastoupeno i ženské pohlaví a ženský pohled na dobrovolné hasiče, zvolila jsem si pro rozhovor i jednu dobrovolnou hasičku, okresní pracovníci, jak jsem již uvedla výše.

Věk respondentů se pohyboval od 24 let do 66 let. Podařilo se mi získat odpovědi od mladších hasičů i od starších. Jeden z respondentů je student, jeden je již v důchodu a zbytek respondentů stále pracuje. Ze všech respondentů byli 3 z nich členy nějakého dětského kolektivu hasičů a na svou dětskou činnost navázali i v dospělosti. Ne všichni byli soustavně dobrovolnými hasiči od malička, měli ve své činnosti i pauzu, ale k hasičům se v průběhu života vrátili. Ti, kteří nebyli členy dětských kolektivů, se k hasičské činnosti, ať už profesionální nebo dobrovolné, dostali díky kamarádům nebo si vstupem k hasičům splnili svůj dětský sen. Z 6 profesionálních hasičů museli splnit podmínku psychotestů do sboru pouze 3, protože v té době, kdy k HZS vstupovali, ještě nebyla tato podmínka povinná. Pro vstup k dobrovolným hasičům se všichni shodli, že podmínkou je pouze vyplnění přihlášky a zaplacení členského příspěvku, neboť schválení členy sboru je pouze takovou formalitou.

1.5.1. Motivace

Na otázku, co je motivovalo k tomu, stát se profesionálním hasičem, se mi dostalo třech odpovědí. 3 z 6 respondentů odpověděli, že to byl jejich dětský sen, dva se shodují na tom, že rádi pomáhají druhým a jeden odpověděl, že k tomu byl přesvědčen ostatními kvůli jeho schopnostem.

„Protože jsem od malička byl úchylný k tomu, abych někomu pomáhal. Líbí se mi pocit být k něčemu platný, nebýt lhostejný k věcem.“ (p. Jan)

„Přijde rok 94, 18. července jsem slíbil Jelínkovi, že mu do 18 hodin zavolám, zda půjdu nebo nepůjdu. No, tak jsem mu řekl, že půjdu. Bylo to těžké rozhodnutí.“ (p. Bohuslav)

„U profiků, to bylo takové logické vyústění toho působení u dobrovolných hasičů... Tak určitě mi přijde to řemeslo smysluplné. Myslím si, že je super pomáhat ostatním lidem v nouzi. Ta práce má smysl, líbí se mi, že má ta práce také společenskou prestiž.“ (p. Jakub)

„Protože strašně rád pomáhám druhým, a když můžu pomoci, tak z toho mám ohromnou radost, mám dobrý pocit.“ (p. Libor)

U dobrovolných hasičů se mi na obdobnou otázku, co je motivovalo k tomu, stát se hasičem, dostalo více rozličných odpovědí. Hana zmínila hned několik hledisek, mezi kterými byla práce s dětmi, začlenění do komunity a pomoc lidem. Jaroslav byl do dětského kolektivu přihlášen rodiči, Bohuslav byl přemluven bratrem, Milan se stal hasičem kvůli kamarádům a za účelem sportovního vyžití. Jakub bere své členství u dobrovolných hasičů, jako součást toho, že se chtěl stát profesionálním hasičem.

„Vedli mě k tomu rodiče a bylo to lepší než chodit do pionýra. Hasiči byli za komunistů taková náhražka pionýra.“ (p. Jaroslav)

„Jednak tedy dobrá příležitost začlenit se do komunity občanů vesnice v mém novém bydlišti. Dalším faktorem byla práce s dětmi, neboť náš sbor má i dětské družstvo. Také pomoc druhým. Jako sbor jsme pořádali i sbírky na pomoc oběťm při povodních.“ (pí. Hana)

„Domluvil jsem se se svými kamarády, kteří už byli dobrovolnými hasiči a lákali mě, abych se k nim přidal, že potřebují někoho dalšího do týmu.“ (p. Milan)

1.5.2. Hasičky

Na otázku ohledně ženského zastoupení ve sborech a na stanicích, se mi u dobrovolných hasičů dostalo odpovědí, že mají ženy ve sboru vždy. U profesionálních hasičů záleží, na jaké stanici pracují. Na centrální stanici, kde sídlí i státní dozor a podobně, tedy kancelářští pracovníci, ženy mají, avšak pouze v těch kancelářích. Pokud jsou na stanici jiné než centrální, žádné ženy tam nemají, protože ženy nemohou být členkami týmů výjezdových hasičů.

„Dvě, to je ten požární referent a operační pracovník, který vidí železnici a všechno.“ (p. Libor)

„No, máme. 12. Holky nám pomáhají při akcích ve stánku s občerstvením.“ (p. Jakub)

„Na stanici ne. Dříve byly na každém územním odboru tři spojačky, pak státní dozor a na účtárnách.“ (p. Bohuslav)

„Na výjezdu nejsou, ale co se týká administrativy a třeba prevence, jsou určitě. Přímou u nás na stanici určitě žádná. Na stanici žádná, tak. Jo, všechno to je buďto na centrální stanici anebo v Pardubicích na Krajském ředitelství.“ (p. Michal)

1.5.3. Aktivita členů

Odpovědi ohledně aktivity členů u dobrovolných hasičů i u profesionálních se lišily, neboť u profesionálních hasičů musí být samozřejmě aktivní všichni. U hasičů dobrovolných tomu tak není. Aktivita u dobrovolných hasičů je různá. V odpovědích často zaznělo, že aktivní není skoro ani půlka členů sboru.

„No to asi ani ne půlka. Aktivní jsme my, co běháme, což je, když se sejdeme i dva týmy chlapů a jeden ženských, tak 21 lidí. Pak jestli se teda počítá, jako aktivní i to, že pomůžou na

zábavě nebo plese, tak ještě pár dalších. Na těchhle akcích se celkem podílejí i ti starší, co už neběhají. Třeba obsluhují za barem nebo jsou u vstupu nebo tak.“ (p. Milan)

„No tak když to hodně zúžím, tak hodně aktivních je tak do 10 maximálně. Většinou to jsou členové výjezdové jednotky. Zbytek moc není aktivních. Zbytek se účastní akorát valné hromady jednou za rok a někteří dokonce nepřijdou ani na tu valnou hromadu.“ (p. Jakub)

„Máme asi 25 dětí, řádných mladých hasičů do 18 let, kteří jsou aktivní, protože jezdí na závody. Dospělých aktivních členů, tedy nad 18 let, kteří se pravidelně účastní pořádání kulturních akcí a dalších akcí, které jsou s hasičskou činností spojeny je asi 18. Zbytek jsou pouze pasivní členové, kteří dochází jednou za rok na výroční valnou hromadu a platí členské příspěvky.“ (pí. Hana)

1.5.4. Školení a kurzy

Otázka školení je velmi ovlivněna tím, zda jsou respondenti příslušníky skupiny dobrovolných hasičů nebo hasičů profesionálních. Hasiči profesionální mají převážně kurzy a školení povinné, kdežto hasiči dobrovolní si školení a kurzy dělají pouze, protože sami chtějí. Tedy až na členy výjezdové jednotky, kteří mají vzdělávání také povinné, aby znali nové technologie a postupy nebo aby vůbec měli oprávnění k používání určitého vybavení. Hasiči profesionální musí hned při vstupu do HZS absolvovat základní výcvik, který trvá zhruba půl roku. Dále se musí stále vzdělávat, mají to i v rámci pracovní náplně, že se musí každý den věnovat odborné přípravě, z které jsou jednou za rok testováni. Vzdělávat se musí i kvůli novým technologiím, postupům nebo vzhledem k situacím, které jsou v danou dobu právě aktuální. Například Ptačí chřipka nebo Ebola. Hasiči dobrovolní se mohou vzdělávat a díky školení, kterými projdou, se z nich mohou stát rozhodčí, preventisté, strojníci a další.

Rozhodčí pak jezdí na různé závody a kdo má dostatečně velkou kvalifikaci, může dělat rozhodčího i na mistrovství republiky v požárním sportu.

„Pak jsem ještě absolvoval ten kurz motorových pil, nositel dýchací techniky. Poslední kurz, který jsem absolvoval, to byl ten velitelský vlastně. To jsem byl na týden ve Frýdku – Místku. Také mám školení na první psychickou pomoc při výjezdech. Jsem takzvaný intervent. Interventi jsou na každé směně.“ (p. Libor)

„U profíků musí každý nový hasič absolvovat tzv. nástupní odborní výcvik. Za mě to bylo půl roku v Brně na hasičském učilišti.“ (p. Jakub)

„Kromě toho základního výcviku, spoustu odborných seminářů, protože dvakrát ročně jsme se scházeli v rámci kraje na takové odborné velitelské semináře, kde vždycky bylo dané nějaké téma, protože dřív, když jsme tam byli, tak se objevovalo něco nového třeba každých 14 dní nebo každé 2 měsíce. Takže jsme se snažili seznamovat s tou technikou, ať to byla hasiva, ať to byly jednotlivé zásahy. Museli jsme, když byly povodně nebo ty větry, tak se pak řešilo, kdepak měli hasiči tu motorovou pilu. Dneska jsou tady dvě v rezervě jo, to byly dřív takové ty začátky. Taky elektrocentrály, práce na vodě, čluny, což je po povodních, kdy se od roku 97 v rámci okresu kupují dvojkám a trojkám nafukovací čluny, protože se zjistilo, co je to za nezbytnost. Otázka kalových čerpadel. A učili jsme se na učilišti, kde nás učili Maďaři o povodních. Jen pytlování, dělání pytlových zátarasů, oni s tím mají bohaté zkušenosti. Měli jsme takové praktické zkušenosti, jak se vyvarovat chybám, předávání zkušeností. Vybrali se nějaké větší události a vždycky tam někdo musel provést rozbor toho zásahu. Dneska už je to jiné, když je tahle digitální technika. Dřív se to všechno kreslilo rukou a papírově. Zdokumentovat to, to nebyla žádná legrace. Skutečně, ta dokumentace, to seznamování s tím, to předávání, to skutečně funguje.“ (p. Bohuslav)

„Ano, absolvovala jsem školení na Instruktora vedoucího 3. stupně, abych mohla vést dětský tým. Následovně jsem si doplnila vzdělání na Univerzitě dobrovolného hasiče, na kterou jsem chodila 3 roky. Jezdila jsem do Přibyslavi 4krát za rok, na víkend. Také jsem absolvovala různá školení, abych mohla dělat rozhodčího mimo jiné i na Mistrovství České republiky v požárním sportu. Získala jsem odznak preventisty a hasiče.“ (pí. Hana)

„Nechtěl jsem. Šel jsem k hasičům hlavně jako součást toho sportovního týmu. Někteří ale jezdili někam na školení, třeba na rozhodčího.“ (p. Milan)

„V mém případě jsem byl poslán na kurz technika chemické služby. Znalost problematiky chemických látek, ochranných prostředků, dýchací techniky, sorpčních materiálů, normé stěny na zachycování chemických havárií. Dále musím znát problematiku zdolávání chemických radiačních záležitostí, musí být nápomocen veliteli tohoto zásahu atd. Starám se o to, co nemá motor. Třeba i potápěčskou techniku. Další kurz, který mám, je hasič lezec. Je to záchrana osob ve výškách a nad volnou hloubkou. Dále disponuji mezinárodním řídičským oprávněním na vysokozdviznou techniku. Školení práce s motorovou pilou a rotačními zařízeními. Potom je docela dobré to, že hasiči se mimo zaměstnání vzdělávají v různých kurzech. Já jsem absolvoval kurz zdravotních zotavovacích akcí, povinné je pro hasiče a jednotky vzdělávání se ve zdravotně.“ (p. Jan)

1.5.5. Rodinná tradice

Rodinná tradice se také hodně liší, tentokrát však nezáleží na příslušnosti k té či oné skupině hasičů. Někteří členové nemají žádnou hasičskou tradici v rodině, a přesto jsou do hasičské činnosti velmi zapálení. Někteří naopak hasičskou tradici mají a pohybovali se v hasičském prostředí už od dětství.

„Měli jsme doma rodinnou tradici, otcův bratr byl dlouhodobým dobrovolným hasičem a po něm tu štafetu převzal můj bratr. No a k tomu navazuje od toho strýce jeho zeť a pak jsme se začali nějak rozšiřovat. Mám hasičku dceru, mám syna, dva vnuci hasiče a další dva k tomu spějí. Můj zeť je hasič z povolání, jeho syn je hasič z povolání, z prvního manželství. Takže docela velkou tradici.“ (p. Bohuslav)

„Můj otec byl v mládí starostou sboru v obci, kde bydlí. Moje sestra se svou rodinou jsou také členy sboru v jejich obci. Můj manžel je také členem našeho sboru a pomáhá mi vést kolektiv dětí. Můj syn je také členem mladých hasičů. Manželova matka i otec jsou také dobrovolnými hasiči. V naší rodině je tedy hasičů mnoho a nějakou tradici to jistě má.“ (pí. Hana)

„To určitě. Oba mí rodiče byli hasiči. Táta byl vedoucí rady mládeže, taky byl vedoucí Aktivu Zasloužilých hasičů v okrese Pardubice a člen Aktivu Zasloužilých hasičů Pardubického kraje. Máma, ta byla za komunistů v krajské radě mládeže. Pak dělala starostku Pardubického okresu, teď je čestnou starostkou. Je vedoucí Aktivu Zasloužilých hasičů v okrese Pardubice a taky členka Aktivu Zasloužilých hasičů Pardubického kraje. Po tátově smrti jeho funkce převzala.“ (p. Jaroslav)

„Je. Určitě. Protože, jak říkám, moji rodiče, mamka i taťka a vlastně, i když se zamyslím, prarodiče, byli u hasičů. A děti taky, syn je stále u dobrovolných hasičů a dcera také a zdokonaluje se, dá se říct, v tom požárním sportu, no.“ (p. Michal)

„Já jsem v naší rodině jediný hasič. Jinak tam máme vojáka, policistu a zdravotnici.“ (p. Libor)

1.5.6. Význam hasičství

Nejvíce mě bavilo poslouchat odpovědi na otázku, co pro ně znamená být hasičem. Dostalo se mi tolik různých odpovědí a v každé bylo evidentní, že hasičskou činnosti dělají opravdu rádi. Několikrát jsem slyšela, že být hasičem je poslání, tato odpověď byla opravdu velmi častá. Častou odpovědí také bylo, že je to pro ně splněný dětský sen. Při rozhovorech jsem se nesešla ani s jedním hasičem, který by hasičskou činnost neměl rád a v případě profesionálních hasičů, ji dělal jen jako práci.

„Práci, splněný dětský sen.“ (p. Lukáš)

„Je to můj životní styl. Být dobrovolným hasičem naplňuje mé životní poslání. Jsem na to, že jsem hasička hrdá.“ (pí. Hana)

„Užít si srandu s kamarády, zasportovat si, poznat třeba i nové lidi. Víím, že to má někdo jako poslání nebo tak, ale já se zatím držím fakt jen těch závodů. Třeba to časem bude jinak, ale zatím ne. Ted' studuji a potřebuji čas na školu.“ (p. Milan)

„Být hasičem není povolání, ale poslání. Někteří kluci to jako poslání nemají, berou to prostě jen jako práci, bohužel.“ (p. Bohuslav)

„Všechno. Pro mě být hasičem, to jsem prostě já. Je to můj život.“ (p. Jan)

„Pomáhat lidem. Ta práce mě baví, takže je to i koníček.“ (p. Jaroslav)

„Já jsem hrozně rád, že můžu být hasič. Pro mě to znamená splnění dětského snu, což se povede málo komu. Pořád mě to baví a jsem spokojený a neměnil bych. Měl jsem i jiné pracovní nabídky, jít dělat někam do kanceláře, asi bych si polepšil finančně a hodnostně, ale to nechci. Je to pro mě čest být hasičem.“ (p. Jakub)

„Hodně. Hodně pro mě znamená být hasičem, protože to není povolání, je to poslání.

Kdybych to měl dělat kvůli penězům, tak už to dávno nedělám. Jako asi v tom je prostě ta

tradice a asi, jak říkají někteří, je v tom to srdce asi, no. Ale říkám, kdybych to dělal kvůli penězům, tak už tam dávno nejsem. Jsou tam i někteří, kteří to mají jen jako práci.“ (p. Michal)

„To je můj životní styl.“ (p. Libor)

1.5.7. Nejlepší a nejhorší zážitek

Zajímavé byly také odpovědi, když jsem se respondentů ptala na nejlepší a nejhorší zážitek. Příjemnější bylo rozhodně poslouchat ten nejlepší, neboť při nejhorších zážitcích, obzvláště u profesionálních hasičů, mě občas zamrazilo. Je až neuvěřitelné, s jakými situacemi přijdou do styku a musí se s nimi srovnat. Lukáš odmítl na otázku ohledně nejhoršího zážitku odpovědět. Nutno podotknouti, že u některých profesionálních hasičů, když odpovídali na tuto otázku, bylo zjevné, že je to pro ně stále citlivé téma, i přesto, že se ten nejhorší zážitek udál už před několika lety nebo dokonce několika desítkami let. Pro mne překvapivý nejhorší zážitek uvedl Bohuslav, který uvedl, že mimo jiné pro něj bylo nejhorší, když vláda chtěla snižovat stavy nebo dokonce zavírat stanice a jeho podřízení se ho chodili ptát, jak to s nimi bude. Zpočátku mne tato odpověď překvapila, ale když jsem se nad ní pak zamyslela, dávala mi větší smysl.

Nejprve tedy ty nejlepší:

„Nejsilnější a asi i nejlepší zážitek pro mě byl můj první požár.“ (p. Jakub)

„Jako nejlepší zážitkem asi je, nebudu říkat konkrétní zásah. Že prostě zachráním život. Že tam dobu resuscituji někoho a myslím si, že už je to v háji a pak ho nahodím. Ta záchrana života.“ (p. Libor)

„Mistrovství světa v požárním sportu, které se konalo ve Svitavách v roce 2014. Pořádala se tam i sbírka na Tomáše Jílka, který utrpěl vážné zranění páteře při oslavě úspěchu na

závodech. Mezi hasiči panuje velká soudržnost a solidarita, i to je něco, proč jsem dobrovolnou hasičkou. Je to něco, co obdivuji a jsem na to hrdá. Když je potřeba, tak nepřemýšlíme a jdeme a pomůžeme bez nároku na nějaké ocenění nebo finanční ohodnocení. K této sbírce se totiž připojili i hasiči z cizích zemí, třeba z Ruska nebo Kazachstánu a podobně. Byly tam i země, které spolu válčí jako třeba Rusko a Ukrajina. Na mistrovství vůči sobě necítily žádnou nenávist a objímali se a blahopřáli si vzájemně k úspěchům. To byl pro mě silný zážitek se tohoto účastnit.“ (pí. Hana)

„Když jsme jako děti jezdily na tábory s oddílem.“ (p. Jaroslav)

„Jo, tak to je těžké. Těch zážitků bylo tolik, že to je těžko vzpomínat. No, dost silně působilo to, že když jsme tady hledali malého kluka, nakonec jsme ho našli a jeho děda nám učinil nabídku, že má vyprošťovací techniku na těžké dopravní nehody, na těžkou techniku, tak nám okamžitě poslal nabídku, že kdykoliv ho bezplatně můžu povolát.“ (p. Bohuslav)

„Nejlepší je asi vždycky ten pocit, když se nám ten útok povede a vyhraje. Ty oslavy pak jsou taky vždycky super, že jo. Super taky bylo, když jsme konečně porazili jeden tým, co nad námi vždycky vyhrával. Tentokrát jsme ale vyhráli my.“ (p. Milan)

„Tak jako určitě pro mě, dá se říct, každý zásah, který je prostě takový, jaký má být, jo. Že prostě pomůžeme a je to ku prospěchu mně i těm lidem. I když třeba něco se jim stalo, ale mají radost, že jim někdo dokázal pomoci.“ (p. Michal)

Nyní ty nejhorší:

„Asi účast u dopravní nehody. Nebylo to přímo v rámci mé hasičské činnosti, ale jako dobrovolná hasička jsem chtěla být nápomocna. Měla jsem 5 týdnů po porodu a při cestě autem jsem viděla auto v příkopě. Zastavila jsem a šla jsem zjistit, jak na tom je ten řidič. Snažila jsem se ho vyprostit ještě s jedním mužem. Řidič přestával dýchat, začínal modrat, měl na hlavě tržnou ránu, z které silně krvácel. Nakonec se nám ho povedlo vyprostit a

rozdýchat. Ošetřili jsme mu hlavu a v tu chvíli už přijeli profesionální hasiči a záchranka, ti si ho vzali do péče.“ (pí. Hana)

„Když jsme byly v hasičárně a přiběhli zespoda lidi, že se tam jeden chlap skácel. Tak jsme ho oživovali. Záchranáři nám po telefonu říkali, co máme dělat. Já jsem věděl, co mám dělat, protože jsme na to školení, jako hasiči máme i zdravotnědu. Když přijeli záchranáři, tak si ho převzali, ale bohužel už se jim ho stejně nepodařilo zachránit.“ (p. Jaroslav)

„Nejhorší? Byl to střet na přejezdu. Rodina jela v autě a tatínek nejspíše přehlédł červené světlo a jel vlak, poměrně dost rychle. Tatínek byl na místě mrtvý, dítě také a maminka to přežila. Měla otevřenou zlomeninu paže a zlomené nohy. A mám ještě jeden takový. Tatínek vezl syna do školy a přehlédł, že jede vlak nebo spěchali. Kluk to přežil, nic mu nebylo, ale tatínek na místě mrtvý. Ty smrtáky jsou asi nejhorší a u těch drážních jich není málo.“ (p. Libor)

„To nevím, takový nejhorší zážitek jsem asi ještě neměl. Výjezd, u kterého bych si řekl, že ta práce nemá smysl.“ (p. Jakub)

„To jsou ti mrtví, o tom nechci dál hovořit, o tom se vždycky těžko mluví. Nejsmutnější bylo, když jsem byl s jednotkami a uhořel tam šestiletý hoch. Nebo tři mrtví v autě na místě. No a potom takové ty skeptické myšlenky, které chodily od vlády, jako že sníží počty, zrušíme stanice a takové, kdy kluci se mě chodili ptát, co s námi jako bude. Já jsem říkal, ať si s tím nelámou hlavu, že to musíme nějakým způsobem vyřešit.“ (p. Bohuslav)

„Nejhorší asi bylo, když kamaráda pomlátila proudnice. Vylítla mu z ruky a než strojník zastavil vodu, tak ho pěkně potloukla. Ošetřoval ho pak zdravotník a díky helmě se mu nic moc nestalo, ale vypadalo to fakt šeredně.“ (p. Milan)

1.5.8. Hasiči a strach

Otázka strachu, jak jsem zjistila, je přítomna u všech, což se dalo čekat, neboť všichni se něčeho bojí. Dokonce mi bylo řečeno, že hasič, který se ničeho nebojí, je vlastně postrachem pro své okolí. Předměty obav jsou u každého různé, ale shodují se většinou v tom, že se bojí o své blízké, ať už rodinné příslušníky nebo kolegy. Hasiči profesionální, až na jednoho, tvrdí, že to, že jsou hasiči, neznamena, že se méně bojí vody nebo ohně. Spíše uvádějí, že třeba mají větší sebejistotu v takových situacích a znají ty postupy, vědí, co mají dělat.

„No, jako každý, že jo. Jsou momenty, kdy se něčeho zaleknete, že jo, a nejvíc máte obavy o rodinu, o děti.“ (p. Bohuslav)

„Bojím se toho, že tradiční hodnoty, které tu zanechali naši předchůdci, postupně vymizí, s přibývajícím moderní technikou a uspěchaností moderní doby.“ (pí. Hana)

„Jediný strach, který mám, je ten, aby moje rodina nezůstala sama nebo abych nepodcenil něco při zásahu, aby tam nezůstal můj kolega.“ (p. Jan)

„Bojím se, že nebudu moct dělat, to, co dělám. Protože mě ta práce naplňuje, tak se bojím toho, že by mohlo dojít k nějakému zranění, které by mi neumožňovalo být takovým hasičem, jakým jsem teď.“ (p. Jakub)

„Když jsme byli na povodních, tak jsem se bál, že se utopím.“ (p. Jaroslav)

„Bojím se samozřejmě o své kolegy, aby se jim něco nestalo. Představa, že bych musel řešit úmrtí svého kolegy někde u zásahu, to jsou nejhorší obavy. Jinak čeho se bojím, toho se asi bojí každý, bojím se smrti.“ (p. Libor)

„Tak já si myslím, že hasič, který se nebojí, je nebezpečí pro okolí. Také si myslím, že každý hasič se bojí. Ať je to toho, že by nastoupil do směny a nemusel se z ní vrátit nebo když to řeknu, tak ztráty toho zaměstnání, jakýmkoliv způsobem. Stane se mu něco, prostě zdravotní

problémy. Říkám, myslím si a myslím si, že to řekne i většina hasičů, že hasič, který se nebojí, tak je nebezpečím pro své okolí.“ (p. Michal)

1.5.9. Prestiž hasičů

Většina respondentů se domnívá, že větší prestiž mají hasiči profesionální. Někteří se domnívají, že by obě skupiny, v dnešní době, měly být na stejné úrovni, protože vybavení je leckdy dosti podobné a zásluhy mají obě skupiny velké. Také uvádějí, že hasiči mohou být někdy některými lidmi nedocenění, ale jen do té doby, než je právě ti lidé potřebují.

V odpovědích se také vyskytuje tvrzení, že leckdy jsou dobrovolní hasiči lepší než někteří profesionální. Z výpovědí informantů je zřejmé, že bohužel ne všichni profesionální hasiči si dobrovolných hasičů cení.

„Tak určitě ti profesionální hasiči. To si myslím, že je jasné, to se všeobecně ví. Větší prestiž dělá i to, že ne každý se může stát tím hasičem, protože ty psychotesty a fyzické jsou náročné. Když člověk neprojde psychotesty, tak to se naučit nedá. Kdežto k dobrákům vezmou vlastně skoro každého. Jedny bez druhých by se určitě neobešli. Myslím si, že spolupráce funguje dobře.“ (p. Jakub)

„Tato otázka se mi nelíbí, protože hasiči by měli být postaveni do stejné roviny. Chápu, že některé sbory nevykonávají práci takovou, jak jsem zmiňoval. Ale jsou sbory, které jsou určeny k vykonávání práce hasičů při mimořádných událostech, tak jak jim bylo určeno dle jejich zařazení.“ (p. Jan)

„Já za sebe jsem toho názoru, že v dnešní době v tom není žádný rozdíl. Ať jsou to profesionálové nebo dobráci, tak je tam to vybavení skoro stejné. Hasič jako hasič, já v tom nevidím rozdíl.“ (p. Libor)

„Já bych si přál, aby to bylo jedno k jedné. Setkal jsem se i s tím, že si profíci myslí o dobrovolných špatné věci, že to jsou dobrmani a tak. To je ale i na té vztahové stránce člověk s člověkem, že jo, taky na chování.“ (p. Bohuslav)

„Znám ale spoustu profesionálních hasičů, kteří jsou lepší než ti dobrovolní, ale znám také dobrovolné hasiče, kteří jsou lepší než ti profesionální. Mě spíš mrzí to, že u některých profesionálních je to takové to: „Ty jsi dobrovolný hasič, vid’? Pche, já jsem profesionální“.
Někdy taky jedeme někam a ten operační nezavolá tu místní jednotku a je z toho taky problém, protože těm členům té jednotky se to nelíbí. A chodí to pak i po sociálních sítích, ve stylu, že profesionální jednotka byla tam a tam a nebyla přizvána dobrovolná jednotka, jo. Takové mně to připadá jako, sebral jsem ti na písččku lopatičku a ty z toho brečíš. Přitom my hasiči, tohle ani neovlivníme. Jako rozhodně jsem se setkal s tím, že se profíci povyšují nad dobrovolné. Někdy to tak je, stoprocentně.“ (p. Michal)

1.6. Dotazníky

V průběhu výzkumu jsem se rozhodla rozšířit použité metody výzkumu o dotazníkové šetření. Vytvořené dotazníky pro dobrovolné hasiče, se lišily od dotazníků pro hasiče profesionální, byť jen v pár detailech. Prostřednictvím dotazníků jsem chtěla zjistit, jak vnímají hasiči dobrovolní, hasiče profesionální, a naopak a jaké postavení jim přisuzují, vzhledem k ostatním složkám IZS. Také mne zajímalo, jaké rozdíly v jejich činnosti, vidí tyto dvě skupiny hasičů, zda je lepší být hasičem profesionálním či dobrovolným a jaké spatřují výhody v tom, být jedním nebo druhým. Podařilo se mi získat 13 dotazníků od dobrovolných hasičů a 7 dotazníků od hasičů profesionálních. Pro účely této práce, jsem respondenty z řad dobrovolných hasičů, označila, jako D1 až D13. Respondenty, profesionální hasiče, jako P1 až P7.

Věk respondentů z profesionálních řad hasičů se pohyboval od 28 let do 51 let. Tři respondenti uvedli, jako výhodu profesionálních hasičů peníze. Dva profesionální hasiči uvedli, jako výhodu dobrovolných hasičů jejich dobrovolnost a nadšení pro věc. U otázky na výhody u příslušníků obou skupin se vyskytovaly i odpovědi typu, že žádné výhody nejsou, neboť poslání je stejné u obou skupin nebo že je ideální být příslušníkem obou skupin, protože na sebe navazují a vzájemně se doplňují. Celkem šest respondentů uvedlo, že v dětství byli členy mladých hasičů, jeden byl členem sokola a jeden hrál basketbal. Ohledně přístupu obou skupin hasičů, si hasiči profesionální myslí, že přístup by měl být stejný a jako hlavní rozdíl spatřují to, že dobrovolní hasiči pořádají kulturní akce a pracují s dětmi. Vzájemné postavení obou skupin hasičů, vidí čtyři profesionální hasiči, jako stejné. Jeden profesionální hasič si myslí, že jsou upřednostňováni hasiči profesionální, ale měli by být upřednostňováni hasiči dobrovolní, protože veškerou svou činnost dělají dobrovolně a srdcem. Stejně tak se další dva domnívají, že mohou být dobrovolní hasiči nedocenění. Společenské postavení členů HZS ČR vzhledem k dalším složkám IZS označilo pět hasičů profesionálních ve stupnici, kdy na prvním místě jsou hasiči, na druhé záchranáři a na posledním policie. Další dva srovnávají hasiče se záchranáři na stejnou úroveň.

Věk respondentů dobrovolných hasičů se pohyboval od 16 let do 59 let. Šest z nich se dostalo k dobrovolným hasičům díky kroužku mladých hasičů, pět díky rodičům a další dva díky kamarádům. Celkem jedenáct dobrovolných hasičů odpovědělo, že bylo členy mladých hasičů, další tři byli členy sokola a pionýra a jeden nebyl v dětství členem žádné organizace. Jako výhodu u profesionálních hasičů, vidí hasiči dobrovolní hlavně to, že za svou činnost dostávají peníze a že se v rámci své pracovní doby mohou udržovat ve fyzické kondici, což mají v rámci pracovní náplně, kdežto hasiči dobrovolní k fyzickému zdokonalování musí využívat svůj volný čas. Dále zazněla šestkrát odpověď, že dobrovolní hasiči dělají tuto činnost dobrovolně, zdarma a s láskou. V dotazníku se u této otázky vyskytla i odpověď, že

hasiči jsou jedna velká rodina, proto nelze mluvit o výhodách těch nebo oněch. V přístupu vidí rozdíl pět dobrovolných hasičů, kteří jako rozdíl uvádí u dobrovolných hasičů kulturní akce, práci s dětmi a u hasičů profesionálních lepší techniku a výcvik. Další tři si myslí, že rozdíl v přístupu není žádný. Vzájemné postavení mezi hasiči dobrovolnými a profesionálními, vnímá osm dobrovolných hasičů, jako stejné, čtyři si myslí, že jsou dobrovolní hasiči nedocení a jeden si myslí, že jsou nedocení hasiči celkově. Postavení členů HZS ČR vzhledem k IZS vidí, jako kladné šest z respondentů. Další tři si myslí, že je stejné u všech složek IZS, dva si myslí, že mají hasiči blíže k záchranářům a jeden tvrdí, že jsou hasiči multifunkční.

Z dotazníků je tedy zřejmé, že se hasiči těší přízni rozhodně více než záchranáři anebo dokonce policie. Většina respondentů z obou skupin byli členy mladých hasičů v dětství, to však neznamená, že je tomu tak i u ostatních profesionálních hasičů. Vzájemně se respektují a nemyslí si, že by někteří z nich, měli být oceňováni více či méně než ti druzí.

1.7.Pozorování

Pozorovanými subjekty jsou na jedné straně dobrovolní hasiči a na straně druhé hasiči profesionální. U skupiny dobrovolných hasičů bylo uskutečnění pozorování snadnější, neboť jejich činnost není tak striktně vázána pravidly. Také tuto činnost dělají dobrovolně, není tedy jejich povoláním, tudíž bylo snadnější s nimi trávit čas a zavést s nimi hovor. Už z podstaty práce profesionálních hasičů je zřejmé, že jsem se nemohla účastnit takového množství aktivit, jako u hasičů dobrovolných, obzvláště ne výjezdů k mimořádným událostem. Pozorování na stanicích bylo obtížnější i z toho důvodu, že jsem nemohla jen někde posedávat nebo popocházet a pozorovat, ale musela jsem za nimi neustále chodit, protože hasiči

profesionální nesedí jen tak na místě, ale jsou neustále v pohybu a něco dělají. Po nějaké době, co jsem za nimi chodila, to bylo jistě nepříjemné nejen mně, ale i jim.

Pozorování jsem se snažila provádět při různých situacích, které jsou pro obě skupiny běžné, ale i výjimečné. Navštívila jsem tedy nejen stanici profesionálních hasičů, ale také jejich akci pro veřejnost. U hasičů dobrovolných jsem se zúčastnila pálení čarodějnic, hasičského plesu a navštívila jsem i jejich požární zbrojnici. Také jsem se v rámci družby se zahraničním sborem dobrovolných hasičů účastnila společenské večeře, kde jsem dělala překladatelku, aby se mezi sebou byli schopni domluvit.

1.7.1. Hasičská stanice HZS

Poprvé jsem byla provádět pozorování na jedné stanici Hasičského záchranného sboru v malém okresním městě. Návštěvu stanice jsem měla předem domluvenou. Byl pátek a měla jsem dorazit na osmou hodinu ráno. Před osmou hodinou jsem tedy byla na místě. Zaparkovala jsem přímo u budovy HZS. Zavolala jsem panu D., se kterým jsem byla předem domluvená. Pan D. pro mě došel dolů ke vchodu. Seznámili jsme se a dovedl mě do kanceláře svého kolegy, kterého pověřil tím, aby mě seznámil se základními informacemi o profesionálních hasičích, tedy členy HZS. S tím jsem se také seznámila a nechala se usadit ke stolu. Ptal se, co bych chtěla vědět. Vzhledem k tomu, že, co se týká profesionálních hasičů, moc toho nevím, tak jsem odpověděla, že naprosto všechno. Ptal se mě, k čemu tyto informace potřebuji, tak jsem mu vysvětlila, o čem by měla má diplomová práce být. Z jeho strany pak následovalo pár otázek ohledně mého oboru studia, například, co je to ta sociální antropologie a kde budu moci pracovat, až dostuduji.

Ujistila jsem se, že mu nebude vadit, když si budu dělat poznámky. S tím neměl vůbec problém, naopak říkal, že si nedokáže představit, že bych si je nedělala. Napřed mi sdělil

základní informace typu, kdo HZS zřizuje, informace o podmínkách pro přijetí k HZS a podobně. Tyto informace jsem si sama rozšířila následným samostudiem a více rozvedla v kapitole o profesionálních hasičích. Nějakou dobu jsem tam seděla, vyptávala se a zapisovala si. Když už jsem nevěděla, na co bych se dál zeptala, tak mě odvedl zpátky za panem D. Ten mě předal dalšímu kolegovi, který dostal za úkol, aby mě provedl po budově a vysvětlil mi praktické věci.

Jak jsem zjistila, tato konkrétní stanice HZS má dvě patra. Je velká asi jako půlka fotbalového hřiště, má červenou barvu, před budovou stojí dva jehličnaté stromy a je tam parkoviště asi pro 15 aut. Za budovou je hřiště na nohejbal. Po většině délky přední strany budovy jsou kovová červená vrata, za kterými stojí hasičská auta připravená k výjezdu. Skoro celé spodní patro budovy tvoří garáže. Dále tam najdeme sklad chemikálií a zázemí pro chemiky, kde se mimo jiné plní kyslíkové bomby a myjí kyslíkové masky. V prvním patře mají hasiči kuchyň, denní místnost, ložnice, posilovnu, sprchy, šatnu, školící místnost a pár kanceláří. Kuchyň je běžně vybavená. Mají tam sporák, lednici, nádobí a vše potřebné pro vaření. Mají dokonce tři mikrovlnky. Kuchyň je spojená s jídelnou, kde je poměrně dost stolů. Naproti kuchyni je denní místnost, která je vybavená dlouhým stolem, u kterého jsou pohodlné židle, je tam také televize. Tato místnost se využívá pro odpočinek hasičů, k trávení volných chvil, kterých není mnoho, anebo pro drobná školení, ke kterým není třeba promítací zařízení. Mohou se zde pořádat i porady. Vedle kuchyně a denní místnosti jsou kanceláře, ve kterých sídlí vysoce postavení pracovníci této stanice. Vedle kanceláří je šatna, ve které jsou kovové skříňky, kam si hasiči mohou odkládat své osobní věci. Naproti šatně jsou tři pokoje, které jim slouží jako ložnice. Jsou velmi prostě zařízeny. V každém pokoji jsou čtyři postele. U každé postele je noční stolek a lampička. Lůžkoviny jsou uloženy v zásuvce pod postelí, na posteli je tedy pouze prostěradlo. Dále vedle těchto pokojů na spaní najdeme záchody, sprchy a posilovnu. Posilovna je vybavena různými druhy posilovacích strojů, většinou jsou po dvou

kusech. Vedle posilovny je školící místnost. Ta vypadá jako běžná učebna na střední škole. Jsou v ní lavice a židle, jen pohodlnější modely, než najdeme ve škole. Je vybavena počítačem, bílou tabulí na fixy a promítacím zařízením. Využívá se pro větší školení, ke kterým je třeba takového vybavení. Součástí budovy jsou i kanceláře dalších odborů HZS. Z boku budovy je připojena malá část, která je určená pro dobrovolné hasiče. Tuto část budovy využívají dobrovolní hasiči mimo jiné pro schůzky s dětmi, které mají dobrovolné hasiče jako kroužek.

Jako poslední prohlídkový okruh byla garáž. Tam jsem měla možnost vidět auta, která se používají při výjezdech k událostem. Jeden z hasičů mi ukázal vybavení a vysvětlil, co a jak funguje. Mimo auta mají i člun. Tato stanice disponuje třemi cisternami, člunem, osobním automobilem značky Škoda Yeti a vozíkem, který se využívá, když je třeba více chemikálií nebo dodatečná nádrž s vodou.

Vybavení auta je vždy přizpůsobeno tomu, k čemu je auto určeno. Jedna cisterna je určena na výjezdy k požárům a druhá je určena hlavně k dopravním nehodám. Cisterna k požárům je vybavena hlavně hasicími prostředky a vybavením na požáry, kdežto cisterna k dopravním nehodám má hodně vyprošťovací techniky. Ta třetí cisterna je velkoobjemová, tedy je v ní větší objem vody, konkrétně 10 kubíků vody, a jezdí jako doplňková, když je potřeba více vody při velkých požárech nebo není možnost vodu získat z okolí, například čerpat z hydrantů, rybníků a podobně. K běžnému vybavení auta patří například hydraulické nůžky, rozpínací nástroje, čerpadlo tyčové, kalové, řetězová pila, nosítka, vrtačky, brusky, elektrocentrála, světelný stožár, kyslíkový řezák, sorbenty na olejové skvrny, zdravotnické vybavení a mnoho dalšího. V kabině auta mají tablet, v kterém mají různé aplikace, které jim pomáhají a usnadňují jim jejich práci. V tabletu mají navigaci, ale také aplikaci katastru nemovitostí, hydrantovou síť a také aplikaci, kde si mohou najít, kde se, co v jakém autě nachází a kde jsou vhodná místa pro stříhání při vyprošťování osob z vozidel. Dále v kabině

mají termokameru, zařízení pro detekci radiace, analogové a digitální komunikátory. Dále mezi vybavení hasičů patří technické auto, kde mají normé stěny, sadu na odběr vzorků pro laboratorní rozbor, kanálové ucpávky, speciální čerpadlo pro sběr z hladiny, vysokotlaký čistič pro umývání vozovky, bazény na vodu. Jeden bazén má objem 5 kubíků a další tři jsou po 1 kubíku. Také mají protichemické auto, které slouží jako podpůrné auto. Mají v něm například chemické obleky, suché obleky do vody, dýchací techniku, dekontaminační stan a další.

Osobní automobil, Škoda Yeti, je řídicího důstojníka. Když zásah hasičů trvá dlouho, třeba 5 hodin, velitel čety zavolá řídicího důstojníka a řekne mu, co pro hasiče potřebuje, například pití a jídlo. On jim to obstará a přiveze.

Za celou dobu, co jsem na stanici strávila, jsem neviděla, že by některý hasič jen nečinně seděl. Všichni se nějak pohybovali a něco dělali. V kancelářích seděli u počítače a vypisovali výkazy o výjezdech. Hasiče, kteří jezdí k událostem, jsem potkávala postupně v průběhu celého dne a na různých místech stanice. Oblečení byli v takzvaných „pracákách“, což jsou v podstatě hasičské pracovní montérky. Jsou to tmavě modré kalhoty se žlutými reflexními pruhy po stranách. K tomu měli světle šedé tričko, které mělo vpředu na hrudi znak HZS a vzadu nápis HASIČI.

V průběhu mého pozorování jsem zažila i výjezd. Z rozhlasu jim vyhlásili poplach, kde jim ve zkratce řekli, k čemu pojedou, v tomto případě to byla nehoda se zraněním bez vyprošťování a místo, kam pojedou. Správně musí stanici opustit do dvou minut, oni to ale zvládli zhruba za minutu. Po vyhlášení jsem slyšela jen dupot, jak běželi do garáže a pak houkačku a odjezd auta. I přesto, že nebylo třeba vyprošťování a místo nehody nebylo daleko, tak se z výjezdu vrátili až po hodině.

1.7.2. Hasičská stanice SDH

Pro srovnání jsem se rozhodla popsat i hasičskou stanici dobrovolných hasičů. U dobrovolných hasičů se hasičské stanice dosti liší, záleží právě i na tom, zda mají výjezdovou jednotku nebo ne. Stanice, kterou jsem já navštívila, a kterou zde popíši, je sboru, který výjezdovou jednotku sice má, ale je to JPO V a na výjezdy tolik nejezdí. Jejich vybavení tedy není tak rozsáhlé, jako u sborů, které mají výjezdovou jednotku JPO II nebo JPO III. Stanice se nachází v malé vesnici asi 30 kilometrů od Pardubic. Na prohlídce hasičárny jsem se domluvila s pár místními hasiči, se kterými se znám. Ti mě stanicí provedli a ukázali mi, co všechno ve své hasičárně mají.

Hasičská stanice neboli hasičárna, jak ji nazývají samotní členové sboru, je velká asi jako menší jednopatrový rodinný domek. Je bílá a velká vrata do garáže jsou hnědá. Před budovou je řada tují a studna. Vedle budovy je kovová konstrukce, na kterou hasiči rozkládají mokré hadice, když přijedou ze závodů, aby se usušily.

Velkou část této hasičárny tvoří garáž, kde je zaparkována Avie, kterou členové používají k dopravě na závody nebo i k těm pár událostem, které za rok mají. V této Avii mají členové sboru hadice, požární stříkačku, proudnice, savice, koš a další věci, které potřebují, když jedou závodit na nějaké pohárové soutěže nebo memoriály. Vedle řidiče se vejde další dva pasažéři a vzadu může sedět dalších 5–6 členů. Závodní družstvo, které má 7 závodníků, se do auta tedy pohodlně vejde. V garáži mají také různé nářadí, které potřebují pro případně úpravy a údržbu svého vybavení. Lze tam najít i další požární stříkačku, kterou už však příliš nepoužívají.

V další části hasičské stanice se nachází šatny, kde jsou kovové skříňky stejně jako u hasičů profesionálních. Zde mají tyto hasiči své výjezdové obleky a další osobní věci, které si na stanici nechávají. V šatnách mají uložené také sportovní dresy, které vždy po závodech

musí jeden z členů vzít domů a vyprat. V praní dressů se střídají. Vedle šaten je místnost, kde se nachází několik stolů za sebou, podél kterých jsou rozestavěny židle. Stoly jsou sestaveny do písmena T. V této místnosti se konají schůze. Tuto místnost využívají i vedoucí kolektivu dětí za nepříznivého počasí. Na zdech lze vidět diplomy a police s poháry, které závodníci vyhráli na různých závodech. Součástí této místnosti je také kuchyňský kout, kde si mohou uvařit kávu nebo jiné teplé nápoje. Je tam i lednice. Pro běžné vaření však tato kuchyňská linka není vybavena. Poslední místností, kterou tato stanice má, je záchod.

V průběhu času na stanici jsem si mohla s členy sboru i sednout a povídat. Vyprávěli mi, že si občas po závodech udělají u hasičárny posezení. Součástí těchto posezení je i grilování. K vybavení této hasičárny tedy patří i menší gril, který vyhráli na nějaké soutěži. Mezitím, co mi jeden člen ukazoval jejich stanici, ostatní myli auto a chystali vybavení na nadcházející závody. Atmosféra byla přátelská a neměla jsem tak pocit, že je zdržuji.

2. Dobrovolní hasiči

V této kapitole bych ráda představila dobrovolné hasiče. Kdo jsou tito dobrovolní hasiči, co dělají, jak a kdy se může někdo stát dobrovolným hasičem a podobně. Subjekt dobrovolní hasiči jsou vedeni jako spolek dle zákona číslo 89/2012 Sb. a jsou neziskovou organizací. Před transformací na spolek byli vedeni jako sdružení. Sídlo spolku je v Praze a všechny ostatní SDH jsou vedeny jako pobočné spolky.

Napřed tedy, kdo je takový dobrovolný hasič. Dobrovolný hasič je každý člověk, který je vedený v nějakém sboru dobrovolných hasičů, má svou členskou průkazku a platí členské příspěvky. Dobrovolným hasičem se může stát tak, že vyplní přihlášku člena do daného sboru a čeká, zda jeho přijetí schválí valná hromada. Za nezletilé podepisují přihlášku zákonní zástupci. S přihláškou se dostaví většinou starosta sboru nebo člen výkonného výboru na příslušné Okresní sdružení hasičů neboli OSH. Na OSH pracovník v této kanceláři uchazeče zaeviduje do Centrální evidence SDH, přidělí mu evidenční číslo a vystaví členskou průkazku. Uchazeč musí zaplatit členský příspěvek, který činí sto korun na rok. Evidenční číslo se skládá z devíti čísel. První dvě čísla jsou označení příslušného kraje, další číslo je označení příslušného okresu, následující tři čísla jsou označení sboru a poslední tři čísla jsou označení samotného člena. Po zaplacení poplatku a obdržení členského průkazu se stává členem příslušného SDH. Nemusí tedy splnit žádné fyzické, psychické ani podobné testy, jako je tomu u profesionálních hasičů. Jeden člověk může být vždy členem pouze jednoho SDH. Dalším rozdílem je i to, že dobrovolní hasiči tuto aktivitu dělají dobrovolně, jak již z názvu vyplývá, tudíž bez nároku na jakoukoliv odměnu. Již zmíněné členské příspěvky tvoří značnou část veškerých příjmů SH ČMS. Z těchto příspěvků jsou hrazeny náklady na činnost tohoto spolku.

Dobrovolní hasiči mají v náplni činnosti účastnit se akcí, které jejich sbor pořádá. Jsou to nejen hasičské závody, které sbory pořádají a kde závodí s jinými sbory v požárním sportu. Mimo tyto závody pořádají i různé společenské akce, obzvláště ve vesnici jsou díky tomu velmi ceněny. Pořádají například hasičské bály, maškarní plesy, posvícenské zábavy, dětské dny, pálení čarodějnic, podzimní strašení včetně strašidelné stezky a mnoho dalších. Nejen, že pořádají různé akce, také mnoho akcí zaštiťují. V mnoha vesnicích zajišťují těmito akcemi alespoň nějaké společenské vyžití a stmelují taky obyvatele vesnice. Dále mohou mít dětské družstvo hasičů, takzvaných mladých hasičů, takže děti učí různé druhy uzlů, topografické značky a mnoho dalších věcí. Více o mladých hasičích uvádím v části o vzdělávání. Mimo tyto aktivity také provádějí preventivní činnost, tedy osvětu pro veřejnost v různých formách. Chodí například do škol a školek, kde dětem přibližují požární ochranu. Mají také různé propagační akce, jako třeba dny otevřených dveří ve sboru, kde návštěvníkům ukazují techniku a jiné vybavení sboru. V okrese Chrudim mají například speciální brožury o požární ochraně pro seniory. V těchto brožurách je mnoho užitečných informací a také je v nich užitečná samolepka s potřebnými čísly na policii, hasiče, záchrannou službu či Integrovaný záchranný systém. Pokud má dobrovolný hasič nějakou funkci, jako třeba kronikář, musí ji poctivě a svědomitě zastávat, i to patří do jeho činnosti ve sboru. Kronikář má za úkol vést záznamy o sboru v kronice, to znamená o veškerých akcích sboru a událostech ve sboru. Například do kroniky zapisuje plesy, zábavy, soutěže a jiné akce, jako sbírka na oběti povodní. Do těchto aktivit se nepočítají výjezdy k mimořádným událostem, které vykonává tzv. výjezdová jednotka. K písemným záznamům se přidávají i fotografie. Může mít formu psanou ručně nebo digitální, tedy psanou na počítači. Skutečnost je taková, že sbory, které aktivně pracují si svou kroniku vedou poctivě, ale sbory, které nejsou příliš aktivní tzn. nepořádají tolik akcí nebo mají málo členů, si kroniku nevedou. Dětské kolektivy kroniku vedou povinně, neboť je to součástí celoroční hry Plamen (viz kapitola Není hasič jako hasič)

a jsou za ni na okresních kolech hodnoceny. Dále je jeho povinností dodržovat stejnokrojový předpis, tedy musí nosit uniformu, když je to příležitost, která takové ustrojení vyžaduje. Do tohoto předpisu je zahrnuto i to, jak a kde má nosit vyznamenání, pokud nějaká má.

Naprostou samozřejmostí je pomáhat ostatním. Ve stanovách je dokonce jako povinnost uvedeno, že člen sboru musí *„dbát o svou dobrou pověst, pověst sboru, v němž působí a celého sdružení“* (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2014: 4).

Někteří členové SDH obce mohou být i členy JSDH obce neboli Jednotky sboru dobrovolných hasičů, která jezdí k mimořádným událostem. Tuto výjezdovou jednotku, jak se jí říká, zakládá starosta obce či města dle svého uvážení. Obcí nebo městem je tedy také zabezpečována po finanční i materiální stránce (Hasičský záchranný sbor České republiky 2009: 5). Na činnost jednotky však poskytuje Ministerstvo vnitra dotace a dotace poskytuje i kraj. Při vstupu do takové jednotky je třeba, aby uchazeči absolvovali zdravotní prohlídku. *„Obsahem této zdravotní prohlídky je komplexní fyzikální vyšetření, včetně orientačního vyšetření zraku, sluchu, kůže a podpůrného a pohybového aparátu a orientačního neurologického vyšetření a orientační chemické vyšetření moči.“* (Hasičský záchranný sbor České republiky 2009: 9). Jejich povinností je chodit na pravidelné periodické prohlídky k lékaři, a to jednou za dva roky. Pokud je hasič členem zároveň i této jednotky, musí dodržovat další pravidla a má samozřejmě další povinnosti. Další povinností členů je pravidelně a soustavně se odborně připravovat, tedy prohlubovat odborné znalosti, ale také fyzickou zdatnost. Každý člen je jednou za rok z odborných znalostí přezkoušen. Za odbornou přípravu členů jednotky zodpovídá velitel jednotky, který má od HZS roční plán této přípravy. Každá taková jednotka má svou velikost, kategorii a taktickou hodnotu. Velikost znamená počet hasičů v jednotce, kategorie vyjadřuje operační působnost (místní působnost, územní působnost) a taktická hodnota vypovídá o schopnosti provádět různé druhy činností s ohledem na velikost a vybavení jednotky (Hasičský záchranný sbor České republiky 2009: 4).

Vybavením jednotky může být například cisternová automobilová stříkačka, odsavač kouře nebo přetlakový ventilátor, motorová stříkačka nebo izolační dýchací přístroje. O taktické hodnotě, velikosti a kategorii každé výjezdové jednotky obce mají na krajské stanici HZS záznamy a podle těchto kritérií vybírají a posílají k událostem dané jednotky. Další specifiky takové jednotky jsem uvedla v kapitole Rozdělení jednotek požární ochrany.

Zvláštní skupinou dobrovolných hasičů jsou takzvaní Zasloužilí hasiči. Zasloužilým hasičem se může stát člen SH ČMS, kterému je minimálně 65 let a má nepopíratelné zásluhy v oblasti požární ochrany. Jmenování nových členů se koná každý rok v Přibyslavi. Každé okresní sdružení pořádá pro zasloužilé hasiče ve svém okrese jednou za rok společenskou událost. Povaha akce je vždy výhradně na rozhodnutí okresního sdružení. V okrese Chrudim pořádají pro své zasloužilé hasiče celodenní akci, ve stylu přátelského posezení. Je pro ně připraven slavnostní oběd, kulturní program a k poslechu a tanci hraje živá hudba. V průběhu celého dne je pro ně připraveno občerstvení. Kulturním programem je myšleno například taneční vystoupení, které je vždy předem domluveno. Ve Statutu Aktivu „Zasloužilých hasičů“, jak se jmenuje předpis, který sborům, okresním sdružením a krajským sdružením stanovuje, co je jejich povinností v souvislosti se zasloužilými hasiči, se lze dočíst například to, že sbory mají o své zasloužilé hasiče pečovat, pomáhat jim při problémech, které se pojí s jejich pokročilým věkem a nemají zapomínat na jejich životní jubilea (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2013: 2). Titul Zasloužilý hasič je tedy jistou formou pocty pro členy SH ČMS a také oceněním, za jejich přínosnou práci pro tento spolek.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska má i své noviny. Jmenují se Hasičské noviny. Vycházejí výhradně v tištěné podobě a lze si je předplatit. Toto periodikum vychází dvakrát měsíčně a zabývá se výhradně hasičskou tematikou. Informuje o novinkách v hasičské technice, obsahuje reportáže z velkých požárů, ale také výsledky významných hasičských soutěží (Hasiči s.r.o.). Informují nejen o prostředí dobrovolných hasičů, ale také o těch

profesionálních. Hasičské noviny z 9. června (viz příloha č. 3) například píše o úpravě metodiky o Elektronické evidenci tržeb pro spolky, neboť původně by se EET týkala právě i dobrovolných hasičů. Po jednání s Generálním finančním ředitelstvím došlo ke změně limitu ze 175 000 Kč na 300 000 Kč (Hasičské noviny 2017: 1).

S dobrovolnými hasiči se pojí také Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s., která je známá i pod svou zkratkou HVP. Byla založena v roce 1900 a její činnosti byla znovu obnovena v roce 1992, a to právě SH ČMS. Je to tedy akciová společnost, jejímiž akcionáři jsou převážně hasiči. Nabízí celou škálu pojištění, například pojištění auta, domácnosti, odpovědnosti, úrazové pojištění nebo pojištění spolků a mnoho dalších (Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s. 2016). Hlavní sídlo má v Praze, ale své pobočky má na území celé České republiky. Navíc nabízí hasičům i jisté výhody, kdo je členem SH ČMS, má, jak jsem slyšela, na pojištění slevu.

2.1. Historie dobrovolných hasičů

Oheň má pro lidi velký význam, avšak jeho používání má i své stinné stránky. Obzvláště tomu tak bylo v dobách, kdy se v domech topilo v kamnech a krbech, komíny byly dřevěné a střechy doškové nebo šindelové. Tyto stavební materiály nebyly pro oheň žádnou překážkou. Počet požárů stoupal a města a vesnice si začala uvědomovat nebezpečí požárů a jejich hrozivé následky. Jako reakci na množství požárů, začala města vydávat protipožární nařízení. „*Například v policejním řádu města Chrudimi z roku 1510 najdeme obsáhlou část věnovanou opatření, která mají preventivní ráz*“ (Chmelař 1990:9). V těchto dobách bylo běžné, že kvůli zpočátku malému požáru, shořela celá města nebo vesnice.

Základem požární ochrany je včasné zjištění požáru a vyhlášení poplachu. V dobách, již zmíněných, bylo úkolem ponocného chodit na noční obhlídky města či vesnic. V této době ještě nebyly žádné jednotky určené pro boj s ohněm, a tak mělo každé město svá požární nařízení. Součástí těchto nařízení bylo rozdělení úkolů, jak požár zlikvidovat a také způsoby vyhlášení poplachu, například bušením susedům do oken. „*Panskému vodaři spustit vodostroj, místnímu mlynáři zajistit dostatek vody, další úkoly čeledínům ve mlýně, kterou kašnu nejdříve vodou naplnit (podle místa požáru), úkoly vinopalníkovi, zahradníkovi, kováři, zámeckému stolbovi, držitelům koní ihned zapřáhnout a vodu v městských voznicích přivážet a to s nemalou hmotnou zainteresovaností - prvnímu vozkovi, který voznici k požáru přiveze 5 zl., druhému 3zl., atd. Další úkoly patří pekaři, krupaři, obuvníkům a jejich tovaryšům stejně jako krejčím, tkalcům a všem, kteří patří k místnímu rajcechu*“ (Chmelař 1990:11). Pokud byl odhalen viník požáru, byl potrestán a mohl za svůj čin zaplatit i životem.

Mnoho protipožárních nařízení se začalo vydávat od 16. století. Rozvoji hasičství se začala přikládat váha až 19. století. Po roce 1848 získali lidé možnost se spolčovat a získané možnosti začali také využívat, čímž vznikl prostor pro zakládání hasičských spolků.

„Oficiálně byl první český sbor dobrovolných hasičů založen zásluhou Karla Krohna roku 1864 ve Velvarech“ (Rázková 2015: 23). V další etapě zakládání sborů, figurovala například i Chrudim. 12. června 1872 se hasiči osamostatnili od dalších organizací, které jim někdy asistovaly u zakládání sborů, a do čela své nové organizace dosadili Jana Figara. Ten se postupem času stal známou hasičskou osobností v celé České republice.

V 60. letech minulého století, byl o členství ve sboru velký zájem, a proto se uchazeči vybírali, tedy se hasičem nemohl stát každý. Součástí výběru byla například i lékařská prohlídka, zde je tedy vidět jistá podobnost s dnešními profesionálními hasiči.

I přes existenci sborů dobrovolných hasičů nebylo možné uhasit všechny požáry, neboť to nebylo v jejich silách. *„Rozhodli se vyjíždět k požárům do dvou hodin cesty a od roku 1884 jen do jedné hodiny vzdálenosti“ (Rázková 2015: 24). Už v této době je možné pozorovat další aktivitu dobrovolných hasičů, a to účast na velkých událostech pro veřejnost, jako například poutě. Všemi těmito aktivitami, si začali dobrovolní hasiči získávat respekt spoluobčanů.*

„Dobře se rozvíjející činnost sboru bohužel narušila, ostatně jako všechno, první světová válka“ (Rázková 2015: 24). V období války měli hasiči další důležitý úkol, kterým bylo starat se o raněné společně s Červeným křížem. Do konce 19. století vznikaly na Chrudimsku další sbory, celkem jich vzniklo 80. do války dalších 48 a v jejím průběhu pouze 2 sbory.

Sbory dobrovolných hasičů se spojovaly s župní hasičskou jednotou. *„V hlavních úkolech hasičských žup se objevovaly následující okruhy vzdělávání hasičstva, snaha v jednotnou soustavu všech sborů župy, jednotná metodika při likvidaci požárů, dodržování instrukcí policie požárové, dále pak přisvědčit sbory, aby vstupovaly k ÚZHHJ, zřídit u sborů fondy, z nichž se zasloužilým hasičům vyplácelo výslužné, pečovat o morální ocenění hasičů*

(vyznamenání aj.)“ (Chmelař 1990:15-16). V 80. letech 19. století sdružovala župa na Chrudimsku 18 sborů s 1108 členy, o 10 let později počet sborů vzrostl na 85, těchto 85 sborů obsahovalo 4047 členů.

První světová válka narušila život nejenom hasičům a zásadně ovlivnila jejich činnost. *„Mnoho členů odešlo na frontu, hodně se jich nevrátilo. Řada hasičů, vědoma si své národní hrdosti, vstoupila do československých legii“ (Chmelař 1990:17). V 70. letech se stala důležitou i samaritní služba, která se po první světové válce stala součástí hasičské náplně (Chmelař 1990: 18). Svůj význam měla tato samaritní služba i v průběhu druhé světové války.*

Po celou dobu své existence se dobrovolní hasiči potýkali s nedostatkem financí. O příspěvek na jejich činnosti prosili své spoluobčany, neboť nedostatek financí jim neumožňoval dělat jejich činnost tak, jak by měli a chtěli. Významným příjmem do poklady sborů, byly výtěžky z kulturních a společenských akcí, které již v té době hasiči pořádali. Za získané prostředky modernizovali své vybavení a výstroj. *„Podle zákona z roku 1892 musely pojišťovny přispívat na hasičskou činnost. Významným svépomocným podnikem se stala Hasičská pojišťovna a Hasičská záložna“ (Rázková 2015: 26). Od Hasičské záložny si mohly sbory obstarat úvěry, díky kterým si mohly pořídit nové vybavení, například motorovou techniku.*

„Za druhé světové války stáli hasiči na straně ochránců republiky. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 se změnila i hasičská činnost“ (Rázková 2015: 27). Dle různých výnosů a nařízení byla hasičská činnost směřována především na objekty, které byly pro válku důležité, například továrny a fabriky. Velké množství hasičů podporovalo a také se účastnilo odbojových akcí. *„Za celou dobu okupace bylo v okrese Chrudim zatčeno 609 osob. Z toho bylo 54 popraveno a dalších 244 zahynulo v koncentračních táborech. Z rasových důvodů bylo jen v Chrudimi vězněno 85 osob a většina z nich zahynula*

v plynových komorách“ (Chmelař 1990:26). Na valné hromadě v srpnu roku 1945 se vybralo, při sbírkách ve sborech, celkem 68 300 korun a ty byly rozděleny mezi vdovy padlých hasičů.

V lednu roku 1952, byla hasičská organizace prohlášena dobrovolnou organizací celostátního významu (Chmelař 1990:30-31). Hlavní náplní organizace byla prevence a výchovná práce. Snažili se veřejnost, tak jako v dnešní době, informovat a naučit je preventivním opatřením v oblasti požární ochrany. V 70. letech 20. století se začaly pořádat soutěže požárníků, obdoba dnešních soutěží v požárním sportu.

„V roce 1983 tvořilo okresní organizaci 216 základních organizací, jež sdružovaly 7578 členů, z nichž bylo 507 žen“ (Rázková 2015: 30). Hasiči vynakládali značné úsilí, aby získali nové a mladší členy. Jak se ukázalo, jejich úsilí se vyplatilo. „Věkové složení členské základny bylo následující: do 18 let 227 členů, od 19 do 30 let 1575 členů, od 31 do 45 let 2433 členů, od 46 do 60 let 1929 členů, nad 60 let 1414 členů“ (Chmelař 1990:39).

Jak je vidět z těchto zmíněných skutečností, cesta dobrovolných hasičů nebyla vždy snadná a obsahovala mnoho překážek, které museli hasiči překonat. Války jim, stejně jako všem, zkomplikovaly činnost, ale ve chvílích nepohody se dobrovolní hasiči ukázali, jako lidé se srdcem na pravém místě, nezůstali nestranní a snažili se pomáhat a chránit nejen svou zemi, ale i ostatní spoluobčany (Rázková 2015: 30).

V dnešní době, tedy v 21. století, dobrovolní hasiči stále pomáhají při různých událostech. Asistují u povodní a pomáhají odčerpávat vodu tam, kde je potřeba. Jsou ochotni pomáhat v takovýchto situacích, i přesto, že by třeba sami potřebovali pomoc ostatních. Stále drží dozor na poutích, při pálení čarodějnic a zaštiťují nebo sami pořádají, mnoho společenských akcí. Ani postupem času se nezměnilo to, že chtějí pomáhat nejen v oblasti požární ochrany. Snaží se také poučit veřejnost a požární ochraně. Tedy nejen v minulosti

vykonávali dobrovolní hasiči velmi záslužnou činnost, ale i v současné době je jich třeba, i přesto, že máme profesionální hasiče.

2.2. Dobrovolní hasiči – práce všeho druhu

V této části bych ráda, pomocí svého pozorování, chtěla nastínit rozličnost činnosti dobrovolných hasičů. Tuto rozličnost, bych ráda ukázala na třech typech činnosti, a to družbě se zahraničním sborem, hasičském plese a také pálením čarodějnic.

2.2.1. Družba s Holanďany

Večeře v rámci družby hasičů z Chrudimi se zahraničním sborem

Byla jsem v práci, když mi volala známá, že potřebují někoho, kdo mluví anglicky, aby jim dělal tlumočnicka u večeře. Sdělila mi, že přijelo nečekaně na návštěvu několik členů zahraničního sboru města Ede v Holandsku, se kterým se druží hasiči z Chrudimi a dalších sborů z vesnic, které spadají pod město Chrudim. Tento zahraniční sbor se nachází, jak jsem již uvedla, v Holandsku. Udržují již několik let družbu se sbory v okrese Chrudim a občas se navštěvují. Na počátku byla družba zprostředkována městy Chrudim a Ede, družba mohla probíhat i mezi jinými organizacemi, ale hasiči jako jediní projevili o tuto spolupráci zájem. Tato družba měla být původně jen kvůli jedné akci. Příslušníci sborů z Chrudimska a sboru z Ede se však domluvili, že tuto družbu budou udržovat i nadále, bez financování nebo jiného příspěví měst. Další setkání tedy financují výhradně ze svých vlastních peněz členové sborů. Navštěvují se však pouze dospělí členové a členky sborů, popřípadě manželky či manželé členů. Běžně jim tlumočí jeden člen SDH Chrudim, který umí dobře anglicky. Je to však i profesionální hasič, který měl zrovna ten večer službu a nemohl se tedy této večeře účastnit.

Přišlo mi to jako dobrá příležitost získat si přístup do sboru hasičů z Topole, kterých bylo na této večeři nejvíce, a tak jsem její prosbě vyhověla. Večeře se konala v Chrudimi v restauraci, kde je možnost zahrát si i bowling. Když jsem dorazila do restaurace, téměř všichni už byli na místě a čekali na mě. Nedokážu si moc představit, jak spolu do té doby komunikovali, protože, jak jsem zjistila, nikdo z těch, kteří už v restauraci seděli, neuměl anglicky skoro ani slovo. Představila jsem se všem přítomným, vzájemně jsme se tedy seznámili a večeře mohla začít. Jak jsem zjistila při seznámení, jednalo se o 5 mužů a žádné ženy. Mohli být ve věku od 40 do 70. Byli milí, usměvaví a hodně tolerantní, co se mé angličtiny týkalo. Účastníků sborů z Chrudimska nebylo mnoho, zpočátku byli jen 4, později dorazili další dva. Začala jsem překládat, co po mně přeložit chtěli, většinou se jednalo o dotazy na zdravotní stav rodinných příslušníků obou stran a jak se kdo má a co je nového. Později jsem byla požádána, abych se pokusila o překlad jídelního lístku, aby si mohli Holanďané objednat něco k večeři, neboť tato restaurace neměla jídelní lístek v žádném cizím jazyce. Nějakým způsobem jsem jim ho přeložila, rozuměli mi a mohli si tedy objednat. Po jídle následovaly nějaké historky, které jsem měla za úkol také překládat, což pro mě nebylo úplně snadné, ale celkem se mi to dařilo. Povídali si o svých minulých návštěvách a co se od té doby stalo zajímavého.

V loňském roce byli někteří členové sborů z Chrudimska v Holandsku, aby navštívili členy tamního sboru v Ede. Strávili tam asi týden a po celou dobu byli hosty tamního sboru, tedy si nemuseli po celou dobu pobytu nic platit, ani jídlo. Byli ubytováni v penzionu, který měli Čeští hasiči jen pro sebe. Ubytování si však také neplatili. Dostali nějaké suvenýry, například dřeváky, Holanďané je vzali do pár podniků v okolí a ukázali jim místní stanici dobrovolných hasičů. Navštívili s nimi i tamní muzeum s hasičskou tematikou a firmu, která vyrábí hasičské vybavení, které vyváží do celého světa. Měli možnost vidět i samotnou výrobu tohoto vybavení. Poté mohli vidět i hašení požáru ve vojenském výcvikovém prostoru. Holanďané svým návštěvníkům ukázali i techniky hašení, které používají, když začne hořet.

Tyto techniky jsou jiné než v Čechách, neboť v Holandsku je oblast spíše rovinatá a roste tam hodně vřesu, který snadno hoří. Čeští hasiči navštívili také pobřeží a seznámili se s pobřežními záchranáři, kteří zachraňují nejen lidi, ale také zvířata. Jeden den vzali Holanďané své návštěvníky na slavnosti vřesu, kdy městem projíždí alegorické vozy, které jsou ozdobené vřesem. Na této události byl bohatý kulturní program, kterého se účastnili další tamní organizace, například mažoretky. Čeští hasiči měli také možnost podívat se na návštěvu k jednomu z tamních členů, který je pozval k sobě domů, kde jím nabídl mimo jiné sýr vlastní výroby. Co jsem slyšela, úroveň dobrovolných hasičů v Holandsku, je naprosto odlišná od úrovně těch v České republice. Poměrně výrazným rozdílem je i to, že do výjezdových jednotek dobrovolných hasičů se mohou přihlásit i ženy, což u nás mohou taky, ale v Holandsku je to běžnější. Musí ale zvládat naprosto stejně náročnou práci jako muži, nedělají se absolutně žádné rozdíly. Dobrovolní hasiči v Holandsku nepořádají soutěže, jako se pořádají v Česku, nemají ani dětská družstva, takže nevychovávali mládež, jako to dělají hasiči v Česku.

Tato návštěva Holanďanů v Chrudimi byla nečekaná, protože nikomu nic neřekli a přiletěli místní hasiče překvapit. Nikdo tedy nebyl na jejich návštěvu připraven, což je i důvod, proč jsem jim já dělala tlumočnici. Program Holanďanům však hasiči z Chrudimi vymysleli. Vzhledem k tomu, že to bylo pár týdnů do Vánoc, vzali je na vánoční trhy, kde mohli Holanďané nakoupit nějaké suvenýry rodinám domů. Také se s nimi podívali do hasičského muzea v nedaleké vesnici Kočí, které založil kamarád místních hasičů z Chrudimi. Mimo tyto akce, pro své návštěvníky uspořádali i menší sousedské posezení v hasičárně, právě v jedné z vesnic, která spadá pod město Chrudim, kde se sešlo více členů místních sborů a bylo to tak i veselejší.

O několik hodin později dorazil další člen sboru z Chrudimi, který uměl také anglicky, a tak mě vystřídal v mé tlumočnické funkci a já mohla jet domů. Se všemi jsem se tedy rozloučila, poděkovala jim za pěkný večer a odjela.

Družby u dobrovolných hasičů jsou poměrně běžné, ať už v rámci České republiky nebo mezinárodní. V rámci České republiky se druží například obce se stejnými názvy, pro představu třeba Zubří nebo Týnec. Mezinárodní družba probíhá i v jiných sborech, nejen na Chrudimsku, například hasiči okresu Pardubice se druží s Košicemi nebo děti z SDH Jevíčko byly na tábore ve Finsku a v dalším roce přijely děti z Finska do Jevíčka. Vždy záleží na samotných členech sboru, jestli o nějaké družby mají zájem nebo ne a také na příležitostech a finančních možnostech.

Dle informací, které jsem získala od profesionálního hasiče, se kterým jsem mluvila, profesionální hasiči žádné družby nemají. Je to tedy další rozdíl mezi těmito dvěma skupinami hasičů.

2.2.2. Hasičský ples

Na počátku letošního roku jsem se zúčastnila hasičského plesu ve vesnici nedaleko Chrudimi. Už při vstupu na událost bylo zřejmé, že se jedná o akci hasičů, neboť jako pořadatelé měli na sobě slavnostní uniformy. I sál byl vyzdoben do hasičské tematiky. Byly tam vyvěšeny hasičské historické prapory, prapor Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Dále bylo možno vidět hasičské zásahové obleky místní výjezdové jednotky. Na plese hrála kapela H.A.M. z Chrudimi. Součástí večera bylo i kulturní vystoupení Mladých hasičů z Chrudimi, které mělo formu předtančení. Při tanci na sobě měli sportovní dresy. Nálada byla veselá, jako ostatně vždy na takových akcích. Součástí večera byla i bohatá tombola, která se vyhlašovala až později během večera. Lístky do tomboly si mohli účastníci této akce zakoupit v průběhu

celého večera u hasičů, kteří měli tombolu na starosti. Za barem obsluhovali také hasiči, členové tamního sboru, převážně ženy, tedy hasičky. Tyto členky sboru mají na starosti nejen obsluhování za barem, ale také přípravu večeře, která je v ceně vstupného. Cena vstupného byla 200 korun. K večeři byl vepřový řízek a bramborový salát. Ceny občerstvení byly přijatelné, což je také na těchto akcích zvykem. V průběhu večera jsem byla svědkem i potyčky mezi účastníky plesu, ne hasiči, kterou se místní hasičský sbor snažil urovnat. Situaci se jim povedlo v celkem krátkém čase uklidnit a ples mohl pokračovat poklidně dále. V tomto konkrétním sboru mají pro návštěvníky připraven i svozový autobus, který má za úkol návštěvníky na akci dovézt z okolních vesnic a zase je po akci odvézt. Tento svoz je financován díky sponzorům, které před akcí dobrovolní hasiči získali. Plesu se zúčastnilo asi 280 lidí. Až na již zmíněnou potyčku ples probíhal podle očekávání, tedy hladce. Kapela hrála asi zhruba do dvou hodin. Když přestala hrát, znamenalo to konec plesu a návštěvníci se začali rozcházet. Hasiči však ještě zůstali, jako správní pořadatelé, aby udělali hrubý úklid.

Před takovou akcí je potřeba mnoho příprav. Součástí příprav je sehnání sponzorů, díky kterým je možné zakoupit hodnotné ceny do tomboly. Hlavní cenou byl vyhlídkový let letadlem na letišti v Chrudimi. Mezi další přípravy patří i nakoupení surovin na večeři, nápojů a pochutin. Manželky členů sboru, které ani nejsou členky tohoto sboru, pečou doma na vlastní náklady slané preclíky a jiné slané nebo sladké pochutiny pro návštěvníky plesu. Členky sboru pak připravují večeři. Dalším úkolem pro členy sboru je i příprava již zmíněné tomboly, kterou musí na sál dovézt a sestavit seznam cen, který mohou návštěvníci najít na stolech. Připravit je potřeba i sál, ve kterém se akce koná. Sál se nachází v Kulturním domě v Kostěnicích. Do takové přípravy je zahrnut úklid sálu a samozřejmě i výzdoba. Také je potřeba navozit i nádobí, které mají hasiči v hasičárně, protože sál mají pro tuto akci pouze pronajatý. Před akcí si také hasiči musí rozdělit funkce, které budou na akci zastávat. Když je

dostatečné množství hasičů, kteří se akce mohou zúčastnit, mohou se rozdělit tak, že se část hasičů účastní akce jako pořadatelé a část jako běžní návštěvníci.

Na plese jsem zůstala až do samotného konce akce a vlastně i po něm. Chtěla jsem vědět, jak to vypadá po plese a co je všechno potřeba udělat po takové akci. Když všichni návštěvníci odešli, hasiči ještě na sále zůstali, neboť museli sál uklidit. Bylo třeba udělat hrubý úklid, jako třeba zamést sál, zkontrolovat jeho stav, zda není něco zničené. Podrobnější úklid dělali až druhý den po obědě, až byli odpočatí. Druhý den se tedy odváží nádobí a jejich další věci, které museli před akcí na sál dovézt. Nádobí se před odvezením musí samozřejmě umýt. Také se počítají peníze, aby zjistili, zda byla akce prodělečná nebo výdělečná. Případný zisk používají na další svou činnost, například na koupi vybavení. Zisk byl, takže si sbor mohl koupit nějaké další vybavení nebo investovat do něčeho jiného dle svého uvážení.

V jiném sboru, SDH Rosice, jsem byla svědkem toho, že lidé z okolních vesnic si v předprodeji, kdy členové sboru obcházejí domy a nabízejí ke koupi vstupenky na ples, koupí vstupenku, aby sboru přispěli, ale na ples nepřijdou. Dělají to pouze pro podporu místního sboru a jeho činnosti.

2.2.3. Pálení čarodějnic

Pálení čarodějnic je na vesnicích dnes již tradiční událostí. Takové akce se účastní snad celá vesnice. Ve vesnici, kde jsem byla já, tuto událost pořádá obecní úřad ve spolupráci s místními dobrovolnými hasiči. Bez nich a jejich dozoru nad ohněm by se tato událost jen těžko obešla. Této samotné události předchází samozřejmě i přípravy. Součástí příprav je i nahlášení takového požáru neboli pálení hasičům profesionálním, aby o něm věděli. Toto hlášení se dá provést pomocí internetu, a to na stránce paleni.cz nebo případně na telefonicky na číslo 150. Hlášení pomocí internetových stránek je jednoduché, vyplní se pouze dotazník a

tím je událost nahlášena. Další věc, která je potřeba zajistit, je materiál, který se poté pálí. Ten zajišťují všichni obyvatelé vesnice. Většinou se jedná o větve a dřevo, které mají po jarní údržbě zahrady, tedy po zařezávání a zastřihávání stromků. Pochopitelně pokud mají doma nějaké jiné dřevěné věci, kterých se chtějí zbavit a jsou pro pálení vhodné, mohou je také přidat. Dále se také musí objednat špekáčky na opékání, které se musí předem nařezat. Toto opékání následuje po samotném pálení. Ty se však neopékají na tom velkém ohni (viz příloha č. 10), pro tento účel se dělá vedle místní hospody na ohništi oheň malý. Na ten je také potřeba připravit dřevo, naštípat ho a připravit v ohništi na podpálení, to dělají také hasiči. Ženy-hasičky připravují tácky, chléb a kečup nebo hořčici, které jsou samozřejmě také potřeba. Úkolem žen je také vyrobit čarodějnici, která se na velkém ohni pálí. Tu většinou vyráběly ženy s dětmi na kroužku malých hasičů. Nyní se do těchto příprav zapojují i další ženy z vesnice. Hasiči musí také připravit nebo přesněji upravit vatra před zapálením. Všechny tyto přípravy vyžadují čas, a proto se schází už okolo 4 hodiny. Sraz pro veřejnost je v 6 hodin na návsi, před hospodou. Zde se všichni občerství a před 7 hodinou se vychází dolů na pole, kde se okolo 7 hodiny zapaluje velký oheň. Cesta dolů k ohni je formou lampionového průvodu. Děti jsou převlečené za čarodějnice a čaroděje a nesou si svítící lampiony. Děti za své kostýmy dostávají sladkou odměnu. Dříve se také jedna dospělá žena, obvykle hasička, převlékala za čarodějnici a strašila děti. Nyní už se od toho ustoupilo. Jak jsem již řekla, okolo sedmé hodiny se vatra zapálila a hasiči ji kontrolovali. Z bezpečnostních důvodů stáli všichni v odstupu několika desítek metrů a pálení pouze přihlíželi. Po zapálení ohně do něj hasiči vhodili i čarodějnici, která byla vyrobena k tomuto účelu. I přes vzdálenost, kterou jsme od ohně dodržovali, jsme měli hlavy plné popelu, protože ten létal na velkou vzdálenost. Po nějaké době to přihlízející přestalo bavit a vydali se zpátky k hospodě na již zmíněné opékání špekáčků. Po tom, co všichni odešli, hasiči stále zůstali na místě a hlídali oheň. Mezitím, co se všichni ostatní občerstvovali špekáčky, pivem, vínem a děti limonádami,

oni drželi hlídku u ohně a přišli asi až o více jak hodinu později. Přestože se vrátili, stále chodili oheň kontrolovat a drželi u něj hlídky. Jejich práce tedy nekončí ani odchodem lidí, končí až když mají jistotu, že se oheň dále nebude šířit a nechytí od něj něco dalšího. Když jsem se na něj šla podívat okolo 10 hodiny večer, byl to stále ještě velký oheň, který byl vidět na dálku. Zastavila mě cyklistka, která jela okolo a ptala se mě, jestli nevím, co je to za oheň a zda ho někdo kontroluje. Prý už chtěla volat hasiče. Vysvětlila jsem jí, že tento požár je hlášený a pod dohledem místních hasičů, nemusí se tedy bát, že se něco stane.

3. Profesionální hasiči

V této kapitole bych ráda představila profesionální hasiče. Kdo je takový profesionální hasič, jak se jím stane a jaké jsou podmínky pro přijetí mezi ně. Informace jsem čerpala od informantů nebo na internetových stránkách Hasičského záchranného sboru České republiky. Převážně však od informantů.

Nejprve tedy otázka, kdo jsou profesionální hasiči? Profesionálními hasiči jsou ti lidé, kteří jsou zaměstnanci HZS nebo HZS podniku, a za svou hasičskou činnost dostávají zaplacen. Jsou státními zaměstnanci nebo zaměstnanci podniku. Pracoviště HZS ČR jsou složkami ministerstva vnitra, které je zřizuje. Hlavní centrála HZS ČR je v Praze. Dále jsou stanice krajské a okresní. Každé takové pracoviště má svého ředitele a svou strukturu. Stanice se dále dělí na centrální požární stanice a požární stanice. Centrální požární stanice musí mít třináct hasičů na směnu, kdežto požární stanice pouze pět.

Pracoviště HZS se dají rozdělit na dvě skupiny pracovníků. Jednou skupinou jsou denní pracovníci, tedy ti, kteří do práce docházejí denně na běžných osm hodin pracovní doby. Ti většinou pracují v kancelářích. Druhou skupinou jsou směnní pracovníci, kteří, jak z názvu vyplývá, pracují na směny. Tito směnní pracovníci jsou právě ti hasiči, které známe asi nejvíce, kteří jezdí k událostem. Jsou rozděleni na směny A, B a C. Tyto směny se střídají. Jejich pracovní doba je dvacet čtyři hodin. Nastupují vždy ráno v sedm hodin a končí v sedm hodin ráno druhého dne. Ráno při předání služby si vždy vzájemně hlásí problémy, které nastaly nebo poruchy zařízení, říkají tomu ranní hlášení. Jedna směna má dvanáct pracovníků. Jak budou tito jednotliví pracovníci chodit do práce, vědí vždy rok předem. Každá směna, která tedy obsahuje dvanáct pracovníků, se dělí na dva týmy. Každý tým má přiřazené jedno výjezdové auto. Jedna cisterna je určena převážně na požáry a druhá převážně na autonehody. Podle toho, k jakému účelu jsou určeny, je přizpůsobeno i vybavení a složení týmu. Každý

pracovník má svou specializaci, jako například chemik, spojový technik a podobně. V každém týmu musí být zastoupeno několik pozic jako velitel čety, strojník a tak dále. Každá směna musí mít tedy svého velitele čety, jednoho strojního technika, jednoho spojovacího a jednoho chemika dále musí mít dva strojníky, kteří jsou pověřeni řídit cisternu.

Pokud se chce někdo stát profesionálním hasičem, tedy se stát členem Hasičského záchranného sboru České republiky, musí splnit několik podmínek. Prvním a základním požadavkem je plnoletost, tedy dovršení osmnácti let věku. Dalším důležitým požadavkem je absolvování střední školy s maturitní zkouškou. Avšak tato maturitní zkouška může být z libovolného oboru. Aby se tedy mohl někdo ucházet o místo u HZS ČR musí mít splněnou maturitní zkoušku, byť by byla ze střední školy, která se zaměřovala na ekonomiku nebo na zdravotnictví nebo jakýkoliv jiný obor. Není tedy nutná žádná specializace a požadavky ohledně vzdělání nejsou nijak náročné. Dále je nutné, aby byl uchazeč bezúhonný a plně způsobilý k právním úkonům. Dále musí být fyzicky, zdravotně a osobnostně způsobilý k výkonu služby (Hasičský záchranný sbor České republiky 2017). Tento požadavek se prověřuje pomocí zdravotních, psychických a fyzických testů, o kterých budu psát později. Dále nesmí být členem žádné politické strany ani žádného politického hnutí. Také nesmí vykonávat žádnou „*živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost*“ (Hasičský záchranný sbor České republiky 2017). Posledním požadavkem, je písemná žádost o přijetí do služebního poměru. Tato písemná žádost se skládá ze tří částí. Jednou částí je motivační dopis, dále vyplněná žádost o přijetí do služebního poměru a jako poslední vyplněný osobnostní dotazník (Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje 2015). Nyní tedy k samotným částem prověřování zdravotní, fyzické a osobnostní způsobilosti. Nejprve tedy musí uchazeč absolvovat vyšetření osobnostní způsobilosti, což jsou, jak jsem již zmínila, psychické testy. Tyto testy absolvuje na psychologickém pracovišti Hasičského záchranného

sboru. Dle informací, které jsem získala od informantů, těmito testy projde pouze zlomek uchazečů. Většina jich na tomto testu způsobilosti pro výkon služby propadne a nedostane se tak k dalším částem přijímacího řízení, která by třeba splnila. Tyto psychotesty mají několik částí, jednou z nich je i pohovor s psychologem. V těchto testech se testuje nejen IQ uchazečů, ale například i to, jak snáší autority, jestli respektují rozkazy a tak podobně. Toto vyšetření osobní způsobilosti se provádí na základě vyhlášky číslo 487/2004 Sb. o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů (Hasičský záchranný sbor České republiky 2017). V této vyhlášce se mimo jiné uvádí, že uchazeč musí být intelektově v pásmu průměru a více, musí být emočně stabilní, psychosociálně vyzrálý, odolný vůči psychické zátěži, bez znaků nežádoucí agresivity a tak podobně. Také v ní můžeme najít, že „*psycholog používá při zjišťování osobnostní způsobilosti metodu pozorování, rozhovoru, anamnestického vyšetření, analýzy objektivních údajů a psychologické testové metody*“ (Vyhláška č. 478/2004 Sb.). Dále je nutností absolvovat vyšetření zdravotní způsobilosti, které se provádí v zařízení závodní preventivní péče (Hasičský záchranný sbor České republiky 2017). Při této zdravotní prohlídce se kontroluje celkový zdravotní stav uchazeče. Tedy například vyšetření srdce a dalších důležitých orgánů. Mimo jiné se tato zdravotní prohlídka provádí i proto, aby při zásahu nenastaly nějaké komplikace, právě kvůli zdravotnímu stavu, které by ohrozily nejen toho dotyčného hasiče, ale i jeho kolegy a případně zachraňované osoby. I tato prohlídka je ošetřena vyhláškou, a to vyhláškou číslo 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti, ve znění vyhlášky číslo 407/2008 Sb. (Hasičský záchranný sbor České republiky 2017). V této vyhlášce jsou mimo jiné vypsány i jednotlivé části vyšetření, které se provádí u vstupní prohlídky. Součástí toho vyšetření jsou například rozborů krve a moči, vyšetření srdce, plic a dutiny břišní, rentgen hrudi, stomatologické, oční, kožní, nosní, krční a ušní vyšetření, také elektrokardiografické vyšetření neboli EKG a mnoho dalších (Vyhláška č. 393/2006 Sb.).

Poslední částí přijímacího řízení je prověrka na ověření tělesné zdatnosti neboli fyzické testy. Její formální část je stanovena v Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 58/2008. Skládá se ze dvou testů silových a jednoho testu vytrvalosti. Uchazeč si vždy může vybrat ze dvou variant testu. První silový test se skládá buď z kliků nebo shybů, druhý z leh-sedů nebo přednožování v lehu a test vytrvalosti se skládá buď z běhu na 2000 metrů nebo plavání na 200 metrů (Generální ředitel HZS ČR 2008). Tyto testy se bodují a každý uchazeč musí získat určitý počet bodů pro úspěšné splnění. Počty minimálních bodů se liší podle věkové kategorie, do které jsou uchazeči zařazeni. Takových věkových kategorií je celkem šest. Také je hodnocení rozdílné u mužů a u žen a liší se také podle budoucí zastávané pracovní pozice. Uchazeč se tedy řadí do příslušné kategorie podle pohlaví, věku a budoucí zastávané pozice neboli služebního místa (Generální ředitel HZS ČR 2008). Jako příklad uvedu muže ve věku do 29 let, který bude zastávat pozici referenta.¹ Ten musí splnit v intervalu dvou minut minimálně 35 kliků nebo 11 shybů, minimálně 46 leh-sedů nebo 46 cviků přednožování v lehu. Toto byla silová část. Pro splnění části vytrvalostní musí uběhnout 2000 metrů za maximálně 8 minut a 40 sekund nebo uplavat 200 metrů za maximálně 4 minuty a 36 sekund (Generální ředitel HZS ČR 2008).

Pokud uchazeč všechny tyto podmínky splní, je přijat a stává se členem HZS ČR. Po přijetí si volí specializaci jako například chemik, spojovací technik a podobně. Aby tuto specializaci získal, musí chodit na školení a splnit odborné testy. Toto zaškolování trvá přibližně tři měsíce. Do té doby nesmí jezdit k událostem. Pokud si někdo zvolí pozici strojníka, tedy řidiče vozidla, cisteren, musí splnit další psychotesty, které jsou vytvořené přímo pro tuto pozici.

¹ „Příslušník je při přijetí do služebního poměru ustanoven na služební místo v bezpečnostním sboru, pro které je stanovena služební hodnota referent nebo vrchní referent.“ (Vyhláška č. 361/2003 Sb.)

Všichni hasiči musí každý rok absolvovat různá přezkoušení. Každý rok tedy píší testy z odborných znalostí. Na tyto testy se musí po celý rok soustavně připravovat samostudiem. Toto samostudium provádí v časových úsecích své směny, které jim jejich velitel jednotky pro tuto činnost vyčlenil. Pochopitelné také v době, kdy není nějaká událost, ke které by museli vyjet. Dále musí každý rok na zdravotní prohlídku, které se říká periodická. Směnoví pracovníci ji absolvují každý rok a denní pracovníci jednou za dva roky. Při těchto prohlídkách je opět prověřován jejich celkový zdravotní stav a jsou podrobeni různým vyšetřením. Tato prohlídka je podobná té vstupní prohlídce, kterou musí absolvovat každý uchazeč o místo u HZS. Mimo vstupní a periodickou prohlídku existují také prohlídky mimořádné a výstupní. Prohlídka mimořádná se provádí například, když byl výkon služby přerušen na dobu delší než šest týdnů z důvodu nemoci nebo po těžkém úrazu. Může o ni požádat sám hasič nebo lékař nebo jiný pověřený orgán (Vyhláška číslo 393/2006 Sb.). Také plní každý rok znovu fyzické testy, které jsou shodné s těmi vstupními. Dělí se tedy opět na silové a vytrvalostní. Jak jsem již zmínila, jsou tyto fyzické testy jsou přizpůsobovány věku, tedy podmínky pro jejich splnění nejsou stejné pro muže kolem třiceti let a pro muže před důchodem. Postupem času se tedy pro členy HZS nemění náplní, pouze počtem minimálního množství cviků. Pokud hasič neprojde fyzickými testy, je dočasně vyloučen ze služby a v nějakém určitém intervalu je musí absolvovat znovu a úspěšně. Až poté se může znovu vrátit do služby a jezdit k událostem. Většinou jsou ale hasiči na fyzické testy dobře připraveni, neboť se udržují stále v dobré fyzické kondici, jak jim říká jejich plán činnosti, který sestavil jejich vedoucí jednotky. Dle vnitřního nařízení generálního ředitele HZS ČR č. 58/2008, jsou stanoveny i druhy tělesné přípravy. Například běhy na dráze a v terénu, nohejbal, fotbal, volejbal, tenis, stolní tenis, posilování, plavání a nácvik přímo na disciplíny u fyzických testů (Generální ředitel HZS ČR 2008).

Odchod do důchodu mají tito hasiči vynucený. V 65 letech tedy do důchodu odejít musí, i kdyby nechtěli. Po odchodu do důchodu dostávají každý měsíc k důchodu ještě výsluhu. Na tuto výsluhu mají nárok, když odejdou z pracovního poměru a mají odslouženo minimálně patnáct let. Výše výsluhy se odvíjí od počtu let ve službě. Pokud má hasič odslouženo třicet let, má nárok až na 50% svého platu.

Každá stanice má svůj týdenní rozvrh činností. V tomto rozvrhu jsou na každý den vypsány činnosti, které hasiči dělají, pokud zrovna nejsou na výjezdu u nějaké události.. Mezi tyto činnosti patří například údržba a čištění vozidel a vybavení, které potřebují pro svou práci. Udržovat toto vybavení v dobrém a funkčním stavu je pro jejich práci samozřejmě důležité. Dále je součástí rozvrhu i údržba stanice a jejího okolí. K takové údržbě patří třeba i natírání plotu nebo sekání trávníku a podobně. V rozvrhu jsou vymezeny i časové úseky, které jsou určeny právě pro samostudium nebo udržování fyzické kondice v posilovně.

ROZPIS PRACÍ V TÝDNU

Pondělí	údržba speciální techniky, úklid garáží, dílen a WC v dílně
Úterý	plánovaná údržba dle rozpisu strojní služby
Středa	plánovaná údržba dle rozpisu strojní služby, úklid: dle potřeby – denní místnost
Čtvrtek	plánovaná údržba dle rozpisu strojní služby,
Pátek	kondiční jízdy
Sobota	údržba osobních vozidel, úklid: pravidelně – ložnice, denní místnost
Neděle	úklid: pravidelně – posilovna, šatny, kancelář, kužárna
Úklid:	dle potřeby – školící místnost, chodby, rohože ve vstupním vestibulu

3.1. Historie profesionálních hasičů

Historie profesionálních hasičů je do jisté míry stejná, jako historie hasičů dobrovolných. Stejná je z toho důvodu, že zpočátku nebyli žádní profesionální hasiči a jejich činnost obstarávali pouze hasiči dobrovolní (viz kapitola Historie dobrovolných hasičů). V této kapitole tedy budu rozebírat pouze hasiče profesionální a jejich začátky.

V první polovině 19. století jsou viditelné snahy úspěšně bojovat s požáry. Na základě připomínek občanů, aby měla Praha nějaké stálé lidi, kteří budou hasit požáry, jsou zakládány jednotky, kterým se říkalo požární zálohy. Ty se skládaly z tovaryšů a řemeslníků, kteří měli nějakou zkušenost s ohněm, tedy například z kovářů, zvonařů nebo zámečníků (Szaszó 2010: 10). Tyto požární zálohy však nebyly k dispozici po celý den. Jejich služba trvala od pěti hodin odpoledne do šesti hodin ráno, v této době tedy byly schopny hasit požáry. S rozvojem průmyslu rostly počty požárů, občané tedy byli nuceni k nějaké reakci na tuto situaci. V této době se objevila myšlenka založit sbor odborníků na hašení požáru, kteří by tuto činnost vykonávali jako své zaměstnání (Szaszó 2010: 11). V zahraničních zemích vznikaly hasičské sbory a po jejich příkladu začaly i u nás vznikat sbory dobrovolných hasičů. Do roku 1853 můžeme mluvit o sborech hasičů, na našem území, pouze jako o dobrovolných, nejednalo se tedy o jednotky profesionálních hasičů.

Četnost požárů stále stoupala, bylo nutné tuto situaci nějak řešit, myšlenka vzniku profesionálních sborů se tedy stala skutečností, neboť dobrovolné sbory už takové množství požárů nebyly schopny zvládnout. V roce 1853 bylo pražským magistrátem rozhodnuto, že se počty městských čističů ulic posílí a jejich náplní práce bude i hasit požáry. Zkušenosti nasbírali od sboru v Berlíně, který už existoval dva roky. 18. července 1853 byla vydána vyhláška, kterou byl založen hasičský sbor města Prahy (Szaszó 2010: 13). Už v této vyhlášce je stanoveno, že členem hasičské jednotky se může stát pouze muž a nesmí mu být více jak 55

let. Celkově bylo přijato 30 hasičů. Na podzim roku 1853 byl jmenován velitelem hasičů Václav Soukup. Ten měl již 68 podřízených, 6 vrchních hasičů neboli velitelů, 24 hasičů pro obsluhu stříkačky a 38 řadových hasičů. Počet příslušníků požárních stanic se rozrůstal a na přelomu 19. a 20. století jich měl již 138. Tito příslušníci byli rozděleni do celkem 8 požárních stanic v Praze.

Hasiči byli rozděleni do dvou kategorií, I. a II., podle kterých se odvíjel i jejich plat. Když byli hasiči ve službě, trávili svůj čas společně v kasárnách. V rámci pracovního úvazku měli zdarma ubytování v kasárnách a za příplatek také stravu. „*Vyžadovala se od nich bezúhonnost a mravnost, poslušnost, střízlivost, ochota, přívětivost k občanům, srdnatost s rozhodnost ve službě*“ (Szaszó 2010: 14).

V roce 1864 vznikl, jako obdoba toho pražského, sbor v Brně. Vznikaly další a další sbory, například v roce 1866 v Českých Budějovicích a v roce 1892 v Plzni. Mimo tyto profesionální hasičské sbory vznikaly sbory hasičů dobrovolných i profesionálních v některých továrnách, například v Plzni v pivovaru nebo Škodových závodech. Také Hrabě Lobkowitz založil hasičský sbor, který měl za úkol ochraňovat jeho panství.

V roce 1942 zavládla motorizace i u hasičského sboru v Praze. V tomto roce, konkrétně v červenci, tedy skončila koňská éra. Byly vydávány speciální pokyny pro divadla a kina, kde bylo zejména zmiňováno, jak mají divadla a kina vypadat a také v nich bylo možné nalézt protipožární opatření. Každé divadlo nebo kino, tedy mělo svůj požární řád, stejně jako města a vesnice. Pro hlídání na společenských akcích, kde byla hrozba vzniku požáru větší, byla stanovena družstva požární policie, která měla za úkol provádět na těchto akcích dozor. Počty členů jednotek byly upravovány dle náročnosti a velikosti terénu. Členové hlídky museli být vždy řádně vycvičení, mohli to být buď profesionální hasiči nebo hasiči dobrovolní.

„13. června roku 1920 bylo schváleno zřízení samaritské služby ve všech hasičských sborech (i profesionálních) podle zásad vytyčených Československým červeným křížem“ (Szaszó 2010: 29). Ve sborech dobrovolných hasičů byly založeny tak zvané samaritské stráže, které se skládaly ze dvou žen a tří mužů (Szaszó 2010: 29). Na stejném principu fungovala tato služba i u profesionálních jednotek. Členové těchto stráží byli školeni lékaři. Tato služba byla v roce 1950 u hasičských sborů zrušena, přešla zpět pod Československý červený kříž.

V období protektorátu musely Hasičské sbory zřízené na základě zákona o právu shromažďovacím ohlásit, že chtějí i nadále uskutečňovat svou činnost. Mnichovská dohoda a události, které po ní následovaly, zásadně ovlivnily i činnost profesionální požární ochrany, neboť v září 1938 byla podstatná část členů odvedena konat vojenskou službu (Szaszó 2010: 34). „Řízení požární ochrany se převedlo na obce, místo velitele byl jmenován vůdce sboru, hasičstvo z povolání bylo zařazeno do tzv. Schutzpolizei a byl vydán nový hasební řád pro německou říši“ (Szaszó 2010: 34). S příchodem Němců a vznikem protektorátu se měnily i zákony a opatření. Mimo jiné protektorátní vláda stanovila čtyři druhy hasičstva: z povolání, dobrovolné, povinné a závodní. Podmínkou pro přijetí mezi hasiče byl věk minimálně 18 let a aktivní služba končila dosažením 60 let věku (Szaszó 2010: 38). Dále byla vyžadována tělesná schopnost a bezúhonnost a hasiči také nesměli být Židé (Szaszó 2010: 38-39). Jedno ustanovení dovolovalo členství pouze u jednoho druhu hasičů, tedy hasič z profesionálního sboru už nemohl být hasičem dobrovolným. V období války spočívala činnost hasičů nejen v hašení požárů, ale také ve vyprošťování lidí z trosk po bombardování, které bylo v tomto období, zejména ke konci, velmi časté (Szaszó 2010: 43).

Po skončení druhé světové války vznikaly další profesionální sbory. V Pardubicích vznikl v roce 1944. „Profesionálním požárním jednotkám se v tomto období začalo říkat Stráž požární bezpečnosti“ (Szaszó 2010: 46). V této době vykonávali služby, které měly 24 hodin a poté měli 24 hodin volno. Třísměnný provoz, který funguje dnes se zavedl v roce 1950

(Szaszó 2010: 46). V období po válce, se u profesionálních jednotek začal praktikovat tzv. polovojenský charakter výkonu služby, což znamenalo, že hasiči museli nosit stejnokroj, hodnosti, měli disciplinární a služební řád a v neposlední řadě museli poslouchat své nadřízené.

1. září 1967 byla otevřena Škola požární ochrany ve Frýdku-Místku. Zpočátku škola nabízela pouze odborné kurzy, později byla nabídka rozšířena o pomaturitní studium a v roce 1977 bylo zahájeno denní studium střední školy. Kvůli náporu, který byl na školu kladen, byly založeny další 4 odborná učiliště, a to v Uherském Hradišti, Frýdku-Místku, Borovanech a Chomutově.

Po roce 1989 se, stejně jako všude jinde, děly změny i u profesionálních hasičů. Příslušníci profesionálních hasičů vyslovili nedůvěru ve své dosavadní příslušníky na vedoucích místech a volali po změnách (Szaszó 2010: 157). Ve skoro polovině okresů došlo ke změnám, po kterých příslušníci sborů volali. Oddělení České a Slovenské republiky nemělo na požární ochranu žádný dopad. Název Sbor požární ochrany nahradil v roce 1995 název dnešní, tedy Hasičský záchranný sbor České republiky.

Další velkou změnou pro hasiče byla vyhláška o zavedení Integrovaného záchranného systému neboli IZS z roku 1993. Začátkem roku 1995 začalo fungovat operační a informační středisko neboli OPIS, které funguje dodnes. Toto středisko bylo a je hasičům velmi nápomocné. „V roce 1993 byla zřízena letecká hasičská služba“ (Szaszó 2010: 171). V roce 2001 byl změněn pracovní poměr hasičů na poměr služební, který skýtá pro hasiče více výhod. Výhodou je například odchodné. V roce 2001 bylo také upraveno plošné pokrytí vládní vyhláškou č. 247/2001 Sb. „Hlavním účelem usnesení vlády o plošném rozmístění sil a prostředků však bylo vybudovat síť požárních stanic HZS ČR s takovým dosahem, aby každý obyvatel měl v případě potřeby garantovanou odbornou pomoc při vzniku mimořádné

události nejpozději do 20 minut“ (Szaszó 2010: 193). Díky této vyhlášce začaly vznikat nové hasičské stanice.

Toto stručné shrnutí historie profesionálních hasičů, vypovídá o tom, že i dobrovolné složky hasičů, byly zpočátku vzniku hasičů profesionálních potřeba, neboť právě členové dobrovolných hasičů, se často stávali hasiči profesionálními. Cesta hasičů profesionálních byla také složitá a musela se potýkat s různými problémy, například za změnu pracovního poměru na poměr služební, bojovali hasiči více než 30 let. Je příhodné, že když se dobrovolní hasiči podíleli na vzniku hasičů profesionálních, tak s nimi v současnosti úzce spolupracují.

3.2. Den bezpečnosti s IZS

V pátek 28. dubna se v Atrium Paláci Pardubice v rámci měsíce bezpečnosti konal Den bezpečnosti s IZS. Přítomni byli nejen policisté a záchranáři, ale právě také hasiči a v neposlední řadě i tým BESIPu, což je zkratka pro bezpečnost silničního provozu. Program začínal ráno v 9 hodiny a končil odpoledne v 17 hodin. Celý den byl moderován a děti i dospělí mohli vidět mnoho ukázek práce složek IZS. Policisté například představili práci se psůvody, záchranáři ukazovali a učili děti první pomoc a hasiči poučovali spoluobčany, jak uhasit hořící olej v kuchyni. Před budovou Atrium Paláce měl své stanoviště právě i tým BESIPu. Na tomto stanovišti si lidé mohli zkusit na vlastní kůži simulaci převrácení automobilu na střechu a také jeho náraz v simulátoru. Já jsem si vyzkoušela převrácení auta na střechu a při této zkušenosti jsem teprve dokázala plně docenit bezpečnostní pásy v automobilech. Pás byl totiž to jediné, co mě drželo v sedačce tak, abych si neublížila v lepším případě a v horším, abych si nezlomila vaz při pádu po hlavě dolů. Simulaci nárazu jsem si bohužel nevyzkoušela, protože tam byla veliká fronta. V prvním patře budovy bylo stanoviště, kde záchranáři ukazovali první pomoc dětem a ty si ji pak mohly samy vyzkoušet. Učili je

například umělému dýchání a masáži hrudníku na speciálních figurínách. Uprostřed budovy v přízemí, kde bylo hlavní dějiště celé této akce, měly jednotlivé složky IZS své stánky, kde mimo jiné bylo možnost nalézt letáčky s různými poučkami a doporučeními. Hasiči například ukazovali hasicí přístroje. Mimo profesionálních hasičů, zde měli stánek i hasiči dobrovolní. U tohoto stánku byla okresní pracovnice z Pardubic. Byly zde vidět obrázky dětí, které namalovaly do soutěže Požární ochrana očima dětí, která se každý rok pro malé dobrovolné hasiče pořádá. Jak je vidět, spolupráce dobrovolných a profesionálních hasičů může vypadat i takto, nejen u výjezdů k mimořádným událostem. Hasiči dobrovolní se tedy podílí i na preventivní činnosti, osvětě pro veřejnost chcete-li.

K ukázkám hasičů patřilo představení soutěže Nejtvrdší hasič přežije, která je nejen pro profesionální hasiče, ale i pro dobrovolné. Tato soutěž nebo závod se jmenuje oficiálně TFA, neboli Toughest Firefighter Alive. Což v českém jazyce znamená právě nejtvrdší hasič přežije. Při představování této soutěže probíhala ukázka některých disciplín, které hasiči při soutěži vykonávají. Například nošení figuríny na 60 metrů. Na pohled se to může zdát celkem jednoduché, ale zas tak snadné to zřejmě nebude, neboť je to prý nejobávanější disciplína z celého závodu. Figurína má 80 kilo, hasič však při závodu není ustrojen v žádném odlehčeném sportovním oblečení, ale v zásahovém obleku a na zádech má i dýchací přístroj, který jak jsme se mohli dozvědět má sám o sobě 10 kilogramů. Dále musí například tahat hadice a svinovat je a tak dále.

Další zajímavou věcí, kterou se mohli diváci dozvědět, je to, jak uhasit hořící olej v kuchyni. V žádném případě se nesmí olej hasit vodou, jak nám, divákům, kladli hasiči na srdce. Voda vše jen zhorší, protože když do takového hořícího oleje nalijeme vodu, hořící olej se pouze vylije z pánve a začne hořet další část kuchyně. Vhodným způsobem je tedy zamezení přívodu vzduchu, tedy přikrytí pánve pokličkou nebo plechem na pečení. Popřípadě pánve zasypat moukou či hlínou z květináče nebo použít hasicí přístroj, který není na vodní

bázi. Základní zásadou při vaření, pečení či smažení však je, abychom těmto úkonům věnovali plnou pozornost, neboť i chvilka nepozornosti může způsobit katastrofu. Ročně prý díky nepozornosti při vaření vzniká většina požárů domácností.

Tento den se složkami IZS byl opravdu zajímavý, dozvěděla jsem se spoustu nových informací a myslím, že díky ukázkám a formě této preventivní činnosti, se to líbilo i dětem a něco si z toho jistě odnesly. I takto tedy může vypadat preventivní činnost hasičů. Program trval skoro celý den, ale jednotlivé ukázky se opakovaly, proto nebylo nezbytné zde trávit celý den, aby se člověk něco dozvěděl. Nejlepším způsobem, jak si tento den užít bylo podívat se na ukázky a přednášky a pak si projít jednotlivé stany a stanoviště složek IZS, kde bylo možné dozvědět se další informace a něco vidět.

4. Rozdělení jednotek požární ochrany

Všechny jednotky, které zasahují při mimořádných událostech, jako jsou požáry, povodně, autonehody a podobné nestandardní situace, se nazývají jednotky požární ochrany, zkráceně JPO. „*Základním posláním jednotek PO je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací*“ (Hasičský záchranný sbor České republiky: 2017). Jednotky požární ochrany jsou organizované systémy, které jsou složeny z odborně vyškolených osob neboli hasičů, dále požární techniky neboli požárních automobilů, a v neposlední řadě věcných prostředků požární ochrany, tím se rozumí výbava automobilů, hasicí prostředky, agregáty a podobně.

Jednotky požární ochrany jsou buďto v organizačním nebo v operačním řízení. Organizační řízení je činnost, které je zapotřebí kvůli „*dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany*“ (Hasičský záchranný sbor České republiky: 2017). Tímto se rozumí činnost, která je zapotřebí k udržování a zvyšování odborné a také fyzické způsobilosti hasičů, prostřednictvím pořádaných školení a různých výcvikových akcí. Mimo fyzické a odborné způsobilosti hasičů musí tato činnost zařizovat nebo provádět údržbu požární techniky a další potřebných prostředků požární ochrany. Jak jsem již napsala výše, druhým způsobem řízení jednotek požární ochrany je řízení operační. Operační řízení je činnost, který probíhá od samotného „*přijetí zprávy o vzniku požáru nebo jiné mimořádné události až po návrat sil a prostředků na místo stálé dislokace*“ (Hasičský záchranný sbor České republiky: 2017). Dislokací je myšlena jejich stanice nebo zbrojnice. Tedy tato činnost zahrnuje výjezd hasičské jednotky k mimořádné události, cestu na místo nehody, řešení mimořádné události, čímž se rozumí

hašení požáru či jiná likvidace mimořádné události a v neposlední řadě i záchranu případných obětí nehody.

Tyto jednotky požární ochrany se od sebe liší hned z několika hledisek. Každá tato jednotka má svou operační hodnotu. Operační hodnoty jsou různé, záleží na typu jednotky. Každá operační hodnota je odrazem schopností jednotky požární ochrany plnit úkoly a operovat v místě zásahu. Operační hodnotu jednotky tvoří dvě samostatné hodnoty. První hodnota je „*doba výjezdu jednotky požární ochrany z místa své trvalé dislokace po vyhlášení poplachu*“ a druhá hodnota je „*územní působnost jednotky požární ochrany*“ (Hasičský záchranný sbor České republiky: 2017). Územní působnost jednotky je jinak řečeno optimální vzdálenost pro dojezd na místo zásahu nebo doba jízdy k zásahu. Tato optimální doba nebo vzdálenost určuje území, ve kterém jednotka standardně působí, tedy hasební obvod, vyjadřuje se buď v minutách nebo v kilometrech. Pro stanovení této územní působnosti bylo využito statistických údajů, a to nejen z České republiky, ale i z ostatních zemí Evropské unie. Doba, za kterou musí jednotka opustit svou požární stanici neboli odjet na místo mimořádné události, je stanovena vyhláškou číslo 247/2001, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany (Hasičský záchranný sbor České republiky: 2017). Jsou tři časové kategorie, která platí, pro kterou jednotku rozvedu níže. První skupinou je doba maximálně 2 minuty pro opuštění stanice od vyhlášení poplachu jednotce, další je 5 minut a jako poslední 10 minut.

Nyní tedy k samotným druhům jednotek požární ochrany a jejich specifikům. Jak jsem již uvedla, liší se od sebe svým územním působištěm a časem, za který musí opustit svou domovskou stanici a odjet k mimořádné události, dále také samozřejmě vybavením. To však nejsou jediné rozdíly mezi druhy jednotek požární ochrany. Dále se liší i složením jednotky, jejím zřizovatelem a dalšími věcmi. Celkem rozlišujeme šest druhů jednotek požární ochrany, a to za účelem pokrytí celého území České republiky. Označují se jako JPO I až JPO VI. Rozdělují se právě podle již zmíněné operační hodnoty. JPO I až JPO III mají územní

působnost i mimo území svého zřizovatele, kdežto JPO IV až JPO VI mají místní působnost, tedy zasahují pouze na místě svého zřizovatele. Dále je tedy dělení následující:

„JPO I – jednotka hasičského záchranného sboru s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace,

JPO II – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce se členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, a územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace,

JPO III – jednotka sboru dobrovolných hasičů se členy, kteří vykonávají službu v jednotce PO dobrovolně, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace,

JPO IV – jednotka hasičského záchranného sboru podniku,

JPO V – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce se členy, kteří vykonávají službu v jednotce PO dobrovolně,

JPO VI – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku“ (hasičský záchranný sbor České republiky: 2017).

Zde je viditelné, že jsou tři druhy zřizovatelů takových jednotek. Zřizovatelem HZS ČR je stát, tedy Česká republika. Zřizovatelem jednotek požární ochrany obce je obec a zřizovatelem hasičů podniku, tedy HZS podniku nebo SDH podniku, je samozřejmě podnik. Někteří hasiči jsou za svou službu placeni a jiní ne. Ti, kteří za svou službu placeni nejsou, dělají ji dobrovolně, jsou členy JPO III a JPO V. S časem, za který musí odjet k výjezdu od vyhlášení poplachu, je to následovně:

JPO I – maximálně do 2 minut,

JPO II – maximálně do 5 minut,

JPO III – maximálně do 10 minut,

JPO IV – maximálně do 2 minut,

JPO V – maximálně do 10 minut,

JPO VI – maximálně do 10 minut (Hasičský záchranný sbor České republiky: 2017).

Je obdivuhodné, v jaké rychlosti musí hasiči vyjet k mimořádné události. Ať dělají ve chvíli, kdy vyhlásí poplach cokoliv, musí toho ihned nechat a do tohoto stanoveného limitu opustit svou stanici. Nutno podotknouti, že hasiči, kteří tuto službu dělají dobrovolně, mají svá povolání a tuto hasičskou službu vykonávají navíc k tomuto povolání. Tedy je možné, že je takový hasič ve svém povolání a přijde mu datová zpráva na mobilní telefon o vyhlášení poplachu a on musí dodržet výše uvedený limit pro opuštění místa dislokace. I z tohoto důvodu je limit vyšší než například u JPO I, neboli Hasičského záchranného sboru České republiky.

5. Spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů

Pro zdůraznění důležitosti existence dobrovolných hasičů a jejich výjezdových jednotek, které jsou součástí jednotek požární ochrany, jsem zpracovala data ze Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru Pardubického kraje z roku 2016. Data jsou sbírána pouze z Pardubického kraje, což je pro mou diplomovou práci naprosto dostačující, neboť ta se zaměřuje také na území Pardubického kraje. Ve statistice jsou vypsané druhy událostí, jejich počty, ale také počty zachráněných osob, osob evakuovaných, mrtvých či zraněných. Lze v ní najít i rozdělení, v kterých měsících, dnech nebo i hodinách se děje nejvíce jakých mimořádných událostí. Data jsou vždy rozdělena podle jednotlivých okresů Pardubického kraje. Všechny tyto informace jsou doplněny pro názornost grafy a také fotografiemi. Pro představu, jak se počty mimořádných událostí pohybují rok od roku, jsou v této statistické ročence tabulky a grafy s počty jednotlivých mimořádných událostí za posledních pět let. Statistika se týká všech jednotek požární ochrany, tedy nejen jednotek HZS kraje, ale také jednotek HZS podniků, SDH podniků a SDH obcí na území Pardubického kraje. Na závěr jsou vysvětleny pojmy, které se ve statistice nacházejí, jako například událost, zásah, požár, dopravní nehoda a podobně.

Za událost se považují nejen požáry, ale také dopravní nehody, živelné pohromy, havárie, což jsou úniky nebezpečných látek, technické havárie nebo radiační havárie, mimo tyto události se za událost považují také plané poplachy. Za zásah není považován pouze výjezd k mimořádné události, ale také předem dohodnutá pomoc jiným službám, například policii při vyhledávání osob, otevírání prostor a tak dále. Dopravní nehody se dělí na silniční, hromadné, železniční, letecké a ostatní. Hromadná dopravní nehoda je taková silniční nehoda, které se účastní více jak 6 vozidel nebo je to nehoda hromadného dopravního prostředku, který převážel 7 a více osob. Při úniku nebezpečné chemické látky se jedná také o látky

ropných produktů, zemního plynu, kyselin a jejich solí, louhů, čpavků a podobně. Tyto úniky chemických látek se dělí na úniky plynu/aerosolu, úniky kapalin, úniky ropných produktů (ty se nepovažují za kapalinu), úniky pevných látek a naposled úniky jiných látek. Technická havárie je definována, jako „zásah u události vedoucí k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů“ (Smetanová 2017: 27). Tento typ havárie se dělí na technickou havárii, technickou pomoc, technologickou pomoc a ostatní pomoc. Technická havárie je například destrukce objektu, technická pomoc je například vyproštění osob z výtahu nebo nouzové otevření dveří, technologickou pomocí se rozumí například nouzová dodávka vzduchu, vody nebo elektřiny, a nakonec ostatní pomoc je například pomoc při pátrání po pohřešovaných osobách (Smetanová 2017: 28). Mezi ostatní mimořádné události se řadí například pomoc při epidemiích nebo nákazách nebezpečných nemocí. Zde jsem tedy, pro představu, uvedla jen některé pojmy, které najdeme vysvětlené na závěru statistické ročenky. Na úplném závěru této ročenky jsou fotografie všech stanic HZS v Pardubickém kraji.

Za rok 2016 bylo Hasičským záchranným sborem zaznamenáno 5276 událostí. Nejčastěji vyjížděly jednotky požární ochrany k technickým zásahům, ty tedy činí 49 % z celkového počtu událostí. Oproti technickým událostem činí dopravní nehody pouze 26 % událostí. Po dopravních nehodách následují s 12 % požáry a 8 % z celkového počtu událostí mají plané poplachy. Nejméně, tedy 5 %, tvoří události v souvislosti s únikem nebezpečné látky (Smetanová 2017: 4). Tato statistika obsahuje i informace typu, který den v týdnu byl nejvytíženější, který nejméně nebo v kterých hodinách vyjížděly jednotky požární ochrany nejvíce a naopak nejméně. Z těchto údajů tedy vyplývá, že nejvíce vytížený byl pátek s 826 událostmi a nejméně neděle, kdy bylo hlášeno pouze 674 událostí, tedy o 152 událostí méně. Z hlediska počtu výjezdů jednotek za měsíc se ukázalo, že nejvíce jich hasiči absolvovali v prosinci, přesně 513 událostí. Naopak nejméně jich bylo v únoru, a to o 167, tedy jich bylo 346. Ukázalo se, že největší frekvence výjezdů je mezi 16. a 17. hodinou, konkrétně 374

událostí. Naopak nejméně jich bylo v nočních hodinách, což se dalo předpokládat. Mezi 2. a 3. hodinou ráno se uskutečnilo 54 událostí (Smetanová 2017: 4). Během celého předchozího roku a během všech výjezdů, které jednotky požární ochrany absolvovaly, zachránily 1572 osob. K tomu jich 2940 evakuovaly a pomáhaly zraněným osobám, kterých bylo dohromady 1803. Bohužel se však nepovedlo pomoci všem, konkrétně 146 osobám, které o život přišly. V porovnání s čísly výše je to však zlomek a je vidět, jací jsou hasiči skvělí záchranáři. U takových výjezdů se občas zraní i samotní hasiči. Za minulý rok se zranilo 21 hasičů profesionálních a 7 hasičů dobrovolných. Naštěstí však žádný nezahynul.

Mimo výjezdů k mimořádným událostem mají tyto jednotky také taktická a prověřovací cvičení. Taktických bylo v minulém roce 84 a prověřovacích 29. Také se občas účastní zásahů u mimořádných událostí mimo jejich působnost neboli v jiném kraji než Pardubickém. Takových zásahů zaznamenali v roce 2016 celkem 84. Tyto události a také cvičení však nejsou zahrnuty do statistických údajů, se kterými pracuji.

Požáry se v této statistické ročence dělí na požáry s účastí jednotek požární ochrany a požáry bez jejich účasti. Dělení jednotlivých událostí se vyskytuje i nadále u dopravních nehod, technických havárií i úniku nebezpečné chemické látky, jak jsem již zmínila výše. Celkově největší počet mimořádných událostí za uplynulý rok na území Pardubického kraje má okres Ústí nad Orlicí, poté následuje okres Pardubice, Chrudim a nakonec Svitavy. Co se týká počtu mimořádných událostí podle měsíců, na prvním místě celkově je prosinec, jak jsem již zmínila. Toto se však týká mimořádných událostí celkově. Nyní bych ráda uvedla, v jakých měsících je nejvíce jednotlivých událostí, vždy uvedu 3 nejvíce frekventované měsíce. U požárů je na prvním místě září. To je následováno srpnem a lednem. U dopravních nehod vede měsíc červen, který následují srpen a listopad. Úniky nebezpečných chemických látek se vyskytují nejvíce v srpnu a hned po něm v červenci a červnu. Technických havárií bylo zaznamenáno nejvíce v červenci, poté v červnu a prosinci. Planých poplachů je nejvíce

právě v prosinci, poté v červenci a o třetí místo se dělí leden a duben. Plané poplachy však nejsou vždy jen zneužití jednotky. Mezi plané poplachy se řadí i případy nenahlášeného pálení nebo když jsou hasiči přivoláni kvůli příznakům požáru. Prosinec je zřejmě na prvním místě kvůli topné sezóně, kdy kouř z komína může být považován za kouř od požárů, to je však pouze moje domněnka.

Dle rozdělení frekvence událostí v jednotlivých dnech v týdnu vede celkově, jak jsem již zmínila, pátek. U jednotlivých událostí a dnů to vypadá takto. Požárů se nejvíce uskutečnilo v sobotu. Hned po sobotě následoval pátek a po něm středa. Dopravních nehod se nejvíce stalo v pátek, poté ve čtvrtek a pondělí. Co se týká úniků nebezpečných látek, těch bylo nejvíce zaznamenáno v pondělí, poté ve čtvrtek a v pátek. Úterý vede u technických nehod a je následováno pátkem a sobotou. Planých poplachů se nejvíce odehrálo v úterý, poté v pátek a v sobotu.

Dále ze statistických údajů vyplývá, že počty osob usmrcených, evakuovaných, zraněných či záchráněných jsou v minulém roce nejvyšší za posledních pět let. Požárů se v uplynulém roce zaznamenalo nejvíce v okrese Pardubice (34 %). Poté v Ústí nad Orlicí (25 %), Svitavách (23 %) a nejméně v Chrudimském okrese (18 %). Nejčastější příčinou požárů byla nedbalost.

Jednotky požární ochrany se tedy skládají z HZS ČR, SDH obcí, HZS podniků a v neposlední řadě SDH podniků. Nejvíce zásahů za uplynulý rok zaznamenali přirozeně hasiči z HZS ČR, a to 4854 zásahů. Druhý největší počet zásahů za uplynulý rok mají na kontě hasiči z SDH obcí, konkrétně tedy 1565 zásahů. Dalšími v pořadí jsou hasiči z HZS podniků, kteří měli celkem 389 zásahů za loňský rok. Nejméně zásahů měli hasiči z SDH podniků, a to celkem 8. Nejvíce zásahů bylo na okrese Ústí nad Orlicí a nejméně na okrese Svitavy. Mimo výjezdy hasiči zaznamenali i počty ostatních činností v uplynulém roce. Ostatními činnostmi se rozumí činnosti, které nesouvisejí se zásahy. Jsou to „*služby nebo práce prováděné*

v režimu organizačního řízení“ (Smetanová 2017: 17). Takové akce jsou předem dojednané s funkcionáři. Jsou dojednány předem, jako pomoc jinému subjektu, například Policii ČR nebo jsou po příjezdu na místo zásahu takto vyhodnoceny, za předpokladu, že nebudou vyhodnoceny jako planý poplach či zneužití jednotky (Smetanová 2017: 17). Takových akcí měly nejvíce opět jednotky HZS ČR, celkem 303. V pořadí druhé jsou jednotky SDH obcí s 263 událostmi. Jednotky HZS podniků jich měly 119 a jednotky SDH podniků neměly žádnou. Nejvíce jich bylo zaznamenáno na území okresu Ústí nad Orlicí a nejméně v okrese Chrudim.

Pardubický kraj má celkem 15 stanic HZS ČR. Chrudimský okres má 3 stanice: Chrudim, Hlinsko a Seč. Pardubický má také 3 stanice: Pardubice, Přelouč a Holice. Svitavský má 4 stanice: Svitavy, Moravská Třebová, Polička a Litomyšl. Ústecký jich má 5: Ústí nad Orlicí, Lanškroun, Králupy, Žamberk a Vysoké Mýto. Jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí má okres Chrudim 44. Pardubický okres jich má 40 a 3 jednotky HZS podniků. Okres Svitavy má 49 jednotek SDH obcí a Ústecký okres má 60 jednotek SDH obcí společně s SDH podniků a k tomu ještě 2 jednotky HZS podniků.

Z těchto všech statistických údajů je zřejmé, že i jednotky sborů dobrovolných hasičů, ať už obcí nebo podniků, jsou důležité a mají v boji s ohněm své místo. Tyto sbory se tedy podílí nejen na prevenci neboli osvětě veřejnosti, ale také přímo na likvidaci mimořádných událostí. Zachraňují životy a pomáhají lidem stejně, jako hasiči profesionální, tedy členové HZS ČR. Samozřejmě frekvence výjezdů a podobně nebude taková, jako u HZS, ale to je pochopitelné. Jejich možnosti jsou limitovány odborným vzděláním, technikou a dalšími faktory. Jak je však z této kapitoly zřejmé, jednotky požární ochrany, ať už jsou profesionální nebo dobrovolné, se podílejí společně na likvidaci mimořádných událostí a dokáží spolu skvěle spolupracovat. Jsou si navzájem nápomocny a myslím, že obě strany si převážně této spolupráce váží.

„Obecně jsou dobrovolní větší srdcaři, a i když i mezi profi jsou tací, tak mnoho z nich to vykonává pouze, jako zaměstnání. Dobrovolní hasiči jdou kvalitativně hodně nahoru a rozdíl se začínají smazávat. V technice, vybavení a výcviku začínají dohánět své kolegy z povolání a mnohdy už je předčí.“ (hasič P1)

„Myslím, že mezi dobrákama a placenýma to funguje (komunikace).“ (hasič D7)

„HZS je potřeba k prvnímu zásahu a může ho pak předat dobrovolným.“ (hasič P3)

„SDH dělají dobrovolně a nejde to bez nich, při větších zásazích a v odlehlých vesničkách.“ (hasič P4)

Jako ukázkou konkrétního případu takové spolupráce, jsem se rozhodla uvést požár, který byl hlášen 20. 6. 2017 ve večerních hodinách u Boru u Skutče. Předmětem požáru byl lesní porost. V 17:11 hodin byl vyhlášen poplach a jednotky vyjízděly k místu mimořádné události. Požár měl rozlohu 300 x 300 metrů. Na místě zasahovalo celkem 14 jednotek hasičů, jak profesionálních, tak i dobrovolných. U této mimořádné události zasahovaly následující jednotky: Stanice Chrudim, Stanice Vysoké Mýto, Stanice Ústí nad Orlicí, Vidlatá Seč, Vysoké Mýto, Libecina, Otradov, Chrast, Krouna, Proseč, Skuteč, Budislav, Luže a Nové Hrady. Stanice Chrudim, Vysoké Mýto a Ústí nad Orlicí jsou stanicemi profesionálních hasičů, zbytek uvedených jednotek jsou jednotky dobrovolné. Vyhlášen byl třetí stupeň požární poplachu z celkových čtyř možných. Práci hasičům ztěžovalo nejen horko, ale i kopcovitý terén. *„Požár se podařilo hasičům dostat pod kontrolu v 18.54 hodin. Vzhledem k velkému množství hasičských cisteren byla silnice č. 358 uzavřena“ (Horáková 2017).* Požár se jednotkám podařil uhasit v 19:25 hodin. Místo požáru však hasiči střežili až do druhého dne.

„Myslím si, že se neliší, protože každý hasič nasazuje svůj život pro záchranu druhých.“ (hasička D1)

„Dobráci dohlížejí na dohašování bez náhrady mzdy, zaměstnavatelé netolerují absence.“

(hasič D4)

Pro názornost této spolupráce jsem zpracovala statistické ročenky od roku 1996 až do roku 2016, tedy za dobu 20 let. Statistické ročenky, které jsem pro tento účel zpracovala jsou zpracovány z dat, která jsou z území celé České republiky, tedy ne pouze z Pardubického kraje, jako tomu bylo v předchozím případě. Údaje, které jsem ze statistických ročenek získala, uvádím pro přehlednost v tabulkách. První tabulka znázorňuje roky, počty událostí u jednotlivých druhů JPO a celkový počet událostí za daný rok. Tabulka druhá uvádí podíl daných typů jednotek na událostech za rok v procentech.

Tabulka 1: Počty výjezdů JPO v letech 1996 – 2016; Zdroj: Statistické ročenky HZS z let 1996 – 2016; Autor: Sabina Rázková

Rok/Účast JPO	HZS ČR	SDH	HZS podniku	SDH podniku	Celkem událostí za rok
1996	62 902	10 221	17 936	1 360	74 007
1997	74 217	21 666	12 754	1 972	78 580
1998	70 470	13 669	10 422	1 840	77 865
1999	70 629	12 720	10 664	2 048	79 715
2000	70 926	15 114	10 722	1 809	80 838
2001	75 227	12 652	10 159	1 400	85 483
2002	97 484	29 449	10 974	1 381	109 359
2003	93 006	25 022	10 404	879	106 509
2004	90 103	21 054	9 988	804	103 436
2005	83 488	21 848	9 785	1 039	96 833
2006	89 211	29 360	10 152	1 007	108 797
2007	95 353	34 766	9 363	802	115 850
2008	88 254	32 507	9 011	689	102 625

2009	88 597	41 475	9 515	524	105 514
2010	92 181	49 698	11 242	855	111 649
2011	86 085	36 248	9 826	649	101 101
2012	91 375	37 977	9 633	1 378	103 985
2013	96 564	51 404	9 085	1 234	112 281
2014	94 441	37 805	7 619	1 136	100 776
2015	104 883	45 591	8 163	1 568	111 984
2016	99 825	39 635	7 760	1 218	105 490

Tabulka 2: Účast JPO na událostech v % za roky 1996 – 2016; Zdroj: Statistické ročenky HZS z let 1996 – 2016; Autor: Sabina Rázková

Rok/Účast JPO v %	HZS ČR	SDH	HZS podniku	SDH podniku
1996	85 %	14,7 %	24,2 %	1,8 %
1997	94,4 %	27,6 %	16,2 %	2,5 %
1998	90,5 %	17,6 %	13,4 %	2,4 %
1999	88,6 %	16 %	13,4 %	2,6 %
2000	87,7 %	18,7 %	13,3 %	2,2 %
2001	88 %	14,8 %	11,9 %	1,6 %
2002	89,1 %	26,9 %	10 %	1,3 %
2003	87,3 %	23,5 %	9,8 %	0,8 %
2004	87,1 %	20,4 %	9,7 %	0,8 %
2005	86,2 %	22,6 %	10,1 %	1,1 %
2006	82 %	27 %	9,3 %	0,9 %
2007	82,3 %	30 %	8,1 %	0,7 %

2008	86 %	31,7 %	8,8 %	0,7 %
2009	84 %	39,3 %	9 %	0,5 %
2010	82,6 %	44,5 %	10,1 %	0,8 %
2011	85,1 %	35,9 %	9,7 %	0,6 %
2012	87,9 %	36,5 %	9,3 %	1,3 %
2013	86 %	45,8 %	8,1 %	1,1 %
2014	93,7 %	37,5 %	7,6 %	1,1 %
2015	93,7 %	40,7 %	7,3 %	1,4 %
2016	94,6 %	37,6 %	7,4 %	1,2 %

Z těchto tabulek vyplývá, že profesionální hasiči nemusí jezdit ke každé události, neboť se na událostech podílejí další jednotky požární ochrany. HZS ČR jezdí průměrně k 87,7 % událostí, jednotky SDH jezdí průměrně k 29,1 % událostí, HZS podniku mají průměrně 10,8 % událostí a SDH podniku vyjíždějí průměrně k 1,3 % událostí za rok. Podíl ostatních jednotek požární ochrany je tedy značný.

6. Není hasič jako hasič

V této kapitole bych ráda porovнала Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska neboli dobrovolné hasiče s Hasičským záchranným sborem České republiky, tedy hasiči profesionálními. Komparaci provedu hned z několika hledisek.

6.1. Preventivní a výchovná činnost

Prvním hlediskem mé komparace je srovnání v oblasti vzdělávání veřejnosti. Tato podkapitola by měla vyjasnit hned několik otázek: Která skupina hasičů vzdělává veřejnost více? Jakým způsobem tyto dvě skupiny veřejnost vzdělávají? Na jaké skupiny lidí se zaměřují?

Hasičský záchranný sbor České republiky se zaměřuje nejen na vzdělávání dětí a mládeže, ale také ostatní dospělé populace, včetně handicapovaných osob a seniorů. Vzdělávání je rozděleno do čtyř skupin: děti a mládež, dospělá populace, specifické skupiny obyvatelstva a odborníci. Specifickými skupinami obyvatelstva jsou myšleni právě handicapovaní a senioři a odborníky jsou myšleni stávající nebo budoucí pedagogové. V závislosti na skupině se odvíjí způsob vzdělávání obyvatelstva. Na internetových stránkách HZS ČR, ze kterých jsem čerpala, jsou dostupné informace o způsobech vzdělávání a lze tam najít i Zprávy o činnosti HZS ČR v oblasti preventivně výchovné činnosti.

Nyní tedy konkrétně ke skupině děti a mládež. Tato skupina je dále rozdělena do tří podskupin, které jsou rozděleny podle stupně vzdělávání, tedy předškolní vzdělávání, základní a střední. Toto rozdělení odpovídá mateřským školám, základním školám a školám středním. Tématem vzdělávání je „Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí“, vyučuje se ve všech třech podskupinách. Co se týká předškolního vzdělávání, HZS

ČR v roce 2013 začal více spolupracovat s mateřskými školami, kde učil děti základnímu bezpečnému chování. Tohoto vzdělávání se účastnily všechny HZS krajů. Dle informací, které jsem se na webových stránkách dozvěděla, o tento druh školení projevovaly mateřské školy velký zájem. V roce 2014 bylo proškoleny 221 tříd s 10 700 žáky, v dalším roce poptávka vzrostla a bylo proškoleny o 14,3 % žáků více, tedy 12 246 žáků ze 272 mateřských škol.

Vzhledem k tomu, že na základních školách už děti umějí číst, systém vzdělávání je oproti mateřským školám jiný. Problematika „Ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí“ je rozdělena do jednotlivých vzdělávacích oblastí na školách. Těchto vzdělávacích oblastí je celkem devět a problematika je začleněna do sedmi z nich: Cizí jazyk, Informační a komunikační technologie, Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a zdraví a v neposlední řadě Člověk a jeho svět práce. Jinak řečeno, byla tato problematika rozdělena do předmětů, které se na základních školách vyučují, učivo bylo tedy rozšířeno. V roce 2015 byla začleněna do vyučování také bezpečnost silničního provozu, zdravotní příprava a příprava občanů k obraně státu. Poslední zmíněné vzdělávání provádějí pracovníci Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva ochrany, Ministerstva dopravy, Policejního prezidia ČR, pedagogických fakult a České školní inspekce. Cílem tohoto vyučování je také zjistit stav vzdělávání v problematice požární ochrany a ochrany obyvatelstva a případně navrhnout možnosti inovace a řešení neboli odstranit nedostatky a optimalizovat výuku bezpečnostních témat. Mimo tento druh vzdělávání probíhají samozřejmě i besedy a různé přednášky.

„Samozřejmě. Součástí života profesionálních hasičů je i tato činnost, nejen u dobrovolných. To znamená ukázky, dny otevřených dveří a řada ukázkových akcí tady v okolí na dětských táborech a podobně. Samozřejmě s těmi úspornými opatřeními se to nějakým způsobem očesalo. No, a protože spousta sborů má různé druhy výročí, tak tam jsou také ukázky. Kdo si

zavčasu požádá, tak se mu na tu ukázkú jede. Samozřejmě se vyhodnocuje v rámci útvarů tak zvaná preventivně výchovná činnost a jsou k tomu i materiály.“ (p. Bohuslav)

Na středních školách pořádají také různé přednášky, těch bylo v roce 2014 celkem 404 a proškolili tak 34 444 žáků. V roce 2015 byl počet takových akcí větší, vzrostl o 22 %, celkem se tedy uskutečnilo 578 akcí, kde bylo zaškoleny 43 432 žáků. V roce 2016 byl nárůst dokonce o 29 %, akcí se konalo 746 a zúčastnilo se jich 54 863 žáků. Pro pedagogy byla zpracována metodická příručka, která obsahuje například možné metody a formy práce s žáky, způsob, jak začlenit tematiku bezpečnosti do vyučování, vysvětlení základních pojmů a stručný přehled legislativy. Také je možná exkurze na stanicích HZS krajů. V roce 2014 se takových exkurzí zúčastnilo celkem 102 972 žáků. V roce 2015 jich bylo 107 124 a v roce 2016 dokonce 111 513. Zájem o tyto exkurze tedy evidentně stoupá. Při exkurzi je žákům přibližována problematika HZS ČR, postupy prevence a sebeobrany při mimořádných událostech. Také je žákům předvedena výstroj, výzbroj a hasičská technika. Další aktivitou ze strany hasičů je zakládání multimediálních učeben na krajských stanicích HZS, které slouží ke vzdělávání nejen žáků mateřských, základních a středních škol, ale také jejich učitelů. K vybavení takových učeben patří různé vzdělávací pomůcky, herní místnost a mnoho interaktivních her. Tyto učebny jsou však dostupné zatím pouze na stanicích HZS Středočeského kraje, HZS Jihočeského kraje a HZS hlavního města Prahy a v HZS v Kraji Vysočina. Multimediální učebnu navštívilo v Jihočeském kraji 2 452 žáků, v Praze 2 179 žáků a ve Středočeském kraji 456 žáků. Na Vysočině je tato učebna nová, tedy zatím není zmapováno, kolik návštěvníků měla. Za loňský rok bylo proškoleny 1 442 učitelů v rámci 38 akcí, které byly pro tento účel pořádány. Jak je z dat z uplynulých roků zřejmé, zájem o vzdělávací akce pro učitele není velký. V roce 2015 bylo takových akcí více, než v roce 2016, konkrétně jich bylo 56 a zúčastnilo se jich 1 822 pedagogů. V roce 2014 se takových akcí

konalo 76 a zúčastnilo se jich pouze 1 304 pedagogů. Největší zájem projeví učitelé v roce 2013, kdy se konalo 99 akcí a bylo proškoleny 3 558 pedagogů.

„Určitě jo, jednak máme svého preventistu Dana, jehož úkolem je výhradně právě prevence. To znamená návštěvy základních škol, mateřských škol. Pak máme další akce, jako pohárové soutěže nebo jsme hráli hokej proti policistům. Družstvo bylo namíchané jak z dobrovolných, tak i z profesionálních hasičů, aby lidi viděli, že umíme nejen pracovat. Minule bylo to utkání charitativní, kde jsme vybírali peníze na nemocnou Štěpánku, která má různé nemoci. Vybrali jsme během toho utkání 15 203 korun, během toho hodinového utkání. U vstupu byla kasička, kam lidé místo vstupného dávali peníze. Bylo tam 150 lidí.“ (p. Jakub)

Vzdělávání specifických skupin bylo jednou z priorit roku 2016. Vzdělávání seniorů probíhalo formou besed a přednášek, prostřednictvím klubů seniorů, domovů pro seniory, univerzit třetího věku a občanskými sdruženími seniorů. Konalo se 114 takových akcí, kterých se zúčastnilo 3 597 seniorů. Pořádaných akcí bylo oproti roku 2015 méně a účastnilo se jich i méně seniorů. V roce 2015 bylo takových akcí 133 s 4 006 účastníky, tento rok byl za poslední dobu nejžádanější. V roce 2014 bylo 104 akcí s 3 643 účastníky a v roce 2013 bylo 101 akcí s 3 173 účastníky. Další podskupinou těchto specifických skupin jsou handicapovaní lidé, jak jsem již uvedla. Vzhledem k tomu, že postižení není u všech osob stejné, musí se přizpůsobovat i charakter přednášek a besed. Většinou jsou tyto akce pořádány společně s organizacemi, které se na dané postižení specializují v místě konání akce. V roce 2016 se konalo celkem 53 akcí a zúčastnilo se jich 1 686 handicapovaných. U těchto akcí zájem oproti roku 2015 stoupl více jak 100 %. V roce 2015 se jich konalo 35 a 801 účastníky, v roce 2014 pouze 26 akcí s 677 účastníky a v roce 2013 bylo akcí 31 s celkem 858 účastníky.

Vzdělávání ostatních dospělých osob probíhá jinak než u dětí a mládeže nebo specifických skupin. Dospělé osoby jsou vzdělávány především pomocí médií, ať už tištěných nebo jiných. Každý HZS kraje má za úkol během roku uskutečnit minimálně 4 akce pro osvětu veřejnosti.

V roce 2016 své povinnosti dostaly všechny HZS krajů. Nejraději využívají k šíření osvěty regionální média, která se jim, dle informací ne webových stránkách, osvědčila nejvíce. Některým se podařilo prosadit svůj příspěvek i na televizní stanice jako ČT 1 nebo TV Prima. Pro osvětu jsou využívány i tiskoviny, nejvíce opět regionální tiskoviny, ale také magazíny a časopisy. V neposlední řadě jsou využívána i rádia. V loňském roce se podařilo poskytnout médiím celkem 1 765 vzdělávacích příspěvků. Ty bylo možno vidět či slyšet v 61 rozhlasových stanicích, 58 televizních stanicích a 460 tištěných médiích. Dále HZS ČR vzdělává veřejnost prostřednictvím jednorázových akcí, kde také představuje danou problematiku a rozdává vzdělávací materiály. Příkladem takové jednorázové akce je Den s IZS nebo účast na různých akcích, jako letecké dny nebo Dny NATO.

Nezanedbatelný podíl na vzdělávání veřejnosti má i Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska neboli hasiči dobrovolní. Po celé České republice je více jak 3 000 kolektivů mladých hasičů, kteří jsou vedeni ke znalosti požární ochrany svými vedoucími kolektivu již od útlého věku. Mladým hasičem se může stát dítě ve věku minimálně 3 let a maximálně do věku 18 let. Samozřejmě se souhlasem zákonného zástupce. Děti jsou podle věku rozděleny do 4 jednotlivých skupin. Přípravka (3 až 6 let), mladší žáci (6 až 11 let), starší žáci (11 až 15 let), dorostenky a dorostenci (13 až 18 let). Každá skupina se učí něco jiného a jsou na ni kladeny jiné nároky, každá skupina má také jiné podmínky při závodění. Děti se v rámci kroužku mladých hasičů učí topografické značky, různé druhy uzlů, druhy hasičích přístrojů, co čím hasit neboli jaký druh hasičího přístroje se hodí na určité události, obsah nouzového zavazadla, základy zdravotní péče, první pomoc a mnoho dalších věcí. Hlavními cíli činnosti s mladými hasiči je seznámit je s hlavními zásadami preventivně výchovné práce v oblasti požární ochrany a vést je k rozšiřování získaných vědomostí mezi ostatní mládež (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2012). Vedoucí těchto kolektivů spoléhají tedy i na to, že si děti budou získané vědomosti předávat mezi sebou. Další z hlavních činností již zmíněných

vedoucích kolektivů, je vést mladé hasiče ke sportu, a to tím, že se účastní celoroční hry Plamen a soutěží dle směrnic dorostu. Kolektiv mladých hasičů vede vždy vedoucí kolektivu nebo družstva a pomáhat jim může instruktor. Na všechny tyto funkce si musí dotyční udělat zkoušky, což v praxi znamená to, že chodí na školení a pak musí složit zkoušku, která má tři části. První částí je test, druhá část je ústní a třetí praktická. Možná získaná kvalifikace má tři stupně, přičemž třetí stupeň je nejnižší a první stupeň je nejvyšší. Podle stupně kvalifikace jsou určeny intervaly, ve kterých musí podstoupit přezkoušení, aby si získaný titul udržel a mohl dále pracovat s dětmi. Není to tedy tak, že si jednou složí zkoušku a tím mají titul vedoucího, vedoucího kolektivu nebo instruktora napořád. Mimo činnost s mladými hasiči vzdělávají dobrovolní hasiči veřejnost i dalšími způsoby, například ukázkami své práce, při různých událostech. Po domluvě se školami mohou pořádat i besedy a přednášky. Byla jsem svědkem i toho, že se několik tříd ze základní školy v Pardubicích jelo podívat do nedaleké vesnice na ukázkou požárního útoku mladých hasičů. Mladí hasiči, konkrétně přípravka, tak dětem, mezi kterými byli i jejich spolužáci, ukázali, jak zachraňují plyšového medvěda z domečku. Poté jim ukázali další dovednosti, které se v kroužku mladých hasičů učili a dospělí hasiči žákům základní školy ukázali i vybavení místní hasičské stanice. I takováto zábavná forma osvěty je tedy možná.

„Jo, funguji jako vedoucí rady prevence na okresním sdružení. Pravidelně navštěvujeme mateřské školy, základní školy, senior centra a děláme i na požádání besedy v obcích.“ (p. Jan)

Různé druhy ukázek své činnosti a techniky mají i na mnoha veřejných akcích, kde se o nich tak mohou dozvědět, mimo již zmíněné děti, i další skupiny obyvatel. Například ukázkou techniky, v tomto případě hlavně té historické, provádí jeden sbor z vesnice nedaleko Chrudimi na velké akci pro veřejnost, která se jmenuje Retro městečko. Obecně pro osvětu veřejnosti mají dobrovolní hasiči své dvě odborné rady, a to Ústřední odbornou radu

prevence, tu především, a Ústřední odbornou radu ochrany obyvatelstva. Tyto rady jsou ústředí, neboť mají sídlo na ústředí dobrovolných hasičů v Praze. V každém kraji a okrese však lze nalézt vlastní odborné rady, které spadají pod tu ústřední. Tyto rady dostávají od té ústřední metodické pokyny. Mají mimo jiné za úkol zpracovávat naučné, vzdělávací a informační materiály nejen pro sdružení, ale také pro veřejnost. Odborné rady, které jsem zmínila, také spolupracují s Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru Ministerstva vnitra České republiky, ať už v oblasti Požární ochrany nebo Ochrany obyvatelstva. Ve Zprávě o činnosti Ústřední odborné rady ochrany obyvatelstva za rok 2016, jsou vypsány hlavní cíle, na které se zaměřila. Mezi těmito cíli lze najít i již zmíněnou spolupráci s HZS ČR „v oblasti ochrany obyvatelstva při realizaci koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030“ (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2017). Tímto se myslí například úprava stávajících informačních letáků a návrhy dalších a nových letáků ohledně aktuálních bezpečnostních hrozeb. V souvislosti s HZS ČR je tam i další bod o hledání možností pro zapojení Sborů dobrovolných hasičů do plnění úkolů ochrany obyvatelstva (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2017).

„Pořádají besedy s mateřskými školami a základními školami, kde objasňují dětem práci hasičů a také preventivní opatření. Také důležitá telefonní čísla, jak se chovat, když hoří nebo se naskytnou nenadálé události. Dále provádějí i názorné ukázky hasičské techniky, výstroje a výzbroje, také ochranné pomůcky a hasební pomůcky, které hasiči používají. Někdy může následovat i ukázka závodního požárního útoku.“ (pí. Hana)

Dobrovolní hasiči se, stejně jako profesionální, zaměřují i na další skupiny obyvatel, například na seniory. Například v okrese Chrudim mají vlastní projekt pro vzdělávání seniorů v oblasti požární ochrany. Celý projekt začal v roce 2014 tak, že byl jednou určitou organizací vypsán grant pro neziskové organizace na různé druhy činností, též v roce 2014. Jan Kovář, člen sboru z okresu Chrudim přišel s nápadem, že by mohli vytvořit projekt, ve kterém by

učili seniory o nebezpečí požáru, způsobům, jak jim předcházet a případně, jak se v mimořádných situacích chovat. Projekt se jmenuje Ochrana seniorů před požáry a je výhradně dílem Okresního sdružení hasičů Chrudim. Tento projekt byl pro seniory vhodným prostředkem vzdělávání, neboť nejsou tolik zdatní v oblasti informačních technologií, jako ostatní skupiny obyvatel. V rámci tohoto projektu byly vytvořeny informační brožury, s reálnými fotografiemi nejčastějších příčin vzniku požárů v domácnostech. V této brožurě lze mimo fotografií najít například i postup, jak se chovat v situaci, kdy jim začne hořet olej na pánvi, jak uchovávat hořlavé materiály v domácnostech nebo tam mohou najít komínovou vyhlášku. Součástí brožury je také samolepka, kterou si mohou vylepit třeba na lednici a obsahuje důležitá telefonní čísla, například na hasiče, záchrannou službu, polici a Integrovaný záchranný systém. V rámci tohoto projektu dobrovolní hasiči navštěvují nejen seniorská centra, ale na požádání mohou navštívit i obce, kde se sejde tato cílová skupina na besedu.

*„,Například ochrana seniorů před požáry nebo preventisté pořádají besedy s občany obce, kde je informují o hrozícím nebezpečí o vzniku v požárů. Rozdávají jim informační letáky.“
(pí. Hana)*

„Hlavně ochrana seniorů před požáry, to bych chtěl hlavně zmínit. To je projekt pro besedy se seniory.“ (p. Jan)

Tuto tematiku přibližují nejen seniorům, ale také handicapovaným lidem. V rámci osvěty veřejnosti o požární ochraně navštívili handicapované například ve Slatiňanech. Přijeli s cisternou a ukázali jim vybavení takové cisterny. Probrali s nimi i brožuru, která je sice primárně určena pro seniory, ale způsobem, jakým je psaná se hodí i pro handicapované, a to z důvodu, že někteří také nejsou zdatní v oblasti informačních technologií. Do své preventivní činnosti tak tedy zahrnují i seniory i handicapované, kteří jsou u hasičů profesionálních zahrnutí ve specifické skupině. Vzdělávání těchto dvou skupin spoluobčanů se může lišit

právě zmíněnou ukázkou cisterny a vybavení. Tato ukázka není standartní součástí besed pro seniory.

Z tohoto všeho je tedy zřejmé, že se na vzdělávání veřejnosti podílejí obě již zmíněné skupiny hasičů. Nelze jednoznačně říci, která se podílí více a která méně. Nutno však podotknouti, že dobrovolní hasiči dělají tuto činnost, ostatně jako veškerou svou činností, dobrovolně, tedy zcela bezplatně a z důvodu, že je taková práce baví a chtějí ji dělat. Kdežto hasiči profesionální mají povinnost se podílet na vzdělávání veřejnosti, jsou za to placeni a mnohdy k tomu mají i lepší zázemí a materiální prostředky. Nelze však říci, že by to nedělali rádi, to je samozřejmě individuální záležitost. Jak hasiči profesionální, tak hasiči dobrovolní se zaměřují na všechny skupiny obyvatel, ať už tedy děti nebo dospělé, tak i seniory a handicapované spoluobčany. Myslím, že lze říci, že hasiči dobrovolní pracují s dětmi více a do hloubky než hasiči profesionální. Ohledně způsobů takového vzdělávání, je nutno vzít v potaz i materiální zabezpečení obou skupin, které se pojí s množstvím finančních prostředků. Hasiči profesionální mají například již zmíněné multimediální učebny. V mnoha ohledech si jsou však způsoby osvěty obou skupin podobné. Dělají přednášky či besedy pro občany, mají dny otevřených dveří, propagační akce na akcích pro veřejnost a mnoho dalšího. Domnívám se, že i drobné rozdíly, které v jejich preventivní činnosti lze najít, jsou ku prospěchu, neboť veřejnost se tak o požární ochraně a ochraně obyvatelstva dozvídá různými způsoby, tedy to pro ně není nudné a snad si z nich i více odnesou. Hlavní cíl preventivní činnosti obou skupin je stejný – snažit se lidi vzdělat v již zmíněných oblastech, což je opravdu záslužná činnost a myslím, že se jim i daří, protože zájem o takové besedy nebo přednášky je rok od roku větší, jak je zřejmé z číselných údajů HZS, které jsem uvedla výše.

6.2. Dobrovolný hasič – prestiž nebo stigma?

V této podkapitole se pokusím rozebrat postavení dobrovolného hasiče ve společnosti. Zda je takový hasič ceněný a má jeho činnost nějakou prestiž nebo je na něj pohlíženo opačně. Také se zaměřím na to, jak je na dobrovolné hasiče nahlíženo ze strany hasičů profesionálních.

„...líbí se mi, že má ta práce také společenskou prestiž.“ (p. Jakub)

V komunitě dobrovolných hasičů jistě najdeme jedince, kteří mají větší prestiž než jiní. O tuto prestiž se však zasloužili sami, svým chováním a záslužnou činností. Příkladná práce pro sbor, získávání finančních prostředků nebo pomoc spoluobčanům jistě přináší jistou míru prestiže a uznání od okolí. V této komunitě však nezískají prestiž jedinci na základě svého ekonomického kapitálu. Obdobná situace je jistě i v komunitě hasičů profesionálních. I zde se jistě najdou jedinci, kteří mají větší prestiž než ostatní, například díky počtu zachráněných osob nebo složitostí vykonaných zásahů při mimořádných událostech. Domnívám se, že ani zde nebudou hrát roli, co se týká prestiže, finanční prostředky jedinců. Otázkou však zůstává, jak je to s prestiží mezi těmito skupinami.

„Já bych si přál, aby to bylo jedno k jedné.“ (p. Bohuslav)

„Tato otázka se mi nelíbí, protože hasiči by měli být postaveni do stejné roviny.“ (p. Jan)

„Tak určitě ti profesionální hasiči. To si myslím, že je jasné, to se všeobecně ví. Větší prestiž dělá i to, že ne každý se může stát tím hasičem, protože ty psychotesty a fyzické jsou náročné. Když člověk neprojde psychotesty, tak to se naučit nedá. Kdežto k dobrákům vezmou vlastně skoro každého.“ (p. Jakub)

„Troufám si říci, že někteří dobrovolní hasiči jsou lepší než profesionální. Už jsem to zažil.“ (p. Libor)

„Myslím si, že někteří je nedokáží ocenit do té doby, dokud je nepotřebují.“ (hasička D1)

*„Myslím, že si lidé váží jejich práce, byť ještě ne všude. Pořád je spousta lidí, kteří nedocení jejich práci do té doby, než sami potřebují jejich pomoc. Podle mého, jsou zcela nedocení.“
(hasička D2)*

Prestiž je tedy jistá forma uznání od okolí, je třeba si ji zasloužit a vybudovat postupně. Prestiž se pojí s mocí. Svou moc mohou jedinci využívat samozřejmě pro dobro sboru, ale také pro své vlastní dobro. Existence společenských hierarchií je odvozena právě z existence prestiže a dalších faktorů, například podle toho, jak se chovají některé druhy zvířat, jak uvádí ve své knize Murphy (Murphy 1998: 121). Anthony Giddens píše, že ve všech společnostech, i těch nejprimitivnějších, lze nalézt nerovnost, tuto nerovnost však nenazývá společenskou hierarchií, ale sociální stratifikací (Giddens 1999: 254). Kdo má větší prestiž, a tedy i moc, je samozřejmě ve společenské hierarchii výše, totéž platí i v případě sociální stratifikace. Murphy uvádí také skutečnost, že společenská hierarchie je do značné míry závislá na ekonomických podmínkách (Murphy 1998: 121). Tyto ekonomické podmínky by mohly být právě důvodem nahlížení na dobrovolné hasiče, jako na spodnější vrstvu společenské hierarchie. To by znamenalo, že ekonomické podmínky nebo ekonomický kapitál by mezi hasiči hrál jistou roli v oblasti prestiže. Nebylo by to tedy uvnitř skupin těchto hasičů, ale mezi nimi. Dobrovolní hasiči by se tak mohli cítit stigmatizovaní hasiči profesionálními nebo vůči profesionálním hasičům. Nejen z důvodu ekonomických rozdílů, ale i z mnoha dalších. Dalším důvodem může být nižší odborná způsobilost k úkonům v oblasti požární ochrany, nedostatek vybavení, což souvisí právě s ekonomickými podmínkami nebo to, že činnost dělají jen dobrovolně, tedy vlastně jen jako svůj koníček. Ekonomické rozdíly zmiňuje právě i Giddens, a to v souvislosti se třídami, které jsou jedním ze čtyř základních systémů sociální stratifikace (Giddens 1999: 257). Třidu lze definovat „jako rozsáhlou skupinu lidí, kteří mají obdobné ekonomické prostředky, což má velký vliv na jejich způsob

života“ (Giddens 1999: 257). Na základě této definice jsou tedy hasiči profesionální jednou třídou a hasiči dobrovolní třídou druhou. „*Základem třídních rozdílů jsou majetkové poměry a typ zaměstnání*“ (Giddens 1999: 257). Toto tvrzení přesně sedí na obě skupiny hasičů.

Dle informací, které jsem se dozvěděla mimoděk při rozhovorech s respondenty a při návštěvě hasičské stanice profesionálů, je leckdy na dobrovolné hasiče pohlíženo hasiči profesionálními svrhu. Například, když jsem se zeptala jednoho kancelářského pracovníka HZS, zda je také dobrovolným hasičem, dostalo se mi odpovědi: „*No, to ne. Ještě to tak*“ (profesionální hasič A). Této odpovědi ještě předcházelo odfrknutí. Od jiného muže, který je zároveň profesionálním a dobrovolným hasičem, jsem se dozvěděla, že nějaký profesionální hasič, se kterým se viděl, pronesl na účet dobrovolných hasičů, že si na hasiče pouze hrají.

„*Mě spíš mrzí to, že u některých profesionálních je to takové to: „Ty jsi dobrovolný hasič, vid’? Pche, já jsem profesionální“.* Jako rozhodně jsem se setkal s tím, že se profíci povyšují nad dobrovolné.“ (p. Michal)

„*Setkal jsem se i s tím, že si profíci myslí o dobrovolných špatné věci, že to jsou dobrmani a tak. To je ale i na té vztahové stránce člověk s člověkem, že jo, taky na chování.*“ (p. Bohuslav)

„*Určitě asi profesionální. Ale slyšel jsem i od kluků, kteří jsou ve výjezdovce v jiném sboru historky z některých akcí a musím říct, že to jsou taky machři. Nebo už jen to, že se školili, jak zachraňovat tonoucího, když se v zimě propadne ledem a fakt museli vlézt do té studené vody. I zásluha na tom dění ve vesnici by měla být ceněná, jenže kolikrát prostě není. Lidi si vždycky najdou i něco, co se nepovede a mluví hlavně o tom. Většina jich je ale díky bohu vděčná.*“ (p. Milan)

„*Dobrovolní jsou považováni za opilce, ale na výjezdovky se nebere ohled.*“ (hasička D3)

„*Dobrovolní jsou nedocení a považují se za nic.*“ (hasič D6)

Stigmatizace je jakousi negativní stereotypizací. Lidé mají tendenci přisuzovat osobě, která projevuje znaky nestandardní činnosti či vlastnosti, i celou řadu dalších nedokonalostí či odlišností (Goffman, 2003: 13). K označení takových osob může sloužit i použití hanlivých výrazů. Někteří profesionální hasiči se tak dívají, díky stigmatizaci, kterou hasičům dobrovolným přisuzují, na komunitu dobrovolných hasičů odlišně, stereotypně. Tato negativní stereotypizace a předsudky jim nedovolují dobrovolné hasiče opravdu poznat, neboť jsou svými předsudky zaslepeni.

*„Je to skupina dobrovolníků, někteří nevědí, že práce hasiče je náročná a má svá rizika.“
(hasič P3)*

„Jak si to, kde vyšlapou, že jo. Myslím, že je to nějakým způsobem otázka pohledu. Myslím si, že v okrese Chrudim se na to můžeme dívat stejným pohledem, ale v okrese Pardubice je to jinak. Protože v okrese Pardubice, Pardubice město, ty mají vůbec takové kulhavé dobrovolné hasiče, to vůbec jako nikam nevede, takže tam tu prestiž hájí prakticky ti profi hasiči.“ (p. Bohuslav)

„Pohled na dobrovolné hasiče se dělí asi na dvě skupiny. Jedna skupina práci dobrovolných hasičů neuznává a neváží si jí a druhá skupina si jí naopak váží.“ (pí. Hana)

„Upřednostňování jsou profi, ale měli by být dobrovolní, protože to dělají srdcem.“ (hasič P2)

Tento pohled na ně se mi jeví jako neopodstatněný a předpokládám, že tento názor plyne hlavně z neznalosti této instituce a nedostatku informací ohledně její činnosti. Zjištění, že profesionální hasiči takto pohlíží na dobrovolné hasiče, nutno podotknouti, že ne všichni, mě překvapilo, protože je mnoho situací, kdy spolu spolupracují a nepředpokládala jsem tedy, že by si jejich existence a pomoci necenili. Dle mého názoru by rozhodně neměli být

dobrovolní hasiči stigmatizováni, ale měli by být ceněni, tedy by měli mít prestiž, protože v rámci jejich možností, se zapojují do požární ochrany a ochrany obyvatelstva ve velké míře.

„Asi ti profesionální. Znáám ale spoustu profesionálních hasičů, kteří jsou lepší než ti dobrovolní, ale znám také dobrovolné hasiče, kteří jsou lepší než ti profesionální.“ (p. Michal)

„Jsou lidé, kteří nám dokáží nadávat, ale jsou lidé, kteří jdou se slzami v očích a poděkují nám. Jako hrdina bych neřekl, na to jsem asi moc skromný, ale skoro jo.“ (p. Libor)

„Profí hasiči mají ve společnosti tradičně vysoký kredit a patří mezi nejdůvěryhodnější povolání vůbec. Dobrovolní jsou často jedinými nositeli tradic a kultury na vesnicích a jejich postavení ve společnosti, je také vysoké.“ (hasič P1)

6.3. Sociální kapitál – kdo ho má více?

Sociální kapitál lze chápat jako jisté konexe, které člověk může využít pro svůj vlastní prospěch nebo prospěch svých známých či komunity, do které patří. *„Velikost sociálního kapitálu konkrétního člověka je dána jednak šíří sítě vztahů, které může reálně využívat, jednak objemem ekonomického, kulturního či symbolického kapitálu, který vlastní druzí lidé, s nimiž je takto úzce svázán“ (Keller 2009: 54-55).* Jedním z hlavních teoretiků v oblasti sociálního kapitálu je Pierre Bourdieu, který sociální kapitál chápe jako teorii sítí. Ne každá sociální síť však může sloužit jako kapitál (Keller 2009: 54). V Bourdieho pojetí kapitálu, vlastnictví kapitálu určuje pozici v sociální struktuře (Rázková 2015: 19). S Bourdieho konceptem kapitálu je spjat i koncept sociálního pole. Toto sociální pole vymezuje Bourdieu jako *„relativně autonomní část sociálního prostoru, která se řídí vlastními pravidly a je strukturována vlastním systémem distribuce forem kapitálu“ (Růžička, Vašát 2011: 130).*

Tato definice se dá aplikovat právě na prostředí hasičů. Prostředí hasičů má také svá vlastní pravidla, kterými se hasiči musí řídit. Také distribuce kapitálu, ať už ekonomického nebo sociálního je odlišná u obou skupin hasičů, tedy u hasičů dobrovolných i hasičů profesionálních. Bourdieu dále v souvislosti se sociálním polem říká, že jde o strukturu vztahů mezi pozicemi, které v sociálním poli zaujímají skupiny či jednotlivci, kteří si konkurují v úsilí o legitimitu nebo společenské uznání (Růžička, Vašát 2011: 130). Mezi hasiči profesionálním a hasiči dobrovolnými je jistá konkurence o společenské uznání zřejmá.

„Tak já si myslím, že většina lidí nás uznává a pak jsou i lidi, kteří prostě dokud nepoznají tu naši práci a nepotřebují nás, tak budou říkat, že třeba jsme zbyteční. Takhle třeba teoreticky my, jako placení hasiči asi ne, ale třeba dobrovolní hasiči, že jo. Že akorát stojí obec, města peníze, jo. Ale říkám, do té doby, než je budou potřebovat, tak to takhle budou říkat.“ (p. Michal)

Teoretiků v oblasti sociálního kapitálu je několik a každý z nich chápe sociální kapitál jinak. Dalšími teoretiky jsou například James Coleman nebo Robert Putnam. Coleman chápe sociální kapitál odlišně než Bourdieu. Chápe ho jako příslušnost k dané společnosti, komunitě nebo dokonce rodině (Rázková 2015: 20). Prostřednictvím sociálního kapitálu si může jedinec navýšit svůj status a prestiž, o které jsem psala v předchozí části této práce.

O množství sociálního kapitálu u hasičů dobrovolných jsem se již několikrát přesvědčila. Komunita dobrovolných hasičů dbá hodně na solidaritu a pospolitost, takže pomáhat druhým, pokud je to v jejich možnostech, je u nich samozřejmostí. Řídí se heslem pomoc bližnímu svému. Já sama jsem díky sociálnímu kapitálu, který jsem měla, když jsem byla také dobrovolnou hasičkou, získala doučování na matematiku, které jsem na střední škole potřebovala. O mnoha dalších případech mezi dobrovolnými hasiči jsem slyšela. Když se někdo stěhoval, potřeboval velké auto, nejlépe dodávku, využil také svého sociálního kapitálu a auto si od svého známého půjčil nebo získal i pomoc při samotném stěhování.

Tento sociální kapitál u dobrovolných hasičů skvěle funguje i v případě shánění sponzorských darů. Mezi dobrovolnými hasiči je i mnoho podnikatelů, když je vedoucí dětských kolektivů oslovili, aby získali finanční prostředky na závodní dresy pro děti, byli úspěšní. Získali od nich nejen finanční prostředky, ale také reklamní předměty, které se hodí například jako odměny na dětský den nebo ceny na závody.

U hasičů profesionálních je tomu také, jako u hasičů dobrovolných. Také mají své známé nebo mají známé, kteří mají své známé. V jejich případě však mohou být spíše oni součástí kapitálu některého svého známého, právě díky svému zaměstnání. Například paní učitelka ve škole bude chtít pro děti exkurzi na hasičské stanici a ve třídě bude mít potomka nějakého hasiče, využije této možnosti a domluví s ním exkurzi rychleji, než kdyby neměla možnost oslovit přímo takového hasiče. Profesionální hasiči se mohou stát součástí sociálního kapitálu hasičů dobrovolných. Například v případě, kdy je profesionální hasič členem i sboru dobrovolných hasičů a radí jim, jak lépe vykonávat jejich činnost nebo jak lépe využívat jejich techniku. V tomto případě využijí hlavně jeho znalosti a zkušenosti, o kterých by se bez něho, profesionálního hasiče, nedozvěděli. V některých situacích mohou profesionální hasiči získat jistý sociální kapitál, jako projev vděčnosti za pomoc, kterou někomu poskytli. Toto tvrzení potvrzuje i výpověď pana Bohuslava.

„U dobráků ty vyšší pozice dělají spíše ti profesionálové, protože jsou u toho častěji než ti dobráci.“ (p. Libor)

„Myslím si, že je lepší, když u těch dobrovolných je nějaký hasič profesionální. Nejen proto, že ví, jak se starat o tu techniku, ale i proto, že může předávat své zkušenosti ostatním z těch výjezdů. Ta jednotka je profesionálnější, je na jiné úrovni.“ (p. Jakub)

„Když jsme tady hledali malého kluka, nakonec jsme ho našli a jeho děda nám učinil nabídku, že má vyprošťovací techniku na těžké dopravní nehody, na těžkou techniku, tak nám okamžitě poslal nabídku, že kdykoliv ho bezplatně můžu povolat.“ (p. Bohuslav)

Domnívám se však, že u hasičů dobrovolných bude míra sociálního kapitálu větší a rozličnější, neboť ti mají svá zaměstnání a hasiče mají pouze jako koníček. Tedy se v jejich komunitě vyskytuje mnohem více druhů kontaktů. Největší sociální kapitál budou mít příslušníci, jak dobrovolných hasičů, tak i hasičů profesionálních, neboť tak mohou využívat svých kontaktů z obou těchto skupin.

6.4. Byrokracie a organizace

Byrokracií a organizací se zabývá hned několik teoretiků. Jedním z hlavních teoretiků je Max Weber. Snaží se zachytit nejtypičtější způsoby, kterými jsou lidé hromadně organizováni kvůli dosažení specifických cílů (Keller 2007: 19). Weber rozlišuje hned několik typů legitimního panství, a to panství legální, tradiční a charismatické (Keller 2007: 19). Rozdíly mezi těmito druhy panství se odvíjí od způsobu, jakým je rozdělena moc. Způsoby rozdělování moci jsou odlišné u hasičů dobrovolných i profesionálních. Množství moci, která je jedincům svěřena se odvíjí od jejich postavení a podmínky pro získání daného postavení jsou právě jedním z rozdílů mezi těmito dvěma skupinami. U dobrovolných hasičů jsou představitelé určitých funkcí ve sborech voleni členy sboru, kdežto u hasičů profesionálních musí mít jedinec pro získání nějaké funkce nebo vyššího postavení konkrétní schopnosti, vzdělání a také zkušenosti. Konkrétně u dobrovolných hasičů má nejvyšší postavení v SDH starosta sboru. Ten je tedy volen všemi členy sboru, kteří se nazývají členskou základnou sboru. U hasičů profesionálních je tomu jinak, neboť například na velitele musí mít velitelský kurz a musí projít výběrovým řízením, které se na podobné funkce vypisuje.

„Když každý hasič nastupuje, tak vlastně nastupuje na funkci hasiče. To je u výjezdových hasičů. Další pozice, jako velitel družstva, tak je to tak, že se na to vypisuje výběrové řízení. Jde se před tu komisi, kde ta komise položí nějaké otázky a z třeba pěti lidí postupují dva a je další kolo. Do toho výběrového řízení se mohou přihlásit i ti stávající hasiči na pozici hasiče“
(p. Michal)

Dalším teoretikem, který se zabývá problematikou byrokracie a organizace, je Jan Keller, z jehož díla Sociologie organizace a byrokracie čerpám. Keller tvrdí, že *„formální organizace lze definovat jako uměle ustavený sociální útvar vybavený normativními procedurami za účelem mobilizace a koordinace kolektivního úsilí k dosažení stanovených cílů“* (Keller 2007: 10). V konkrétním případě obou skupin hasičů, o kterých píší, je to tedy směřování jejich úsilí k ochraně obyvatel a majetku v rámci požární ochrany, jejíž součástí je také vzdělávání veřejnosti v této oblasti, o kterém píší výše. Jejich hlavní cíl je tedy stejný, pouze způsoby, jakým se ho snaží dosáhnout, se liší. Organizace je tvořena tak, že není závislá na konkrétních lidech, když se jeden konkrétní člověk nahradí jiným, nemělo by to ovlivnit chod samotné organizace, člověk je tedy nahraditelný. Toto platí samozřejmě také u hasičů, ať už se jedná o hasiče profesionální či dobrovolné. Žádná funkce není vázána pouze na jednoho konkrétního člověka, každý musí být nahraditelný, aby organizace mohla plynule fungovat i bez něho. Samozřejmě to, jakým způsobem člověk svou funkci vykonává je čistě individuální, avšak samotná činnost zůstává stejná.

Dalším společným prvkem, je byrokracie v těchto organizacích. Byrokracie je jakási snaha o rozumné nebo přiměřené řízení organizací, které se dají nazvat organizacemi formálními. Byrokratické řízení ovládá činnost státní správy, právě tak jako i zájmových skupin, v tomto případě spolku (Keller 2007: 20).

6.5.Soutěže

Hasiči nejen pracují, ale také se baví. Baví se tím, že soutěží v různých disciplínách, především tedy v Požárním sportu. Požární sport je pro dospělé jedince dobrovolných i profesionálních hasičů téměř stejný. Profesionální hasiči mají navíc jednu disciplínu, výstup do 4. podlaží cvičné věže. Tuto disciplínu sice lze najít i u dobrovolných hasičů, ale pouze jako doplňkovou. Dalším rozdílem je jeden odlišný úsek ve štafetě 4 x 100 metrů s překážkami, který popíši později. Jinak jsou tedy disciplíny pro obě skupiny hasičů stejné. V rámci požárního sportu jsou disciplíny následující: běh na 100 metrů s překážkami, štafeta 4 x 100 metrů s překážkami, požární útok a případně již zmíněný výstup do 4. podlaží cvičné věže.

Běh na 100 metrů s překážkami vypadá takto (viz příloha č. 6), v prvním úseku trati je překážka, která je široká a vysoká 2 metry, tuto překážku musí závodník zdolat. Za bariérou, jak se této překážce říká, má soutěžící umístěné své dvě hadice, které bude potřebovat v dalších úsecích trati. Po zdolání překážky je uchopí a běží s nimi přes kladinu, která je dlouhá 8 metrů, široká 18 centimetrů a vysoká 1,2 metru (viz příloha č. 5). Za kladinou hadice spojí do sebe jedním koncem, další konec připojí do rozdělovače, který je v další části úseku za kladinou a jako poslední připojí na zbývající konec proudnici, kterou měl za opaskem a proběhne cílem.

Ve štafetě 4 x 100 metrů najdeme některé překážky, které jsou totožné s překážkami v běhu na 100 metrů (viz příloha č. 7). Štafeta má tedy 4 úseky, které musí zdolat družstvo 4 závodníků. V první fázi se nachází domeček (viz příloha č. 4). Ten je vysoký 2,5 metru, dlouhý 5 metrů a široký 2,5 metru. Závodník musí tento domeček zdolat pomocí žebříku, který si opře o přední část domečku. Domeček musí přeběhnout a poté seskočit. Po seskoku předá proudnici, která slouží jako štafetový kolík, dalšímu závodníkovi. V druhém úseku

dráhy je již zmíněná překážka, kterou musí závodník opět zdolat a poté předat proudnici dalšímu. Další úsek je opět stejný jako při běhu na 100 metrů, v tomto případě se jedná o kladinu a rozdělovač. Po vykonání opět předá proudnici dalšímu závodníkovi. V poslední fázi se nachází přenosný hasicí přístroj, pomocí kterého musí závodník uhasit nádrž, ve které hoří kapalina. Nádrž je dlouhá 1,5 metru, široká 1 metr, vysoká 0,20 metru a zapaluje se v ní po doskoku závodníka z kladiny směs vody, petroleje a benzínu. Po uhašení musí závodník doběhnout do cíle. Tento poslední úsek se právě liší u dobrovolných a profesionálních hasičů. Takto provádějí tento úsek hasiči profesionální. Hasiči dobrovolní nic nehasí a v tomto úsek pouze přenesou přenosný hasicí přístroj z jednoho místa na druhé tak, aby nespádl, dokud nedoběhnou do cíle.

Před provedením požárního útoku si musí závodníci připravit své vybavení, které pro tuto disciplínu budou potřebovat. Na stanoviště si musí donést motorovou stříkačku, 2 savice, koš, 3 hadice B, 4 hadice C, rozdělovač a 2 proudnice. Stanoviště si musí připravit do 5 minut. Součástí této disciplíny je nádrž na vodu, která je součástí stanoviště, tu si tedy nemusí závodníci připravovat. Také terče jsou součástí. Terče se však nacházejí na druhé straně soutěžního prostoru, ve vzdálenosti 90 metrů od startu (viz příloha č. 8). Po ukončení přípravy se závodníci postaví na start. Po odstartování závodníci běží k motorové stříkačce, napojí na ni obě savice a na savice koš, který ponoří do nádrže s vodou. Z přední strany napojí na motorovou stříkačku hadice B, poté rozdělovač a poté hadice C a nakonec proudnice, pomocí kterých stříkají na terče, dokud je nenaplní vodou a nezačnou svítit. Když se terče rozsvítí, je závod ukončen.

Ke zdolání věže potřebuje závodník opět žebřík (viz příloha č. 9). „*Po odstartování doběhne se žebříkem k věži, zavěsí jej na parapetní desku okna 2. podlaží cvičné věže, vystoupí po něm, vysedne na parapetní desku, převěsí žebřík do 3. podlaží, vystoupí po něm, vysedne na parapetní desku, převěsí žebřík do 4. podlaží a vystoupí po něm. Pokus je ukončen*

při doteku soutěžícího oběma nohama podlahy 4. podlaží cvičné věže nebo sepnutím kontaktu cílového zařízení elektrické časomíry“ (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2011).

Tato soutěž je postupová, výherní družstva postupují do dalšího kola nebo dalších kol. U dobrovolných hasičů se začíná soutěží v okrsku. Okrsek je složení několika sousedících vesnic. Výherce okrsku postupuje na okresní kolo. Z okresního kola postupuje jedno až dvě družstva z kategorie mužů a žen do krajského kola. Z kola krajského postupuje jedno výherní družstvo z kategorie mužů a žen na republikové kolo, které je poslední postupovou částí. Vítěz se stane mistrem České republiky pro daný rok. U hasičů profesionálních není postupových kol takové množství. Jako první je u profesionálních hasičů kolo krajské, ze kterého výherci postupují do republikového kola, které je u nich také poslední postupovým kolem. Vítěz se opět stane mistrem republiky pro daný rok mezi profesionálními hasiči. Republiková kola se pro obě skupiny hasičů pořádají na stejném místě. Rozdíl je pouze v tom, že profesionální hasiči mají svou část republikového kola jako první a hasiči dobrovolní mají svou část až po nich. Každá skupina má tedy své vlastní zahájení a své vlastní vyhlášení. V roce 2016 vyhrálo republikové kolo družstvo HZS Moravskoslezského kraje, druhé se umístilo družstvo HZS Zlínského kraje a třetí bylo družstvo HZS Ústeckého kraje. Pardubické družstvo HZS, respektive družstvo HZS Pardubického kraje, se umístilo na 13. místě. Družstva SDH jsou rozdělena na mužská a ženská. Ženy z SDH Chválenice (Plzeňský kraj) se umístily na prvním místě, druhé místo obsadily ženy z SDH Michálkovice (Moravskoslezský kraj) a na třetím místě byly ženy z SDH Líchovy (Středočeský kraj). Na prvním místě u mužů, se umístilo družstvo závodníků z SDH Zbožnov (Pardubický kraj), druhé místo obsadili muži z SDH Žebnice (Plzeňský kraj) a na třetím místě se umístilo družstvo závodníků z SDH Juřinka (Zlínský kraj) (Mistrovství ČR v požárním sportu 2016).

Dospělí dobrovolní hasiči mají také své nepostupové soutěže. Jsou to buď pohárové soutěže nebo memoriály. Memoriály pořádají sbory na počest svých zesnulých členů, kteří se

významně podíleli na činnosti sboru nebo práci s dětskými kolektivy. Pro dospělé se také koná Liga okresu Chrudim. Na těchto soutěžích spolu sbory závodí pouze v požárním útoku.

6.5.1. TFA

TFA je zkratkou Toughest Firefighter Alive, což se dá volně přeložit jako Nejtvrdší hasič přežívá. Tato soutěž není pouze pro profesionální hasiče, mohou se jí zúčastnit i hasiči dobrovolní. Do soutěže se mohou přihlásit i ženy. Je to tedy další soutěž, která je pro obě skupiny společná. Soutěžit mohou jako jednotlivci nebo jako družstva, která se skládají ze 4 jednotlivců. Muži a ženy jsou rozděleni do kategorií podle věku a pohlaví. První kategorie je do 34 let, druhá od 34 do 44 let a další od 45 let (Hasičský záchranný sbor České republiky 2015: 10). Hasiči mají na sobě při tomto závodu zásahový oděv, zásahové boty, přilbu, rukavice a také dýchací přístroj. Samotný dýchací přístroj má minimálně 9,5 kg. Soutěž je rozdělena do 4 úseků a v každém úseku plní soutěžící jinou disciplínu.

V prvním úseku má soutěžící za úkol napojit dvě hadice na požární cisternu a rozvinout je tak, aby je neodpojil od cisterny. Poté musí další dvě hadice, které jsou připravené opodál svinout a umístit do boxu tak, aby nepřesahovaly ven. Ve druhém úseku musí závodníci splnit 4 disciplíny a to, Hammer box, tunel, figurínu a bariéru. „*Od startovní čáry soutěžící běží k Hammer boxu², uchopí obouruční palici a provede 80 úderů do jeho konstrukce (střídavě nahoru a dolů), poté palici odloží na určené místo, běží k tunelu, uchopí 20 kg závaží a pronese ho tunelem, oběhne kužel cca 5 m vzdálený od konce tunelu a stejnou trasou vrátí závaží zpět na místo, doběhne k figuríně, uchopí ji a přemístí koridorem do stanovené vzdálenosti a kolem kuželu zpět*

² „Ocelová konstrukce o základně 500 x 500 mm se dvěma údernými deskami ze dřeva o síle 40 mm polepenými gumou, spodní deska je ve spodní části vyztužena ocelovým plátem. Výška spodní desky od země je 300 mm a vzdálenost spodní a horní desky je 1 000 mm. V horní části je konstrukce vybavena nástrčným kolíkem a průměru 25 mm, na který se dá nasadit závaží 2 x 20 kg“ (Hasičský záchranný sbor České republiky 2015: 19).

a položí ji na stanovené místo, běží k bariéře, překoná ji a doběhne do cíle úseku“ (Hasičský záchranný sbor České republiky 2015: 13). Bariéra má v tomto případě 3 metry na výšku a k jejímu překonání se používá lano. Třetí úsek se skládá ze dvou disciplín. V první disciplíně musí soutěžící dopravit 4 žebříky k lešení, kde je opře a vyleze po nich do určeného patra. Po vylezení do patra musí na laně vytáhnout nahoru břemeno a poté slézt opět dolů. V druhé disciplíně musí k monitoru připevnit hadici a doběhnout do cíle (Hasičský záchranný sbor České republiky 2015: 14). Ve čtvrtém úseku musí závodník vyběhnout do určeného nadzemního podlaží ve výškové budově. Pro tuto disciplínu se používá například i rozhledna.

6.5.2. Soutěže pro dětské kolektivy

U dobrovolných hasičů mají svou soutěž také děti. Soutěž pro dětské kolektivy se jmenuje hra Plamen. Tato soutěž je celoroční a je rozdělena do několika částí. Dětské kolektivy se pro účel této soutěže dělí na mladší žáky (6–11 let) a starší žáky (11–15 let). Začíná se podzimním kolem, které se koná v září. Dále se koná jarní kolo a v průběhu celého roku mají dětské kolektivy za úkol vést kroniku a splnit si okruhy. Hra Plamen je postupovou soutěží, dětské kolektivy tedy mohou z okresního kola postoupit na kolo krajské a následně na kolo republikové.

V podzimní části se soutěží v Závodu požárnické všestrannosti, kterému se také říká branný závod. Závod požárnické všestrannosti je rozdělen na 6 stanovišť. V rámci tohoto závodu děti na stanovištích střílí ze vzduchovky, váží uzle, chůze na laně zavěšeném mezi dvě stromy, prokazují základy topografie pomocí topografických značek a buzoly, základy první pomoci, základy požární ochrany pomocí graficky znázorněných technických prostředků, kdy musí určit vhodnost hasicího prostředku na daný typ požáru. Trať by měla být umístěna

v mírně zvlněném terénu, dlouhá 2 km pro mladší žáky a 3 km pro žáky starší (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2016: 82).

Jarní kolo se skládá z 6 sportovních disciplín. Konkrétně se tedy skládá z požárního útoku, požárního útoku s překážkami CTIF, štafety 4 x 60 metrů, štafety CTIF, štafety požárních dvojic a běhu na 60 metrů s překážkami.

Disciplína požární útok je obdobná, jako u dospělých závodníků, pouze s několika rozdíly. Zásadním rozdílem je, že závodní dráha pro dětské kolektivy je kratší (35 metrů), tudíž i hadice nejsou tak dlouhé. Mladší žáci mohou mít savice již upevněné a po startu na ně připevňují pouze koš. Dalším rozdílem u mladších žáků je, že požární stříkačku obsluhuje jejich vedoucí kolektivu, tedy dospělá osoba. Starší žáci tuto úlevu nemají, připojují si savice sami a stříkačku také obsluhují sami, ač pod dozorem svého vedoucího kolektivu.

Požární útok s překážkami CTIF je požární útok, který je v první části doplněn o různé druhy překážek, jako například lávka, bariéra, tunel nebo vodní příkop. V druhé části pomocí džberových stříkaček, což jsou malé plechové pumpovací stříkačky o objemu 10 l, musí závodníci nastříkat do terčů cca 6 litrů vod (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2016: 42). Ve třetím úseku musí uvázat uzle dle zadání a určit vhodnost technických prostředků na dané situace, druhy požárů. Ve čtvrtém úseku již závodníci pouze podají hlášení o ukončení disciplíny.

Štafeta 4 x 60 metrů je založena na stejném principu jako štafeta u dospělých, pouze úseky jsou jinak rozestavěny a bariéry nejsou tak vysoké. V prvním úseku musí závodníci překonat kladinu, avšak zde je rozdílem, že v ruce nenesou žádné hadice. Kladina je zde vysoká 80 cm, široká 25 cm a dlouhá 400 m (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2016: 63). Po kladině následuje překážka, která je pro mladší chlapce a dívky vysoká 70 cm, pro starší chlapce 150 cm a široká je opět 2 m. Po tomto úseku následuje úsek, kdy závodníci

musí přemístit přenosný hasicí přístroj z jednoho místo na místo druhé, pro umístění určené. V posledním úseku štafety musí závodníci uchopit dvě hadice, spojit je do sebe, další konec napojit na rozdělovač a na zbývající konec připevnit proudnici a proběhnout cílem.

Štafeta CTIF je založena opět na stejném principu, pouze je rozdělena do 9 úseků, kdy se střídají některé, již zmíněné, úseky štafety, dále volné úseky a překážky, například žebříková stěna nebo dřevěná laťka kterou musí závodník podběhnout bez shození této laťky.

Ve štafetě požárních dvojic běhají dvě dvojice plus velitel. Úkolem velitele je oběhnout požární hydrant a doběhnout zpět na start. Poté vybíhá dvojice, kdy první závodník musí rozvinout hadici a jednu její koncovku připojit na hydrant, druhý z dvojice má za úkol na druhý konec hadice připojit proudnici. Oba závodníci pak běží také zpět ke startu. Po doběhnutí první dvojice vybíhá dvojice druhá. Oba závodníci musí oběhnout hydrant, jeden z nich poté musí odpojit proudnici od hadice, hadici odpojit od hydrantu a přeložit ji. Druhý z dvojice musí bez pomoci hadici smotat a oba poté musí proběhnout cílem, teda doběhnout zpět na start (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2016: 74).

Poslední disciplínou jarního kola je běh na 60 metrů s překážkami. Běh je téměř stejný jako u dospělých, pouze nemá 100 metrů, ale 60 metrů a překážka ani kladina nejsou tak vysoké. Rozměry kladiny a překážky jsem uvedla výše. Napřed tedy závodník musí překonat překážku, poté s hadicemi v ruce kladinu, za kladinou musí hadice spojit do sebe, jeden konce připojit na rozdělovač a na zbývající konec proudnici. Poté už zbývá jen proběhnout cílem.

Zbývá celoroční aktivita spočívá v plnění okruhů. V okruhu III. je plnění odborností nebo specializací ve 4 termínech, které vypisuje příslušné okresní sdružení. Závodníci si mohou vybrat, zda chtějí splnit odbornosti nebo specializace, počet je však pevně stanoven na 5 takových specializací či odborností pro jeden kolektiv. Odznaky odborností jsou například odznak strojník, preventista nebo velitel. Specializace jsou například zdravotník, průzkumník,

kuchař nebo společník. Pro tyto odznaky odbornosti a specializace je vytvořena publikace, kterou vytvořila Ústřední rada mládeže. Plnění okruhů spočívá v tom, že si musí závodníci vybrat ze čtyř možných okruhů alespoň jednu podmínku. Výjimkou je tedy okruh III., kdy závodníci musí splnit 5 specializací nebo odborností. V okruhu I. se nachází podmínky jako uskutečnění výletu, uskutečnění 2 besed nebo návštěva 3 výstav či muzeí. Okruh II. obsahuje podmínky jako uskutečnění 1 brigády na zlepšení životního prostředí, 1 akce sběru druhotných surovin, například bylin nebo péče po dobu 3 měsíců o občana starého nebo jinak znevýhodněného, tedy s průkazem ZTP. Ve IV. Okruhu lze najít podmínky typu uskutečnění nejméně 2 kulturních programů, zhotovení 3 nástěnek s tematikou požární ochrany nebo účast na minimálně dvou sportovních soutěžích nad rámec hry Plamen (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska 2016: 28–29). O veškeré své činnosti musí psát zápisy do kroniky, která je také součástí hry Plamen a je v jarní části kontrolována.

Mimo hru Plamen jsou pro dětské kolektivy pořádány pohárové soutěže a memoriály, stejně jako pro týmy dospělých. Na těchto soutěžích se závodí v požárním útoku. V rámci okresu Chrudim se koná také Liga okresu Chrudim, kdy děti soutěží v běhu na 60 metrů s překážkami.

6.5.3. Dorostenci a Dorostenky

Dorostenci a dorostenky mají něco společného jak s dětskými kolektivy, tak i s dospělými. Jejich soutěže jsou stejné jako u dospělých družstev, pouze s tím rozdílem, že na okresním, krajském a republikovém kole, nemají pouze požární útok, štafetu a běh na 100 metrů, ale píšou navíc testy z požární ochrany a zdravotní péče. S dětskými kolektivy mají společný Závod požárnické všestrannosti, kterého se musí také účastnit. Z okresního kola lze opět postoupit na kolo krajské a z kola krajského na kolo republikové.

6.6. Vstup mezi hasiče, jako přechodový rituál

Jak jsem psala již dříve v této práci, pro vstup mezi hasiče je třeba splnit určité podmínky. U hasičů dobrovolných je podmínek pro vstup do sboru méně, kdežto u hasičů profesionálních je jich podstatně více. Vstup mezi hasiče, tedy splnění daných podmínek, lze považovat za jistý druh přechodového rituálu.

Cílem rituálu je nechat jedince přejít od jedné determinované situace k jiné determinované situaci (Van Gennep 1997: 13). V případě hasičů tedy přejít od běžného občanství k hasičství. Van Gennep uvádí tři části přechodového rituálu, odloučení, pomezí a začlenění. Samotný přechod mezi dvěma světy přirovnává ke dveřím, které rozdělují cizí svět a svět domácí (Van Gennep 1997: 27). První částí je preliminární, kdy se má jedinec odloučit od předchozího světa (Van Gennep 1997: 27). Za takový odchod z předchozího světa by se dalo považovat vyplnění a podání přihlášky, u obou skupin hasičů. Druhá fáze je liminární, takzvané pomezí, kdy už jedinec není běžným občanem, ale není ještě ani hasičem dobrovolným a ani hasičem profesionálním. U dobrovolných hasičů to znamená, že ještě nebyl schválen členy sboru, jako další člen. U hasičů profesionálních to znamená, že ještě nevykonal všechny potřebné části přijímacího řízení, jako fyzické testy, psychické testy nebo zdravotní prohlídku. Poslední, třetí částí přechodového rituálu, je část postliminární, tedy část, kdy je jedinec přijat do nového světa (Van Gennep 1997: 27). U dobrovolných hasičů byl již schválen jako člen, zaplatil členské příspěvky a obdržel členskou průkazku. U hasičů profesionálních absolvoval úspěšně všechny části přijímacího řízení a také základní výcvikový kurz, čímž se stal hasičem, konkrétně tedy výjezdovým hasičem.

6.7. Gender

V antropologii je problematika genderu rozebírána především v oblasti feministické antropologie. Ženy byly díky své genderové identitě dlouho považovány za opak rozumu (Purschová 2007: 8). Meadová zpracovala teorii, která je založena na tvrzení, že mezi muži a ženami je pouze jeden základní rozdíl, a tím rozdílem je biologické pohlaví (Purschová 2007: 17). Společenská role pohlaví je v každé kultuře jiná. Na toto společenské postavení pohlaví mají vliv nejen kulturní předpoklady, ale také náboženství a další faktory. Gender má také vliv na status jeho nositele. V některých společnostech se lze setkat s tím, že ženy mají vyšší postavení a muži nižší, většinou je to však naopak. Bourdieu tvrdí, že mužské pojetí sociálního světa legitimizuje jejich nadvládu tím, že z této nadvlády činí součást logické přirozenosti, kterou ale není a je pouze sociální konstrukcí (Bourdieu 2000:24).

I z hlediska genderu se dobrovolní a profesionální hasiči liší. U dobrovolných hasičů je jedno, jakou pozici bude členka sboru zastávat, zda bude starostkou sboru, kterých je v Pardubickém kraji několik, nebo pouze řadovou členkou. Může být i součástí výjezdové jednotky, jsou na ni ovšem kladeny naprosto stejné nároky jako na muže. U dobrovolných hasičů při získávání nějakého postavení nehraje roli gender, ale spíše ochota pracovat, zájem a dovednosti. Co se týká genderu, dobrovolní hasiči jsou spíše rovnostářskou společností. U profesionálních hasičů tomu tak není. Žena se sice může stát profesionální hasičkou, ale pouze jako kancelářská pracovnice. Kancelářskou pracovnicí není myšlena pouze práce, jako administrativa, ale například práce v oblasti státního dozoru a tak podobně. Žena se však nemůže stát výjezdovou hasičkou, zákon to nedovoluje. Přímo o diskriminaci se však hovořit nedá, neboť, jako kancelářská pracovnice státního dozoru, bude mít žena pravděpodobně vyšší hodnost než hasiči výjezdoví.

7. Závěr

V této diplomové práci jsem se věnovala rozdílu mezi hasiči dobrovolnými a hasiči profesionálními. Název profesionální hasič není nikde pevně definován, proto uvádím, že profesionálními hasiči jsou, v mé diplomové práci, myšleni příslušníci HZS, ať už České republiky nebo podniku. Cílem práce tedy bylo zjistit, jak se od sebe liší hasiči dobrovolní a hasiči profesionální. Komparaci obou těchto skupin hasičů jsem provedla z několika hledisek. Jako hlediska komparace obou skupin, jsem použila například způsoby vzdělávání veřejnosti, soutěže, míru sociálního kapitálu nebo genderové zastoupení v obou skupinách hasičů. Informace, které jsem pro svůj výzkum potřebovala, jsem se snažila získat pomocí svého kvalitativního výzkumu, za použití několika technik sběru dat. Především tedy rozhovorů a pozorování. Tyto techniky jsem později doplnila o dotazníkové šetření, které je spíše metodou kvantitativního výzkumu. Výzkum jsem realizovala na území Pardubického kraje.

Dobrovolní hasiči dělají hasičskou činnost dobrovolně a v rámci svého volného času. Součástí jejich hasičské činnosti je vzdělávání veřejnosti v oblasti požární ochrany, práce s dětskými kolektivy hasičů, konání a účast na soutěžích v požárním sportu a konání kulturních akcí. Pokud jsou zároveň členy tzv. výjezdové jednotky, jejich úkolem je i jezdit k mimořádným událostem, které sami likvidují nebo pomáhají s jejich likvidací hasičům profesionálním.

Profesionální hasiči jsou příslušníky HZS ČR nebo HZS podniku a dělají hasičskou činnost, jako své zaměstnání, tedy jsou za ni placeni. Pro přijetí do pracovního poměru musí splnit několik podmínek, například zdravotní prohlídku, fyzické testy a psychotesty. Jejich činnost spočívá především v ochraně životů a majetku spoluobčanů. Vedle této hlavní činnosti, se věnují také vzdělávání veřejnosti.

Z rozhovorů jsem se dozvěděla, že všichni respondenti, ať už dobrovolní hasiči nebo hasiči profesionální, dělají hasičskou činnost rádi a váží si sebe navzájem. Většina profesionálních hasičů považuje svou práci v HZS za splněný dětský sen. Hasiči dobrovolní, se ke své činnosti dostali několika způsoby, díky rodině a kamarádům nebo jako členové dětských kolektivů hasičů. Motivace pro samotný vstup byla různá, hlavní motivací bylo pomáhat lidem, a to u obou skupin hasičů. Aktivita u členů SDH není samozřejmostí a aktivních členů je většinou méně než polovina celého sboru. U hasičů profesionálních je aktivita důležitá a samozřejmá. Školení a kurzy mají více hasiči profesionální a mají je povinné, u hasičů dobrovolných záleží na jejich zájmu o vzdělávání. Jejich zájem se odvíjí i od skutečnosti, zda jejich sbor má či nemá výjezdovou jednotku. U hasičů dobrovolných je možné, aby se ženy staly členkami těchto výjezdových jednotek a jezdily tak i k výjezdům. Obecně jsou samozřejmě členkami SDH běžně a zastávají někdy i vysoké pozice, například, jako starostky sboru. U hasičů profesionálních je to jinak, ženy sice mohou být příslušnicemi HZS, avšak pouze jako kancelářské pracovnice. Výjezdovými hasičkami být nesmí, neboť to zákon nedovoluje. Genderově jsou tyto dvě skupiny hasičů nevyvážené. Rodinná tradice je u obou skupin hasičů různá a vůbec nepodmiňuje to, zda je hasič pro svou činnost zapálený více či méně. Téměř všichni respondenti vypověděli, že hasičství je posláním a je to jejich životní styl, a to někteří nemají v rodině žádné hasičské předky. Ohledně prestiže si naprostá většina informantů myslí, že by měla být stejná, jak u dobrovolných hasičů, tak i u hasičů profesionálních. Zazněla ovšem i připomínka, že někteří profesionální hasiči, to tak nevidí a myslí si, že jsou lepší než ti dobrovolní, také veřejnost je leckdy ohledně dobrovolných hasičů dosti skeptická. Dobrovolní hasiči jsou tedy někdy stigmatizováni nejen hasiči profesionálními, ale také veřejností.

Z dotazníků rovněž vyplynulo, že hasiči dobrovolní a profesionální, by měli být viděni na stejné úrovni, ale ne vždy tomu tak je. Dle názoru respondentů, jsou hasiči ve vztahu

k dalším složkám IZS nejlepší, za nejhorší považovali policii. Na této skutečnosti se shodují obě skupiny hasičů. Dále je z dotazníků zjevné, že obě skupiny hasičů jsou provázané a nejlepší možnou variantou je, když je hasič členem obou skupin, tedy členem HZS i SDH. Z odpovědí bylo zřejmé, že profesionální hasiči mají výhodu v tom, že za svou činnost v oblasti požární ochrany dostávají peníze a v rámci své pracovní náplně si mohou zdokonalovat fyzickou kondici.

Ze statistických údajů, které jsem pro účely této práce zpracovala, je zjevné, že spolupráce obou těchto skupin funguje a je běžná. Tuto skutečnost lze vidět i na konkrétním příkladu, který jsem uvedla v kapitole Spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů. Hasiči profesionální si pomoci hasičů dobrovolných váží.

Díky pozorování jsem měla možnost vidět rozličnost aktivit členů dobrovolných hasičů. Například tedy kulturní akce a družbu se zahraničním sborem hasičů. Tím, že veškerá jejich činnost probíhá v jejich volném čase, je jejich život členstvím ve sboru dosti ovlivněn. U hasičů profesionálních jsem se díky pozorování přesvědčila o náročnosti jejich práce, kdy jsem byla i svědkem vyhlášení poplachu a následného výjezdu jednotky k mimořádné události. Nutnost jejich neustálé připravenosti může značně narušit jejich intimitu, neboť musí hasičskou stanici opustit do dvou minut, ať dělají v danou chvíli cokoliv. V praxi to znamená, že i když jsou na záchodě nebo v noci spí, musí ihned ukončit prováděnou činnost a odjet k mimořádné události.

Díky informacím, které jsem získala díky všem metodám výzkumu, které jsem si vybrala, se mi podařilo dosáhnout stanoveného cíle a zmapovat tak nejzásadnější rozdíly mezi oběma skupinami. Zjistila jsem, že otázka míry prestiže obou skupin je ryze individuální záležitostí a každý jedinec ji tedy vnímá jinak. Hasiči dobrovolní jsou ze strany některých profesionálních hasičů stigmatizováni a tato stigmatizace vůči dobrovolným hasičům, se může objevit někdy i ze strany veřejnosti. Genderové zastoupení u obou skupin hasičů je

nevyvážené a způsob organizace a hierarchie v těchto dvou organizacích se také výrazně liší. U hasičů dobrovolných je hierarchie tvořena na základě volby všech členů sboru, kdežto u hasičů profesionálních záleží na vzdělání, zkušenostech a schopnostech jedince. Odlišná je i míra sociálního kapitálu. Hasiči dobrovolní mají sociálního kapitálu více, neboť v rámci komunity dobrovolných hasičů, se vyskytuje více profesí a je tedy více možností, jak tento sociální kapitál využít. Dobrovolní hasiči navíc mohou využít i toho, že mají v členské základně sboru hasiče profesionálního, mohou využít především jeho znalosti a zkušenosti. Nejvíce sociálního kapitálu však mají příslušníci obou skupin hasičů, neboť mohou čerpat výhody z obou komunit. Vstup do SDH, je z hlediska přechodových rituálů snazší, než vstup k hasičům profesionálním, neboť u hasičů dobrovolných není třeba splnit tolik podmínek. Stačí pouze vyplnit přihlášku, zaplatit členské příspěvky a vyčkat na schválení členů příslušného sboru. Jednotlivé fáze přechodového rituálu v komunitě dobrovolných hasičů tedy nejsou ani tak dlouhé a ani tak náročné.

Důležitým poznatkem z celého výzkumu je, že hasiči dobrovolní, jsou i přes existenci hasičů profesionálních, stále potřeba. Nejen kvůli činnosti v oblasti požární ochrany, ve které mají samozřejmě také velké zásluhy, neboť HZS může díky nim provést pouze prvotní a nejdůležitější úkony a poté situaci předat jednotkám SDH. Velké zásluhy mají i v oblasti vzdělávání veřejnosti, neboť u profesionálních hasičů na tuto činnosti nemusí být vždy dostatek prostoru nebo financí. Dobrovolní hasiči jsou také důležití v oblasti kulturního vyžití na vesnicích, kdy jsou mnohdy jedinou organizací, která se podobnou činností v dané vesnici zabývá. Důležitá je také jejich práce s dětmi, pro kterou profesionální hasiči nemají vůbec prostor.

Na úplný závěr bych chtěla zmínit, že získané informace jsou z území Pardubického kraje a v jiných krajích se situace může lišit. Tedy nejde tato zjištění generalizovat, čehož jsem si vědoma, a nebylo to ani účelem této diplomové práce. Bylo by ovšem zajímavé,

provést takový výzkum i v dalších oblastech České republiky pro srovnání, do jaké míry se situace v Pardubickém kraji může podobat či lišit od situace v jiných krajích.

8. Bibliografie:

- [1] BOURDIEU, Pierre. *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-775-5.
- [2] Goffman, Erving. *Stigma: poznámky k problému zvládnání narušené identity*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Most (Sociologické nakladatelství). ISBN 8086429210.
- [3] Giddens, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 8072031244.
- [4] *Hasiči s.r.o.* [online]. Nové Město nad Metují [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <http://www.hasicisro.cz/?page=18>
- [5] *Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s.* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-06-22]. Dostupné z: <http://www.hvp.cz/o-spolecnosti/>
- [6] *Hasičské noviny*. Nové Město nad Metují, 2017, 28.(11-2017).
- [7] Hasičský záchranný sbor České republiky. *Jednotky požární ochrany* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2017-05-20]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx>
- [8] Hasičský záchranný sbor České republiky. *Přijetí do služebního poměru* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/podminky-prijeti-a-dalsi-informace.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- [9] Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje. *Předpoklady uchazeče* [online]. ČR [cit. 2017-06-21]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/predpoklady-uchazece>
- [10] Hendl, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670402.
- [11] Horáková, Vendula. *14 jednotek hasičů zasahovalo v Boru u Skutče u požáru lesa, byly zasažena plocha 300×300 metrů*. In: Požáry.cz: ohnisko žhavých zpráv [online]. Pardubice: Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje, 2017 [cit. 2017-06-23]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/165344-14-jednotek-hasicu-zasahovalo-v-boru-u-skutce-u-pozaru-lesa-byly-zasazena-plocha-300x300-metru/#2102>

- [12] CHMELAŘ, Josef. Příspěvky k dějinám požární ochrany v okrese Chrudim. Vyd. 1. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, státní podnik, 1990, ISBN 80-7065-065-6.
- [13] *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2009, MV-52763-6/PO-2008. Dostupné také z: www.hzscr.cz/soubor/metodika-zrizovani-jsdho-2009.aspx
- [14] Mistrovství ČR v požárním sportu 2016. *Výsledky – celkové* [online]. 2016 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://www.mrps2016.cz/vysledky-celkove/>
- [15] Murphy, Robert Francis. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 268 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 15. ISBN 978-808-6429-250.
- [16] Smetanová, Michala. *Statistická ročenka 2016* [online]. Pardubice: Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje, 2017 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticka-rocenka-statisticka-rocenka-2016.aspx>
- [17] *Směrnice hasičských sportovních soutěží pro muže a ženy*. Praha: Sbor dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2011.
- [18] *Směrnice činnosti s kolektivy mladých hasičů*. Praha: Sbor dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2012. Dostupné také z: https://www.ormpraha.cz/content/5-vedouci/smernice_pro_cinnost_s_kolektivy.pdf
- [19] *Směrnice hry Plamen*. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2016.
- [20] *Stanovy Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska: ve znění přijatém III. řádným sjezdem, konaným ve dnech 2. a 3. července 2005 v Klatovech, a ve znění změn přijatých Shromážděním starostů OSH dne 17. října 2014*. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2014. Dostupné také z: <https://www.dh.cz/index.php/usek-vnitroorganizacni/dokumenty/18-stanovy-sh-cms>
- [21] *Statut Aktivu "Zasloužilých hasičů"*. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2013, II / 1 - 2013. Dostupné také z: <https://www.dh.cz/index.php/usek-vnitroorganizacni/aktiv-zaslouzilych-hasicu/223-statut-aktivu-zaslouzilych-hasic>

[22] Szaszo, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. ISBN 978-808-6640-600.

[23] *Pravidla soutěže v disciplínách TFA*. Sbíрка interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR. Praha: Hasičský záchranný sbor České republiky, 2015, 9/2015. Dostupné také z: <http://www.tfa-czech.cz/pravidla-soutezi>

[24] *Pokyn 58*. Sbíрка interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR. Praha: Hasičský záchranný sbor České republiky, 2008, 70/2008. Dostupné také z: <http://www.hzscr.cz/clanek/podminky-prijeti-a-dalsi-informace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

[25] Rázková, Sabina. *Odlišné přístupy k hasičství*. Pardubice, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice.

[26] Růžička, Michal a Petr Vašát. *Základní koncepty Pierra Bourdieu: pole - kapitál - habitus*. Antropoweb [online]. 2011, (2), 1-5 [cit. 2017-06-10]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/webzin/index.php/webzin/article/view/73/74>

[27] *Řád výkonu služby v jednotkách HZS podniků, SDH obcí a SDH podniků*. Sbíрка interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR. Praha: Hasičský záchranný sbor České republiky, 2009, 25/2009, čl. 11. Dostupné také z: www.hzscr.cz/soubor/pokyn-25-2009-z-3-8-pdf.aspx

[28] Van Gennep, Arnold. *Přechodové rituály: systematické studium rituálů*. Přeložil Helena Beguivinová. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. Mythologie. ISBN 80-7106-178-6.

[29] Vyhláška č. 361/2003 Sb.

[30] Vyhláška č. 393/2006 Sb.

[31] Vyhláška č. 478/2004 Sb.

[32] *Zpráva o činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky v oblasti preventivně výchovné činnosti za rok 2016*. Praha: Ministerstvo vnitra generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2017, MV- 12440-1/PO-OKR-2017. Dostupné také z: <http://www.hzscr.cz/soubor/zprava-o-cinnosti-hzs-cr-v-oblasti-preventivne-vychovne-cinnosti-za-rok-2016-5656749-pdf.aspx>

[33] *Zpráva o činnosti ÚOROO za rok 2016*. Praha: Sbor dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2017. Dostupné také z: <https://www.dh.cz/index.php/usek-ochrany-obyvateľstva/uoroo/cinnost/230-zprava-o-cinnosti-uoroo-za-rok-2016>

9. Seznam zkratek

SH ČMS – Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

OSH – Okresní sdružení hasičů

KSH – Krajské sdružení hasičů

JSDH – Jednotka sdružení dobrovolných hasičů

JSDHO – Jednotka sdružení dobrovolných hasičů obce

PO – Požární ochrana

PS – Požární stříkačka

JPO – Jednotky požární ochrany

IZS – Integrovaný záchranný systém

10. Seznam příloh

Obrázek 1: Stříhání stravenek na závody; Zdroj: Sabina Rázková; Autor: Sabina Rázková	124
Obrázek 2: Úprava startovních čísel; Zdroj: Sabina Rázková; Autor: Sabina Rázková	125
Obrázek 3: Hasičské noviny; Zdroj: hasicskenoviny.cz; Autor: Hasičské noviny	126
Obrázek 4: Bariéra a domeček; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS	127
Obrázek 5: Kladina; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS	128
Obrázek 6: Běh na 100 m s překážkami; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS.....	129
Obrázek 7: Štafeta 4x100 m s překážkami; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS.....	130
Obrázek 8: Požární útok; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS.....	131
Obrázek 9: Cvičná věž; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS	132
Obrázek 10: Pálení čarodějnic; Zdroj: Sabina Rázková; Autor: Sabina Rázková.....	133

11. Přílohy

Příloha č. 1

Obrázek 1: Stříhání stravenek na závody; Zdroj: Sabina Rázková; Autor: Sabina Rázková

Obrázek 2: Úprava startovních čísel; Zdroj: Sabina Rázková; Autor: Sabina Rázková

HASIČSKÉ NOVINY

Otrokvice a Liberec: Dva požáry se škodou přes 200 milionů korun
na str. 2

Nejlepší ve vyprošťování jsou hasiči z Boskovic
na str. 3

Ročník 28., číslo 11-2017, 9. června 2017

Vydává Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Cesta je...
Vloni se stovky sborů poprvé naučily, jak úspěšně požádat ministerstvo školství a telovýchovy o dotace pro financování sportovních aktivit svých účastníků. Letos se předpokládá, že cesta k dotacím je již proslápnutá a pro peníze si na ministerstvo může dojít většina sborů, které aktivně pracují s dětmi. Na začátku května však policie začala vyšetřovat trestné činy, které souvisely s dotačními programy ministerstva školství právě v oblasti statní podpory sportu. Ministryně Kateřina Valachová následně 10. května poskytování dotací zastavila a navíc podala domácnosti. Cesta k dotacím tak nabírá zarádně nepropustný vzhled.
Naléhá se ministerstvo v tisku programem VIII, který je zaměřen na přípravu podpory sportovních klubů, postaralo a urychleně posouzení všech žádostí novou komisí. Z celkem 4 330 žádostí již komise stihla schválit dotace pro 1 172 sportovních klubů. Je mezi nimi i téměř stovka sborů dobrovolných hasičů, které celkem dostanou téměř pět milionů korun. Víte dotace se upořádají podle jednorázového klíče, a to 1 000 korun na dítě sportující jednorázově týdně a 2 000 korun, pokud dítě v klubu sportuje dvakrát týdně a účastní se 4x ročně soutěží. Pro sbory, které jezdí s dětmi na soustřeže, tak vyznívá až dvojnásobná suma. Pro sbory schválené v první etapě se výše dotací pohybuje v rozmezí 18 až 112 tisíc korun. **OP**

Česká asociace hasičských dostrojníků vyhlásila třináctý ročník fotografické soutěže „Hasiči před i za objektivem“. Do soutěže budou zařazeny černobílé i barevné fotografie pořízené fotoaparátem i mobilním telefonem, které dojdou do 31. srpna 2017 na adresu HZS MSK, ÚO Bruntál. Blíže informace jsou uvedeny na www.chahf.cz, foto z loňské soutěže od Martina Petra

Jízda před branami

Poslední květnový víkend byl pro desítky sborů okresů Karlovy Vary, Chomutov, Teplice, Litoměřice a Louny velkým svátkem, jaký na většině míst doposud neměly. Do jejich obcí, městyň a měst totiž ve dnech 27. a 28. května zaválala IX. propagační jízda Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a Hasičského čtení věnována 25. výročí znovuoobnovení činnosti Hasičské vzájemné pojišťovny.

V podstatě všechny SDH, kde se laurinka z roku 1928 s praporem věnovaným firmou Alerion zastavila, se zapojily do průvodu červených vozidel, kterých měly jelo až ke třem desítkám. Na celé 287kilometrové trase z Jáchymova do Libochovic čekali nejen mlaďenci hasičů a starostové a obecní zastupitelé, ale také nespočet místních obyvatel a především rozradoštěných dětí. Když hned v úvodu vedoucí historické vozidlo zdořilo stoupající na Boží Dar, byla to záruka toho, že úspěšně zvládne celou trasu nejen po ltebečech Krutských hor. Na konci etapy prvního dne v Litvínově se řídil Ladislav Mareš dočkal uznaleho poklepnání po ramesnu. To však patřilo také všem organizátorům na trase, včetně těch, kteří připravili i nedělní část z Litvínova do Libochovic. Škoda, že se nedají vyjmovat všichni. Největší zásluhu na úspěšné misi po menší etapě Karlovarského kraje a velké části Ústeckého kraje měli starostové okresních sdružení zúčastněných okresů pod skvělou organizací taktickou starosty KSH Ústeckého kraje Jiřího Hezce. Předně díky těmto činovníkům, kterým na místě poděkoval náměstek starosty SH ČMS Lubomír Janeba, laurinka šťastně dojezda do své domovské obce – Libochovic. Ty už jsou v okrese, v jehož centru se budou konat celostátní hasičské slavnosti. Historicky veterán s praporem se stuhami ze zastávek IX. propagační jízdy SH ČMS pak 10. června 2017 pojedje na čele průvodu a odpoledne bude vystaven v areálu výstavní Zahradka Čech. **JN**

Podvodů přibývá

Počet odhalených pojistných podvodů každý rok roste. Pojišťovny sdružené v České asociaci pojištěných provedly v roce 2016 celkem 16 043 podezřelých pojistných událostí, ve kterých odhalily pojistné podvody v celkové hodnotě více než 1,2 mld. korun. Meziročně vzrostl počet pojistných událostí s odhalenými pojistným podvodem o 3,6 procenta.

Největší nárůst byl zaznamenán v kategorii pojištění majetku a odpovědnosti, ve které vzrostl počet odhalených podvodů o 22 procent. V samotné oblasti pojištění majetku bylo v roce 2016 šetřeno 1 770 podezřelých pojistných událostí a při tom byly prokázány škody ve výši 446 milionů korun.

Nejfrekventovanějším způsobem tohoto protizákonného jednání bývá podpálení pojistné stavby s cílem získat pojistné plnění, které převyšuje skutečnou hodnotu objektu. Pokud se na pokus o podvod přijde, hrozí pachatelé nepodmíněně odnětí svobody až na 10 let. **OP**

Hasiči ovládnou Litoměřice

Tento víkend se v Litoměřicích uskutečnil nejvýznamnější hasičská akce tohoto roku. Po třech letech se tam opět budou konat tradiční celorepublikové hasičské slavnosti. Půjde již o 7. ročník akce, kterou Ústecký kraj zadal mezi své „Rodinné stříbro“. Posledních slavností, které se konaly v roce 2014 se zúčastnilo 17 tisíc návštěvníků. Mimo jiné si na výstavišti mohli prohlédnout historickou techniku, kterou do Litoměřic přivezlo 250 sborů, a to i ze sousedních států. Letos pořadatelé očekávají až třicetitisícovou účast.

I tentokrát se mohou návštěvníci dozvědět o vývoji hasičské techniky, velkou měrou přiváží na prezentaci nejmodernější techniky složek Integrovaného záchranného systému a to nejen na zemi, ale i na vodě a ve vzduchu. Dobrovolné sbory na litoměřické výstaviště přivezou především zápalohové stříkačky včetně parních a historické hasičské automobily. Většina techniky je schopna ukázat a návštěvníci tak budou moci vidět v činnosti i více jak stoletou techniku. K vidění budou i hasičské uniformy, příbory, tiskoviny a modely. Profesionální hasiči se v Litoměřicích pochlubí nejmodernější speciální technikou, například moderními zemními stroji upravenými pro specifické potřeby hasičů, včetně sacho bagru, hasičského tanku a další těžké techniky.

Sobotní veřejný program začne v 10 hodin na hlavním litoměřickém náměstí slavnostním nástupem a slavnostní přehlídkou. Poté se účastníci průvodem přesunou na výstaviště, které bude pro veřejnost otevřeno od půl jedné. Od 20.30 hod. budou slavnosti vrcholit ukázkami hasičské techniky na vodě u Lodního náměstí a zakončeny budou po 22. hodině hasičskou hudební fontánou a ohňostrojem. Myslenka hasičských slavností se zrodila před 20 lety. „Tedy jsme slavili 100. výročí Sboru dobrovolných hasičů v Podsedicích. Když jsme viděli, kolik lidí přijelo, s jakou technikou a jak obrovské nadšení akce vzbudila, dostali jsme nápad uspořádat ji v Litoměřicích v okresním měřítku. Postupem let jsme se propočarovali až k celorepublikovému rozsahu,“ vzpomínal na počátky akce otec myšlenky a předseda organizačního výboru Jindřich Hejduk. **OP**

Změna povinnosti EET

Snaha neziskových spolků o úpravu povinnosti elektronické evidence tržeb přiměla Generální finanční ředitelství k úpravě metodiky vztahující se k elektronické evidenci tržeb. Spolky sice zatím nejsou úplně vyloučeny z povinnosti evidence EET, došlo však k výrazné úpravě definice drobné podnikatelské činnosti. Limit, který zadržoval spolky povinnosti EET, byl od 15. 5. 2017 zvýšen z původních 175 000 Kč na 300 000 Kč. Zároveň se do daného obratu vedlejší podnikatelské činnosti již nezahrnují tržby či příjmy, které jsou uhrazeny na účet.

Přesné znění Metodického pokynu k aplikaci zákona o evidenci tržeb Verze 2.0 vydaného Generálním finančním ředitelstvím je zveřejněno na www.dtf.cz v oddělení „ekonomika“.

Generální ředitel HZS ČR má nového náměstka

přik. Ing. Daniel Miklós, MPA
V roce 2003 ukončil studium na Vysoké škole báňské. Od roku 2007 na GR HZS ČR vykonával funkci vedoucího oddělení krizového řízení a od 1. ledna 2016 zastával funkci ředitele odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Dne 1. dubna 2017 byl ustanoven na sloužební místo náměstka generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a civilní nouzovou přípravu.

Mohl byste zdůraznit některé výsledky Vaší činnosti v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva? Pokud se zaměříme na mou působnost v uplynulém období, tak půjde zejména o práci příslušnického odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Po úspěšném schválení Konceptu ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 jsme se aktivně pustili do plnění stanovených úkolů. V první řadě šlo o zpracování Analýzy hrozeb České republiky, která byla

schválena vládou České republiky a vedla ke zpracování analýz rizik ve všech krajích, a to poprvé s využitím jednotné metodiky. Celá práce se pak výrazným způsobem promítla do přípravy materiálu Audit národní bezpečnosti. Obrovský kus práce byl odveden také v oblasti preventivní výchovné činnosti, ochrany kritické infrastruktury nebo tzv. měkkých cílů. Velkou radost mám také z činnosti pracovních týmů k problematice nestátních neziskových org. (dokončení na straně 3)

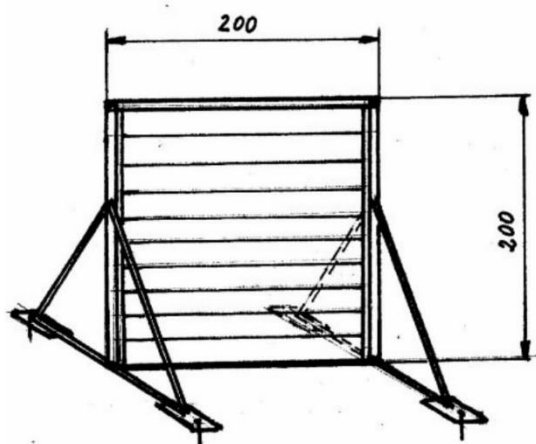
Na Příbramsku hořely rekreační objekty
na str. 2

PAVLUŠ A HARTMANN - výroba a prodej požární techniky
Sídlo firmy: Pavluš a Hartmann, spol. s r.o. tel.: +420 466 985 896-2
V Telčicích 249 fax.: +420 466 985 367
53312 Chvalčovice mob.: +420 602 661 103
office@paha.cz
www.paha.cz

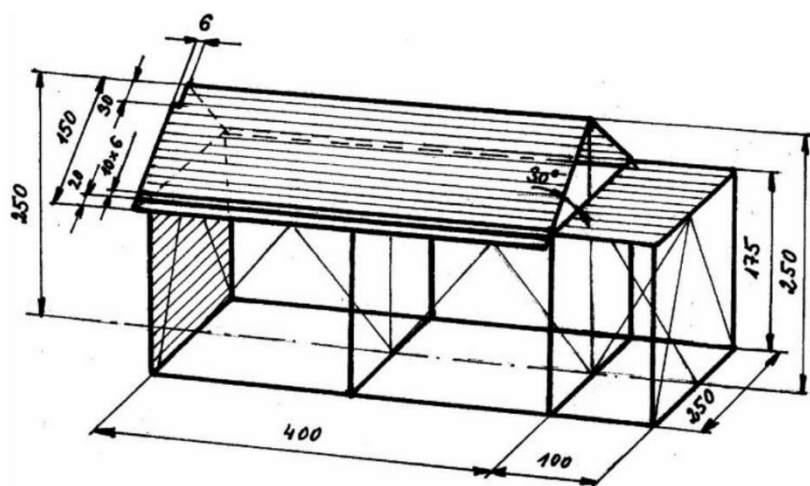
Kamil Bezruč přepsal rekord Orlické věže
na str. 3

Obrázek 3: Hasičské noviny; Zdroj: hasicskenoviny.cz; Autor: Hasičské noviny

Překážka

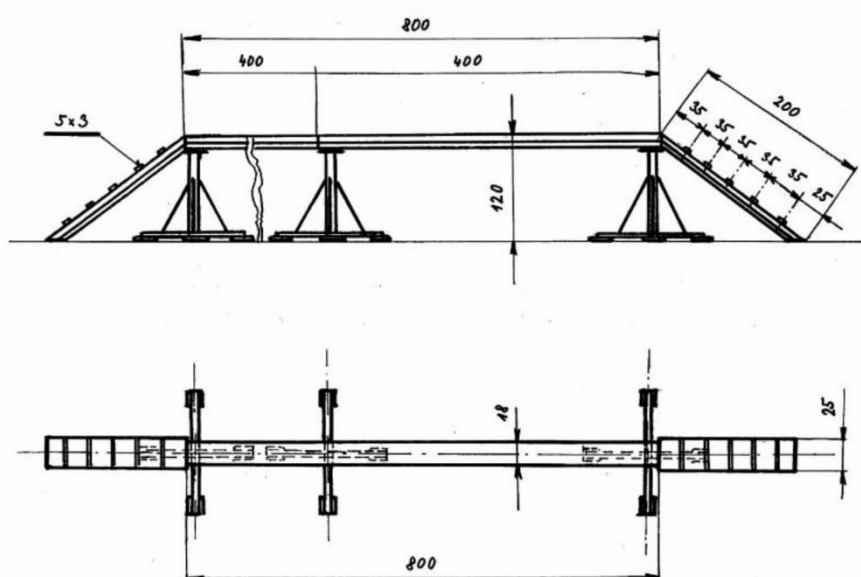

Domeček

Obrázek 4: Bariéra a domeček; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS

Kladina

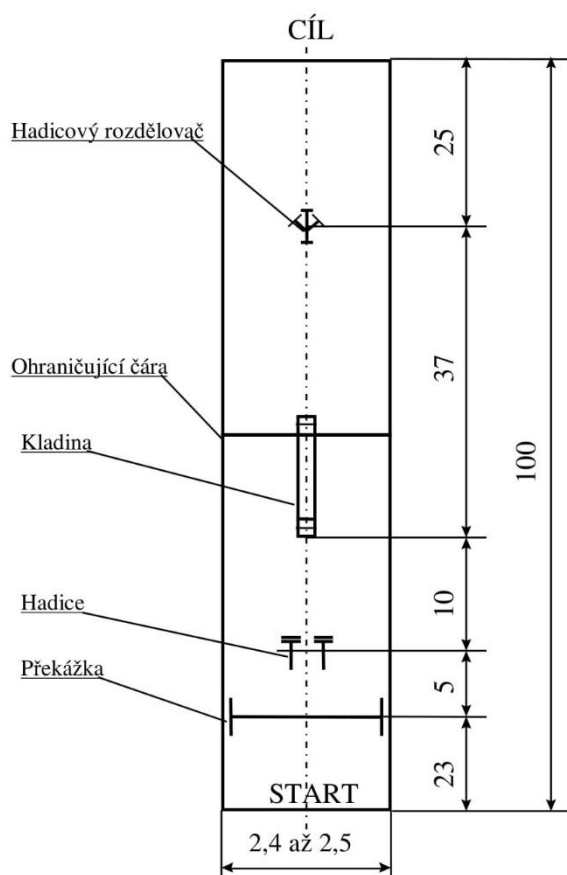

Poznámka:

Pro ženy a dorostenky se výška kladiny snižuje na 80 cm.

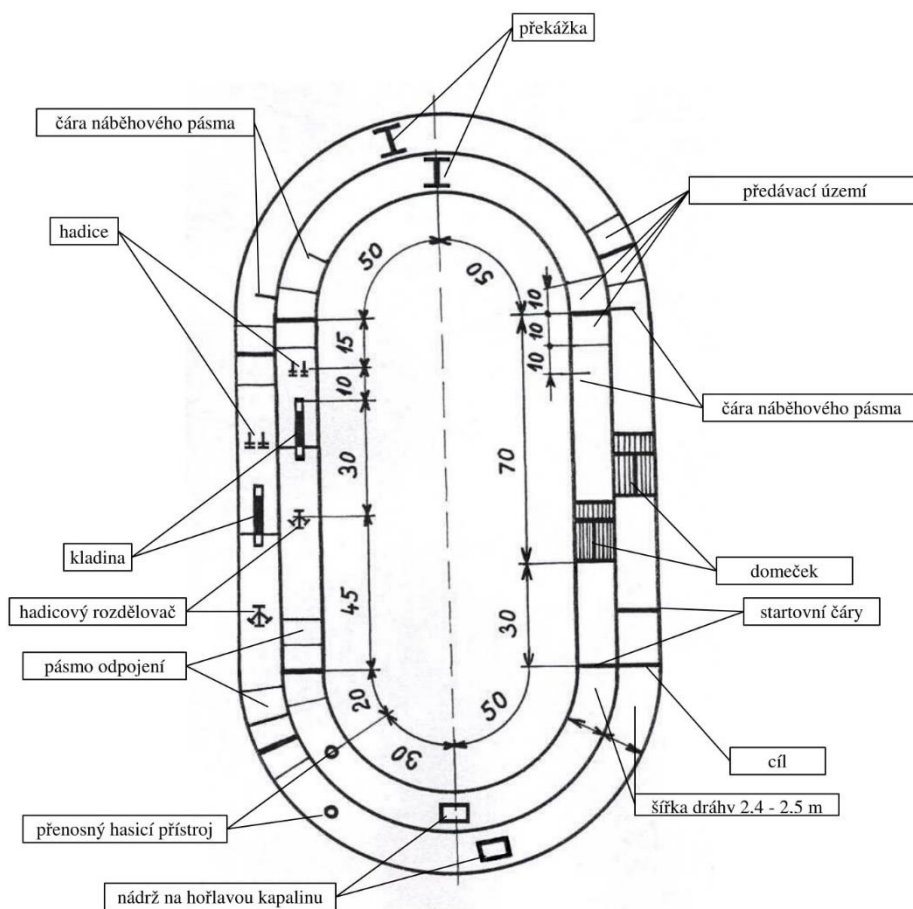
Obrázek 5: Kladina; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS

Běh na 100 m s překážkami

Obrázek 6: Běh na 100 m s překážkami; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS

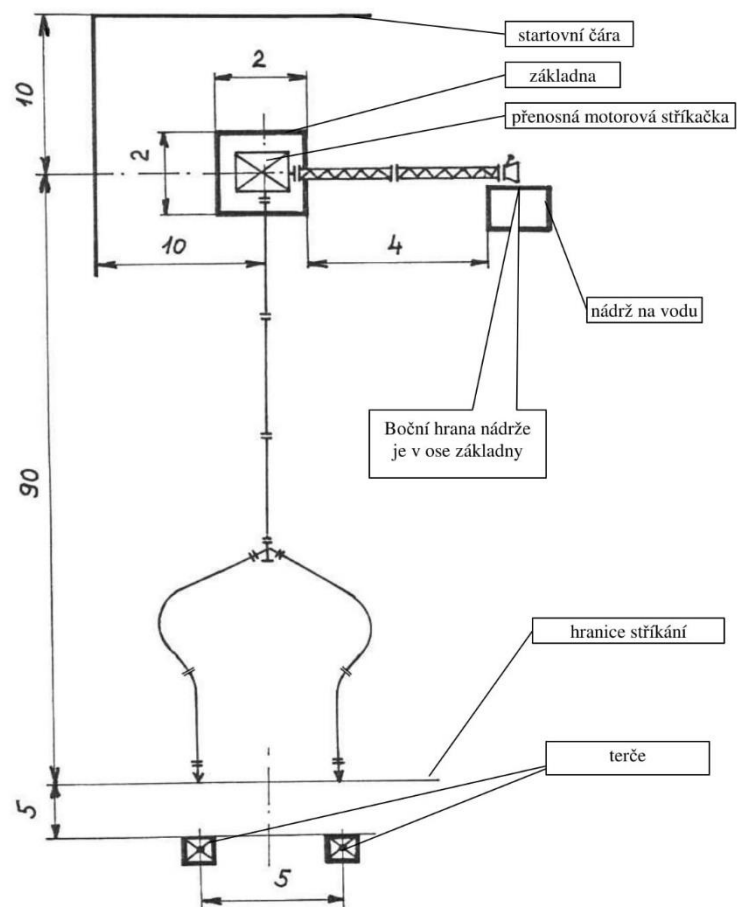
Štafeta 4 x 100 m s překážkami

- Poznámka:**
1. Každý 100 m úsek štafety ohraničuje úseková čára. Na začátku a konci štafety je touto čarou start a cíl.
 2. Vzdálenosti čar ohraničujících náběhové pásmo a předávací území, měřené od úsekové čáry, jsou pro všechny úseky stejné.
 3. Pásmo odpojení ve 3. úseku začíná 20 m a končí 10 m před úsekovou čarou.
 4. Rezervní přenosný hasicí přístroj umístí ve své dráze soutěžící sám, min. 1,5 m před nebo 1,5 m za nádrží na hořlavou kapalinu.

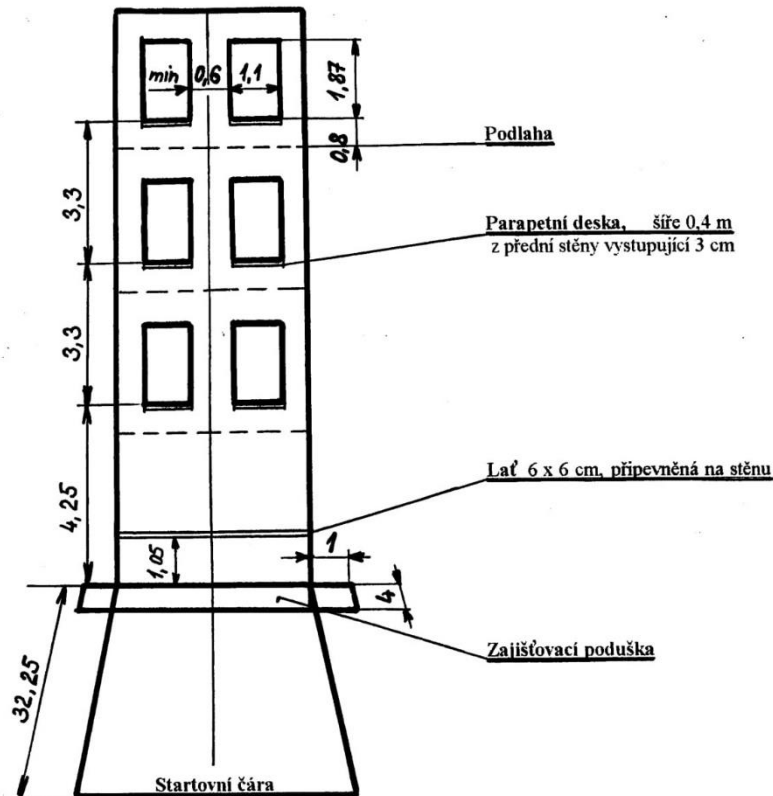
Obrázek 7: Štafeta 4x100 m s překážkami; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS

Požární útok

Obrázek 8: Požární útok; Zdroj: Bibliografie, bod 17; Autor: SHČMS

Výstup do 4. podlaží cvičné věže

Poznámka:

Nejmenší hloubka zajišťovací podušky je 1 m pod povrchem dráhy. Skládá se ze dvou vrstev. Pružný materiál (pěnová guma, molitan atp.) 0,5 m a 0,5 m písku a pilin – směs 1:1. Horní část podušky musí být na úrovni dráhy. Pokud nelze podušku zhotovit, je nutno použít polštářů zhotovených speciálně pro tento účel. Jsou zhotoveny z molitanové hmoty o rozměrech: délka min. 3 m od přední stěny cvičné věže, šířka - na celou šířku cvičné věže, výška min. 0,8 m. Šířku polštáře je nutno dělit podle počtu drah a polštáře sestavit těsně vedla sebe. Výšku polštářů je možné rozdělit do dvou vrstev. Zajišťovací podušku lze doplnit záchrannou sítí.

Obrázek 10: Pálení čarodějnic; Zdroj: Sabina Rázková; Autor: Sabina Rázková